Johannes Linnankoski

Den blodrøde blomst

Bibliotek 1800

Johannes Linnankoski

Den blodrøde blomst

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Johannes Linnankoski: *Den blodrøde blomst* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of *Den blodrøde blomst* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. del

Elverpigen

Eftermiddagssolen skinnede på den skovklædte klippeskråning; dens stråler faldt mellem stammerne og nåede også frem til rydningen.

Sommervinden puslede sagteligt og hviskede eventyr fra fjerne, varme lande. Den fortalte, hvor høje træerne er under sydens sol; hvor tætte skovene er; hvor jorden damper af varme; hvor menneskene er mørke som skygger, og hvor deres øjne stråler som ild.

Skoven stod og lyttede, og gøgen slog sig ned i en blomstrende grantop, satte sig der, hvor blomsterraklerne var rødest, og gav sig til at kukke. "Sig, hvad I vil," kukkede den; "men intet sted banker hjertet sådan af glæde, og intet sted lyder tonerne så klare som i Finlands skove!"

Alle træerne nikkede bifaldende.

I den lille rydning midt på skrænten lå en del sølvgrå granstammer. De var nylig faldet for øksen og lå endnu der, hvor de var segnet. En ung mand sad på en af stammerne; han var rank og slank som de graner, han nylig havde fældet. Frakke og vest hang på en grenknage; han var barhovedet og med opsmøgede skjorteærmer og skjorten åben i halsen, så man så, hvor solbrændt han var. Han sad let foroverbøjet og betragtede med et tilfreds smil sin højre arm; lod musklerne spille under den solbrune hud. Så greb han øksen, holdt den ud i stiv arm og svingede den rundt i overmodig glæde over sine kræfter.

Der lå fem og tyve fældede graner her i rydningen, men alligevel føltes øksen endnu let i hånden.

Gøgen kukkede. Den unge mand så op mod toppen af skrænten og syntes aldrig, at foråret havde været så vidunderligt, granerne haft så mange blodrøde blomsterrakler, fyrretræerne haft så mange nye skud, bækken rislet så lystigt og gøgen kukket så utrætteligt – Det skulle slet ikke undre ham, om huldren selv kom til syne mellem træerne en dag som i dag!

Han støttede hovedet i hænderne. Man sagde, at huldrerne ikke mere viser sig; men farfar havde ligegodt med egne øjne set en af dem. Egentlig var det jo ikke så mærkeligt, hvis de var blevet sky af sig, efter at folk begyndte at rydde skovene –

Pludselig lød en sølvklar, lokkende sang oppe fra skrænten:

Kom min Jordbærblomst!
Kom min Hindbærblomst!
Kom små køer,
det er kvæld.

Hans hjerte gav sig til at hamre vildt. Han sprang hurtigt op og lyttede anspændt spejdende med tilbageholdt åndedræt, men hørte kun sit eget hjertes hastige banken.

Han gik nogle skridt opover. Kom hun mon denne vej, eller –?

Kom Stjerne,
kom små køer,
skynd jer hjem!

Denne gang lød det nærmere ved. Der var ingen tvivl; hun kom i denne retning! Han ville løbe hende i møde, men blev så med ét flov over sin iver og nøjedes med at stå og spejde spændt op ad skrænten. Og lidt efter dukkede da også et gult hovedtørklæde og en hvid bluse frem mellem fyrrene deroppe.

"Elverpigen!" mumlede han uvilkårligt, næsten hæs af bevægelse.

Hun var standset i en lysning mellem træerne, hvor klipperne kom frem, skyggede for øjnene og kaldte atter – og begyndte så langsomt at gå op mod toppen igen.

Den unge mand blev helt ude af sig selv, sprang op på en fældet stamme og satte hænderne for munden for at råbe, men lod så pludselig rådvild armene synke.

Efter et øjebliks betænkning hentede han øksen, sprang atter op på stammen og holdt ufravendt udkig efter pigen deroppe.

Hun fjernede sig mere og mere.

Jeg venter, til hun har nået det store fyrretræ, tænkte han; og hvis hun så ikke ser mig, hugger jeg øksen i stammen, så hun ikke kan undgå at høre mig!

Pigen gik langsomt videre.

Øksen hævedes –

"Kom, Stjerne –" begyndte han atter at kalde. Så vendte hun sig og fik omsider øje på ham. Det gav et sæt i hende. Hun rødmede og standsede.

"Oluf –?"

"Annikki!"

Han hoppede hastigt ned og skyndte sig frem mod pigen, der nu også kom ham i møde.

"Nej, er du her? Og giver dig ikke engang til kende! – Jeg blev helt forskrækket!"

"Jeg skulle lige til at råbe på dig, da du vendte dig."

De vekslede et varmt, kammeratligt håndtryk.

"Se, minder rydningen her ikke om et slot, Tapios borg?" begyndte han ivrigt. "Jeg er borgherren, og du er elverpigen, der

kommer på besøg. Dine klæder dufter af nåletræer, birkenes vellugt strømmer fra dit hår, og du kommer spillende honningsødt og lokkende på din hyrdefløjte –"

"Hvorfor taler du dog sådan – som nu?" sagde hun undrende og så op.

Han følte sig skamfuld uden at vide hvorfor.

"For sådan taler skoven," sagde han, ligesom undskyldende. "Men nu skal du komme helt ind i mit slot."

De gik ind på midten af rydningen.

"Har du fældet alle de træer helt alene?" spurgte hun med et varmt, beundrende blik på hans solbrændte hals og kraftige skuldre. "Hvor du er stærk!"

Han var smigret, men lod sig ikke mærke med det.

"Så, nu er vi inde i slottet," sagde han. "Her er højsædet; er det ikke prægtigt? Og her er langbænken. Men gæsten skal altid sidde i højsædet."

"Og værten da?" lo Annikki.

"Han sidder her på langbænken."

De så smilende på hinanden. To stammer var faldet, så at de dannede en vinkel; nu satte de sig tæt ved hinanden, men dog på hver sin stamme.

"Og kan du se, hvor her er pyntet fint – med granens grønne grene og røde blomster?"

"Ja, det er skam et rigtigt slot, jeg er kommet til! Det er hele to år siden, vi sidst har truffet hinanden – og så mødes vi her i et slot!"

"Ja, det er længe siden," sagde han med klang af lyse minder i stemmen. "I gamle dage var vi sammen hver eneste sommer. Kan du huske, vi legede, at du var kone på gården og havde fem

og tyve malkekøer i stalden og lige så mange får, som bibelhistoriens Jacob havde sit sidste tjenesteår?"

"Ja, du kan tro, jeg kan huske det!"

Deres latter gav ekko i dalen, og hendes blå øjne strålede.

Skoven vågnede af sine drømme og bøjede sig frem for at lytte til fortællingen om menneskebørnenes lege.

"Kan du huske, hvor vi sloges med sne, når vi gik hjem fra skole? Dit hår blev helt forpjusket og vådt. Kan du huske, jeg en gang løste din fletning op og flettede den om midt på landevejen?"

"Og du flettede helt forkert, og de andre lo."

Træerne nikkede til hinanden; sådan noget havde de aldrig før hørt.

"Og siden, da vi gik til præsten. Og konfirmationen!" udbrød hun ivrigt. "Jeg glemmer aldrig de smukke sommerdage, de skyggefulde birketræer på kirkebakken, og –"

Træerne nikkede igen. De havde både hørt klokkeringningen og de gamle fyrretræers betragtninger over huset med korset – nu hørte de menneskene selv fortælle om, hvad der gik for sig der.

"– Og nu er du blevet en stor pige – voksen! Det er så underligt, for jeg synes stadig, at du er den samme som dengang – og alligevel en anden."

"Og du er blevet en lang skovhugger!" sagde hun, og i hendes blik legede sommervindens milde varme.

De tav.

Træerne lyttede.

Olufs bryst svulmede af glad stolthed.

Annikkis hovedtørklæde var gledet ned på jorden. Han tog det op og rakte hende det. Han mærkede hendes fingre gennem det tynde tørklæde, og en hed skælven jog igennem ham. Han greb hendes hænder og så hende ind i ansigtet.

"Annikki!" hviskede han. Han brændte efter at sige hende det, der fik hans blod til at bruse; men det blev blot til et spørgende: "Annikki?"

En fin rødme steg op i hendes kinder; men øjnene så rolige og åbne ind i hans, og svaret var et varmt håndtryk.

"Holder du virkelig af mig?" spurgte han heftigt. "Mere end af nogen anden i verden?"

Et nyt håndtryk, fastere end det forrige.

Han blev glad, men følte sig samtidig urolig og forvirret. Han ville sige noget – noget hedt og fortroligt. Eller gøre noget, kaste sig ned foran hende og slynge armene om hendes knæ – eller hvad som helst! Men han turde ikke.

I det samme faldt hans blik på en af grantoppene. Han slap med sin ene hånd og brød en blodrød blomsterrakle af:

"Denne her skal du have til minde om dit besøg i Tapios borg!"

"Olufs borg!" lo hun.

Det var det forløsende ord. De lo, så det klang i skoven.

Han satte sig ved siden af hende for at fæste raklen på hendes bluse; men da han bøjede sig frem, mærkede han hendes hår mod sin pande. Først føltes det som et fint og hemmeligt kærtegn, han næppe vovede at tro på; så gik der som en hed strøm igennem ham. Han kunne næppe få vejret, og hjertet hamrede, som om brystet skulle sprænges. Og pludselig slyngede han armene om hendes liv og tog hende i sin favn.

Annikki rødmede, men hun gjorde ingen modstand og skjulte ansigtet ved hans skulder.

Han knugede hende fastere ind til sig. Han mærkede varmen fra hendes krop og følte sig som beruset. Lidenskaben overvældede ham, så han næsten ikke kunne få luft. Han tog hende under hagen og bøjede hendes hoved bagover.

"Annikki –?" hviskede han med sin mund tæt ved hendes. "Annikki, et eneste –?"

Hun drejede hovedet til side og så forundret på ham:

"Hvor kan du bede mig om det? Du ved jo godt, det ikke er rigtigt af os."

"Du holder altså ikke så meget af mig, som du sagde?" Det lød som en anklage over et brudt løfte.

Annikki brast i gråd, så hendes skuldre rystede. Den røde granrakle faldt på jorden.

"Åh, min blomst!" sagde hun klagende.

Han blev rød i hovedet og slap hende, og hun gled ned ved siden af ham.

Hun blev ved at græde. Han så rådvild på hende. Han havde jo slet ikke villet gøre hende fortræd.

"Annikki, du må ikke være vred på mig," sagde han bedende. "Jeg aner ikke selv, hvad det var, der kom over mig. Du skulle bare vide, hvor jeg selv er ked over det!"

Hun løftede hovedet og smilede til ham gennem tårerne. "Jeg ved, at du ikke kunne gøre mig fortræd," hviskede hun.

"Kan det igen blive mellem os, som det var før? – Som om dette her aldrig er sket?" Han så hende bønligt ind i øjnene og greb hendes hånd. "Giver du mig lov at fæste denne på din bluse igen?" spurgte han genert og tog den røde rakle op.

Og Annikki lo, og den røde granblomst lo!

"Og så må jeg virkelig gå – mor venter på køerne!"

"Må du allerede gå?"

De rejste sig op, og han fæstede granraklen på hendes bluse.

"Hvor du er god, Annikki!" sagde han med en følelse af usigelig glæde og taknemmelighed.

"Det er du også farvel, Oluf!"

"Farvel – elverpige!"

Han blev stående midt på rydningen og så efter hende, så længe han kunne skimte hende mellem træerne. Hun vendte sig en sidste gang og vinkede; så var hun borte.

– Jeg fælder ikke et træ mere i dag, sagde han til sig selv og satte sig på en af stammerne og støttede hovedet i hænderne.

Gazellen

Min elskede er som et rønnebær,
et rønnebær, et rønnebær,
med hende vil jeg nu danse her,
danse her, danse her!

Da Oluf gik op ad bakken, tonede sangen imod ham som en velkomsthilsen fra ungdommens samlingsplads og gjorde uvilkårligt hans skridt lettere og spændstigere og fik ham til at gå i takt med rytmen. Om det så var træerne ovre på den anden side pladsen, syntes de blideligt at vugge i takt, ligesom pigernes lette sommerkjoler, der bølgede i dansen.

"Kom med i ringen, Oluf!" lød det mod ham, og et par af pigerne gjorde plads for ham mellem sig, greb hans hænder og trak ham med ind i kæden.

Der var en smittende overstadig søndagsglæde i luften, og alle var berusede af sol og sommer. Åen, der gled tæt forbi, glitrede, og luften formelig sitrede af varme.

Rytmen blev hastigere og hastigere. De unge mænd havde skubbet hatten tilbage fra den svedglinsende pande, og farten gjorde de unge piger helt forpustede.

Min elskede er som et rosenblad,
rosenblad, rosenblad.
Og mig hun skænker sit hjerte glad,
hjerte glad, hjerte glad!

"Skal vi ikke holde op med ringdansen; det er næsten for varmt til det!" var der nogle, der foreslog. "Lad os hellere lege 'to

mand frem –', så kan man puste lidt ud."

Forslaget blev modtaget med begejstring, kæden åbnedes, og de stillede sig parvis op bag hinanden.

"Nå, er det mig, der blev enkemand! Ja ja da; det skal ikke komme til at vare længe. Så begynder vi: 'To mand frem for en enkemand'!"

Og af sted fo'r det første par, og enkemanden efter dem. Pladsen, der både fremad og til siderne skrånede jævnt nedad, var som skabt til legen, og enkemanden måtte ordentlig anstrenge sig, for parret var svært enige om at finde sammen igen, inden enkemanden fik chance til at gribe en af parterne.

"Du må have mere fart på, enkemand!" lo tilskuerne. Og enkemanden galoperede frem mod parrets mødested, så at det drønede i jorden. Pigen forsøgte i sidste øjeblik at undslippe ved at foretage en skarp drejning til venstre; men hendes sving var for lille, og enkemanden fangede hende.

Legen fortsatte. Humøret var så strålende, at alt virkede morsomt og lattervækkende; ethvert lidt uventet sving eller spring blev belønnet med rungende lattersalver.

Nu var Oluf enkemanden. Han stod parat til at stikke i rend efter flygtningene og holdt skarpt udkig til begge sider. De to, der skulle forsøge at narre Oluf–enkemand, var et højst ulige par. Han var en bredskuldret grøftegraver, og hun var et spinkelt pigebarn på sytten år.

Den unge fyr travede i en stor bue; hun pilede af sted i næsten lige linje og hurtig som en væsel, så at hendes fletning stod lige ud i luften. Hendes røde livstykke og røde strømper lyste festligt i solen.

"Bravo! Sådan skal det være!" råbte de andre.

Det første stykke løb hun lige ud, og Oluf vandt næsten ikke ind på hende. Men så begyndte hun at løbe i bugter; Oluf skød genvej og satte farten op og var snart lige i hælene på hende.

"Grib hende! Fang hende!" lød det oppe fra de andre.

Pigebarnet kastede et hastigt blik tilbage, og da hun netop så Oluf strække hånden frem for at gribe hende, gjorde hun et spring til siden.

I samme øjeblik snublede Oluf og faldt, så lang han var, i græsset. Pigens øjne tindrede af skælmsk drilleri, og kammeraterne hujede af latter.

Under almindelige forhold ville denne latter have ærgret Oluf – men i det nu, pigen sprang til side for ham, havde han fanget et glimt af hendes øjne.

Herrejé, for et par øjne! Hvorfor har jeg aldrig før lagt mærke til dem? tænkte han og fløj op som en raket, og af sted gik det efter hende.

Den unge, skulderbrede grøftearbejder gjorde forgæves anstrengelse for at mødes med hende.

"Det kan du spare dig," råbte de andre; "for nu tager han hende!"

Så stoppede han op og afventede med sindsro udfaldet.

Men ovre på den anden side engskråningen gik det alt andet end roligt til. Oluf vandt mere og mere ind på pigen og tænkte sammenbidt: "Det nytter dig ikke; jeg ta'r dig, enten du løber ovenom eller nedenom – for nu *vil* jeg ha' dig."

Pigen mærkede faren og drejede lynsnart nedenom; men i svinget tabte hun den ene sko, som fløj i en høj bue op i luften.

Lattersalver fra de andre.

Hun standsede rådvild. Oluf glemte at forfølge hende og stirrede efter skoen, løb så et par skridt frem og greb den, inden den nåede jorden.

Kammeraterne jublede.

"Rend! Så rend dog! Skidt med skoen!" råbte de andre piger.

Pigebarnet satte igen af sted i vildt løb. Og Oluf efter hende med skoen i hånden.

Dette var vel nok en enke–leg, som det var værd at se på! Væddeløbet bragte tilskuerne i vild spænding og delte dem i to partier.

Pigen formelig fløj af sted; hendes slanke skikkelse var spændt som en bue, og hovedet var bøjet kækt bagover. Fletningen var gået op, og håret bølgede efter hende som en gylden manke.

For Oluf var det heller ikke længere blot en almindelig leg – nu gjaldt det at indfange en vildfole, en gulmanket fole med tindrende øjne.

Nu var de nede i venstre side af engen; der var kun et par meter imellem dem.

– Endelig! tænkte Oluf og beregnede, at pigen ville dreje opad igen.

Men atter svingede hun nedad, bort fra pladsen med kammeraterne, og i hendes lynsnare vending blev linjerne i hendes legeme med ét synlige for ham – de myge hofters runding, midjens smidige bøjning, kastet med hovedet. Han var hende så nær, at hendes hår strejfede hans ansigt – det vil sige, han vidste ikke med bestemthed, om det rørte ham, eller om det blot var luftdraget. Og pigens øjne strålede ham i møde, drilske, forlokkende.

Gazelle! fløj det igennem ham. Han huskede pludselig et billede i en eller anden bog, han havde læst. *Hun* havde jo netop gazellens øjne, gazellens lette løb – og før han selv vidste af det, råbte han: "Gazelle!"

Det lød som et berusende sejrsråb, og han følte det pludselig, som havde han vinger.

Som en vind fo'r hun op ad en lav høj.

"Se! Nej, se dog bare! – Dette her er vel nok en rigtig harejagt!" lød det fra tilskuerne.

Et øjeblik efter var både "haren" og jægeren forsvundet på den anden side højen.

Pigen var nu ved at blive træt og var blot med anspændelsen af sine sidste kræfter løbet op over højen for ikke at lide sit nederlag i alles påsyn. Oluf var lige bag hende. Hun så sig hastigt tilbage, gjorde en instinktiv afværgende bevægelse med kroppen, men følte så i samme nu Olufs arme omkring sig.

"Gazelle!" råbte han sejrstolt og forpustet.

Men farten ned ad højen var for stærk, og i næste nu faldt de begge omkuld og rullede endnu et stykke ned ad skråningen, han stadig med armene om hende. Hun forsøgte at vride sig løs, men opnåede blot at dreje sig ind mod ham, og deres øjne mødtes i et langt blik – –

For Oluf var det som en ufattelig drøm. Han følte blot, at pigen hvilede imod hans bryst, og at hendes udslåede hår lå hen over hans ansigt og ligesom kærtegnede ham som belønning for hans anstrengelse. Han pressede hende fastere ind til sig og så hende dybt ind i de vidunderlige gazelleøjne. Han havde en tåbelig trang til at lukke sine øjne og drømme – – drømme om det nu, da han greb hende og segnede om med hende i sine

arme og mærkede hendes blussende ansigt tæt ved sit. Drømme om de mørke, strålende øjne.

"Vi må tilbage til de andre!" hviskede hun.

De så forskrækkede på hinanden. Oluf gav slip på hende; men de var begge så underligt forvirrede, at de dårligt nok kunne rejse sig. Oluf gav hende skoen, hun havde tabt.

"Her; skynd dig at tage den på, så går vi tilbage til de andre."

Hun tog den på, men var endnu så fortumlet, at hun blev stående.

Oluf ærgrede sig over sin egen forvirring og over pigebarnets ubeslutsomhed.

"Kom," sagde han i en bestemt tone og greb hendes hånd. "Nu løber vi!"

De blev modtaget med hurraråb, da de hånd i hånd kom løbende ned ad højen.

Nu, da de nærmede sig kammeraterne, mærkede Oluf, at forvirringen igen fik magt over ham, og han måtte gøre sig megen umage med at virke rolig og ligeglad.

"Det var godt gjort, Oluf! Du fik både skoen og pigen med. Men du er også så rød som en kogt krebs!" lo og smådrillede de andre.

"Jeg blev også nødt til at skynde mig lidt," sagde Oluf med et forsøg på at lade spøgefuld.

Den skulderbrede grøftegraver, der nu skulle være enkemand, råbte:

"To mand frem –"

"Nej, nej!" lød det rundt om. "Dette løb var den rigtige afslutning på legen. Den slags oplever man ikke hver dag!"

"Det passer! Dette kan være nok for i dag!" Olufs øjne lyste, og han skottede i smug til gazellen.

"Men lad os få en ringdans til, inden vi skilles," råbte pigerne.

"Ja, det var en god idé!"

Hvad betyder de tvende stjerner,
der skinner hinanden så nær?
At ungmøen og ungersvenden
har fået hinanden kær.

– Det er egentlig en køn vise, tænkte Oluf og klemte ubevidst gazelle–pigens hånd. Hun svarede med et fast tryk. I det samme blev også han og hun draget med ind i kæden.

Hvad betyder de fire stjerner,
som klare på himmelen stå?
Min elskede rækker jeg hånden,
de andre lader jeg gå.

– Underligt, at jeg aldrig før har lagt mærke til ordene! tænkte Oluf.

Hvad betyder de klare stjerner,
der skinner så mildt herned?
At hjertet er fuldt af længsel
og drømmer om kærlighed.

"Ja, lige meget hvad det drømmer om, så er vi, der har langt at gå, nødt til at bryde op nu," var der nogle, der sagde.

"Ikke tale om! Når vi går, følges vi ad. Men der kan godt blive tid til endnu en runddans."

Jeg aldrig dig forlader,
og ingen kan os skille.
Lad skovens træer segne!
Lad himmelens stjerner blegne!
Os ingen skiller ad.

Under den almindelige afskedtagen nærmede Oluf sig pigerne, som havde samlet sig i en klynge – og mødte i det samme et dybt, åbent blik fra et par blå øjne: Elverpigen! Blikket var roligt og klart, men der var noget i det, der jog som en syl igennem ham. Han følte sig underlig brødebetynget og blev hvid som et lagen. Han standsede som naglet til stedet af dette blik.

Men her kunne han jo ikke blive stående. Han så en smule ængstelig mod elverpigen – men blikket gled uden om hende og kom til at se ind i et par andre øjne; de betragtede ham også spørgende og undrende, og der var et så forlokkende dyb i dem, at alt andet forsvandt, og hans hjerte begyndte at hamre vildt.

Med et kort nik vendte han ryggen til pigeflokken og gav sig på hjemvej.

De andre spredtes også nu og drog af sted i småklynger.

Lad himmelens stjerner blegne,
os skiller ingen ad!

sang nogle af de unge mænd ovre på den anden side åen, da Oluf nærmede sig den fædrene gård.

"– – os skiller ingen ad," nynnede Oluf, og hans ansigt strålede pludselig af beslutsomt overmod.

En moders øjne

Sommernattens blide skumring fyldte det lille kammer. Alt var stille.

"Hvor jeg har ventet dig!" hviskede pigen og slyngede armene om sin vens hals. "Jeg var så bange for, at du ikke skulle komme – at der var kommet noget i vejen."

"Hvad skulle det være? Og hvem skulle hindre mig i at komme til dig? Jeg kunne blot ikke komme før – jeg ved ikke, hvorfor mor blev så længe oppe i aften."

"Tænk, hvis hun nu –" begyndte pigen; men ordene blev standset af hans lidenskabelige kys. Lidt efter sagde han: "Du aner ikke, hvor jeg har længtes efter dig hele dagen og blot ventet på, at det skulle blive aften. Siden jeg så dine gazelleøjne, har jeg slet ikke haft tanke for andet end dig!"

"Er det sandt, Oluf?" Hun trykkede sig fastere ind til ham.

"Og ved du, hvad jeg tænkte i dag, da jeg gik bag ploven? Jeg ønskede, at du var en lille blomst, som jeg kunne bære her ved mit bryst, så jeg altid kunne se på dig – – eller at du var et æble, jeg kunne have i min lomme og i smug tage frem og beundre. Jeg ville tale med dig og lege med dig, og ingen skulle få noget at vide om det."

"Hvor du siger det smukt, Oluf."

"Hvem der end havde sagt det, ville jeg aldrig have troet, at kærlighed er *sådan*. Det er så underligt – ved du, hvad jeg havde trang til –?"

"Nej. Fortæl mig det!"

"Til at knuge dig ihjel – sådan!"

"Jeg ville gerne dø nu – lige nu."

"Nej – jeg ville hellere kvæle dig i et eneste langt, i et uendeligt kys."

Skumringen sitrede i kammeret. Der blev stille.

– Men pludselig lød det, som om nogen åbnede forstuedøren; den knirkede.

To hoveder løftede sig fra puden. To hjerter holdt op at slå.

– Jo, det var ingen fejltagelse; døren derude blev sagte åbnet.

Han rejste sig. Hun greb forfærdet hans hånd.

Og nu hørtes ganske tydeligt skridt, som nærmede sig; tunge, tøvende skridt – som vidste de ikke, om de ville komme nærmere – eller som om den kommende var uendelig træt.

Oluf blev ligbleg. Det var uvirkeligt som en drøm, og dog genkendte han disse skridt – kendte dem så nøje, at han ville kunne genkende dem blandt tusinder af andre.

"Jeg må gå nu!" Han knugede pigens hånd, som ville han knuse den, greb hurtigt hatten og famlede sig frem mod døren uden at se noget. Han tog i dørgrebet, men havde ligesom ikke kraft til at åbne.

– Men så følte han, at nu måtte han gå – for hendes skyld, der lå skælvende derhenne i sengen, og endnu mere for hendes skyld, som stod ude i forstuen.

Han fik døren op og slog den hastigt i bag sig.

I den skumle forstue stod en gammel kvinde. Hun stod ubevægelig som en billedstøtte, og hendes ansigt var som forstenet. Blikket afspejlede en sådan sorg og pine, at Oluf følte sig knuget til jorden af en overmægtig byrde.

De stod begge uden at røre sig. Oluf følte, at hun så lige igennem ham. Pludselig begyndte hendes ansigt at skælve.

Mere så Oluf ikke; hans øjne blændedes af tårer. Uden et ord vendte den gamle sig og gik ned ad trappen. Han fulgte efter.

Det var, som om denne time havde ældet hende uendeligt. Med bøjet hoved og armene hængende slapt ned gik hun tungt hen ad vejen.

Han følte brændende trang til at løbe hen og kaste sig på knæ for hende her på vejen. Men han vovede det ikke – og hans fødder ville heller ikke have lystret ham.

De var efterhånden nået til laden ved Kankaala.

Den sorte ladeport stirrede forundret på de to sene nattevandrere. Det gav et sæt i Oluf, og det begyndte at suse for hans øren.

"Hvem er det?" spurgte ladeporten. "Er det ikke konen fra Koskela? Og hvem er den anden, han, der duknakket går bagefter? Er det ikke hendes søn?"

"Jo, det er ganske rigtigt sønnen!" vrængede den brede luge i lovæggen. "Sønnen fra Koskela går på frierfødder, haha! Og hans mor henter ham hjem!"

"Hm! –" sagde ladeporten. "Den mor har ikke før behøvet at hente sine sønner hjem om natten."

Olufs hoved sank dybere ned.

Den gamle kvinde gik tungt op ad bakken ved Seppälä.

"Hvorfor går de der midt om natten, moderen og sønnen?" knirkede spanden i sin kæde ved Seppäläs brønd. "Har sønnen gjort noget galt –?"

Det var, som om vejen blev væk under hans fødder.

Hjemme ved gårdledet kom Musti imod dem og logrede glad. Men pludselig lagde den sig stille ned i græsset. "Hvorfor er

madmor så bedrøvet? Og hvor har *du* været nu ved nattetide?" spurgte dens øjne.

Oluf drejede skamfuld hovedet bort. De gik hen mod trappen.

"Hvad er der sket?" snurrede den lille vindmølle på stolpen. Oluf havde selv lavet den; den var en erindring fra drengeårene. "Hvad er der sket?" spurgte den.

Den gamle gik op ad trappen og ind i huset.

Hun mælede ikke et ord og så sig ikke tilbage; men sønnen fulgte hende skridt for skridt. Det faldt ham slet ikke ind at gå ned i sit eget kammer i badstuehuset. Hun gik ind i opholdsstuen og lod sig tungt synke ned i en stol ved vinduet.

Han blev stående foran hende med hatten i hånden.

Der var ganske stille.

"– Aldrig havde jeg troet, at jeg skulle komme til at gå disse skridt," sagde den gamle kvinde med et dybt suk og blikket rettet mod et ubestemt punkt langt borte.

Olufs knæ rystede under ham.

"Jeg skammede mig, da jeg fødte dig til verden, fordi jeg allerede da var til års – skal jeg nu også skamme mig for din skyld, efter at du er voksen?"

Hendes ord faldt tunge som bly og tvang ham i knæ.

"Mor," mumlede han, kunne så ikke sige mere og gemte hovedet i moderens skød og hulkede, så hans skuldre rystede.

Moderen følte en livsalig varme brede sig fra hjertet ud gennem alle årer.

"Mor!" sagde sønnen. "Jeg lover dig, at du aldrig mere skal behøve at gå så tung en gang for min skyld, og – –"

Tårerne brød frem i moderens øjne.

"Og? Hvad var det, du ville sige, min dreng?" spurgte hun mildt.

Han rynkede panden, som tænkte han anstrengt over sine ord; men så løftede han hovedet: "Og jeg vil gifte mig med hende!"

"Gifte dig – –?" Moderen følte sig som forstenet og kunne næsten ikke få vejret. "Oluf," sagde hun med skælvende stemme, "se mig ind i øjnene. Er – er der allerede sket noget galt?" Hun ventede åndeløs på svaret.

"Nej," sagde han med et fast blik. "Men jeg elsker hende."

Moderens hænder skælvede, og hun sukkede dybt. Hun tav og stirrede langt frem for sig, som søgte hun efter de ord, hun ville sige.

"Ja, det er det rette," sagde hun til sidst. "Den, man elsker, skal man gifte sig med. Hende og ingen anden. Men du ved, at i vor slægt har ingen giftet sig med en tjenestepige – og kærligheden kender du endnu slet ikke noget til."

Det sydede i Oluf, og han ville tage til genmæle; men i moderens ansigt var der et så ophøjet udtryk, at tanken døde, før den var blevet til ord.

"Gå nu i seng," sagde moderen blidt. "Vi vil tale sammen om dette en anden gang."

Far og søn

De var færdige med morgenmaden, og folkene skyndte sig mod døren.

"Bliv lidt, Oluf!" sagde faderen fra bænken for enden af bordet. "Jeg vil tale med dig."

Oluf blev hed om ørerne. Han vidste, hvad faderen ville ham, og havde hele morgenen ventet dette.

Moderen stod henne ved ovnen. De tre var alene i stuen. "Sæt dig!" beordrede faderen.

Oluf adlød. Kun stueurets langsomme tikken hørtes.

"Jeg ved, hvor din mor hentede dig i nat. At du ikke skammer dig!"

Oluf bøjede hovedet.

"Du skulle have dine ører varmede, og du skal heller ikke være så sikker på, at du ikke får det!"

Oluf vovede ikke at se op; han hørte på stemmen, hvor vred faderen var.

"Hvad agter du egentlig at tage dig til?" lød det atter fra bænken. "– Gøre pigerne med barn – eller hvad?"

"Far!" lød det fra ovnen. Af udtrykket i moderens ansigt så man, at hun frygtede en ulykke.

Fra bænken fløj et koldt, harmfuldt blik mod ovnen.

"– Og tage dem her hjem og lade dine forældre føde på dem?"

Oluf blev rød af harme. Var det hans far, der talte til ham på denne måde? Var det ikke en brutal, fremmed mand, der var trængt ind i deres stue!

I det samme blev han grebet af en ny, vild følelse. Han vidste ikke, hvad det var, men han følte den vokse og brede sig

gennem hele sit væsen. Han løftede hovedet for at svare – men rejste sig så, som draget af en usynlig hånd, og gik mod døren.

"Hvor skal du hen?"

"Ud i marken!"

"Nå sådan –?" Stemmen lød, som ville den gribe ham i struben. "Du går ikke et skridt, men svarer mig, og det straks – – Er det *det*, du vil, spørger jeg?"

Oluf tøvede. Nylig havde han skammet sig og været rede til enhver indrømmelse; men i et sekund var alt blevet anderledes, og han følte, at han måtte slå igen, slå et slag for alt det, der i de sidste dage havde fyldt ham med en underlig, hemmelighedsfuld magt. Han vendte sig hastigt og med løftet hoved svarede han fast:

"Nej, jeg vil *gifte* mig med hende!"

Der kom et hånligt udtryk i den gamles ansigt; men da han mødte sønnens blik, blev han usikker på, hvordan han egentlig skulle gribe sagen an.

"Gifte dig?" spurgte han og bøjede sig frem, som om han havde hørt fejl.

"Ja!" lød det tydeligere end før fra døren.

Oluf følte, at han måtte hævne den forsmædelse, som både han selv og pigen havde lidt, og at han kun kunne det ved endnu en gang at bruge det våben, som han havde set traf så skarpt og dybt.

"– Og jeg *gifter* mig med hende!" Det lød som en lås blev smækket i.

"Din elendige hvalp!"

Som et stormvejr fo'r den gamle mod døren, greb i forbifarten kosten og trak Oluf ned i knæ på gulvet, så det sang

i brædderne.

"Din elendige hvalp!" råbte han og ville til at høvle løs på sønnen med skaftet.

Men i det samme blev kosten revet ud af hånden på ham, og han blev selv slynget tværs gennem stuen over imod væggen.

Der blev dødstille.

En afmægtig følelse kom over den gamle. Han havde ikke længere magt over denne knægt, hverken faderlig myndighed eller den myndighed, som den korporlige kraft giver. Og sønnen stod der ved døren i ungdommens hele spændstighed og med blikket glødende af trods.

Det gamle ur lod sin stemme høre og gjorde dybsindige spørgsmål; men ingen svarede.

"Er det sådan fat?" Faderens stemme lød gispende.

"Ja," svarede Oluf fra døren, dirrende og betaget, men endnu truende.

Faderen lod sig tungt synke ned på bænken.

"Hvis du har en dråbe af mit blod i dig, så ved du også, hvad du nu har at gøre!" sagde han efter en stunds forløb.

"Det ved jeg – og jeg går med det samme!"

Moderen vred i angst sine hænder, gjorde et skridt og åbnede munden – men mødte i det samme de andres blikke og blev stående tavs og bøjet.

Og uret lod atter sin stemme høre.

"Jeg havde tænkt at få dig frem i verden," sagde den gamle med iskold stemme. "Men det passede dig ikke at blive en studeret mand, skønt du havde hoved til det. Du ville kun være bonde, og så slængte du bøgerne på hylden, da der var gået et

par år. Men en bonde har også sit at lære, og nu øder du dig selv i sengehalmen hos en tjenestetøs!"

Sønnen rettede sig; hans øjne gnistrede.

"Ti hellere!" råbte faderen. "Det er det bedste."

Han rejste sig, stod et øjeblik og betænkte sig, gik så ind i den inderste stue og hentede noget i skabet der. "Sønnen fra Koskela skal ikke jages ud som en tigger," sagde han stolt og rakte nogle pengesedler frem mod Oluf.

"Læg dem tilbage," svarede denne lige så stejl. "Jeg skal nok være mand for at klare mig selv," tilføjede han stolt og vendte sig bort. Faderen stod ubevægelig og så gennemborende på ham. "Det er godt, hvis man kan klare sig selv," sagde han, snarere tilfreds end krænket.

"Farvel, far!"

Faderen svarede ikke, stirrede blot frem for sig under rynkede bryn.

Moderen havde sat sig på vinduesbænken med ansigtet bortvendt. Hendes hede tårer dryppede i vindueskarmen.

Oluf gik langsomt ligesom spørgende hen imod hende. Hun vendte sig, deres blikke mødtes; så gik de sammen ud af stuen.

Den gamle følte et svidende sting i brystet. Harmen fik blodet til at stige ham til hovedet, og hans læber dirrede; men noget lammede hans tunge, og han blev siddende ubevægelig og stirrede ned i gulvet.

I forstuen greb moderen Olufs hånd. "Oluf," sagde hun angst.

"Mor!" sagde sønnen dybt grebet. Og bange for ikke længere at kunne beherske sig, hviskede han hurtigt: "Jeg forstår dig, mor. Sig ikke mere!"

Men moderen greb begge hans hænder og så ufravendt ind i hans øjne.

"Jeg må sige det, – det jeg ikke fik sagt før. Oluf! Du er din fars søn, og ingen af jer tænker meget over, hvad I gør, om I bygger op eller river ned." Og med hele sin sjæl i blikket og den indtrængende stemme sagde hun: "*Bedrag aldrig nogen og hold, hvad du lover, til hvem det så end er.*"

Oluf trykkede hendes hænder. Han kunne ikke tale.

"Gud være med dig!" sagde moderen. Stemmen svigtede. "Glem ikke dit hjem – kom tilbage, når –"

Oluf trykkede endnu en gang hendes hånd og vendte sig rask. Han følte, at gik han ikke nu, straks, så gik han aldrig.

2. del

Stedmorsblomst

Skyerne jog frem over nathimlen. Fjeldets lave skrænter stirrede ned i elven, ned på plankerne, der langsomt gled frem ad strømmen.

"Lad dem komme!" råbte den brusende fos længere fremme.

Der, hvor hvirvlen begynder, blussede i læ af skrænten en lille lejrild. Fire fløtere – de mænd, der flåder tømmer på elve søer – lå omkring den. Bommen var åben; plankerne flød forbi uden at behøve fløternes hjælp. I de sidste par timer havde der ingen standsning været, og nu tilbragte folkene en sorgløs midnatsstund.

> Nu sover bonden i huset sødt
> alt under tæppet i sengen,
> men tømmerfløterens leje er blødt
> af aftenduggen på engen.
> Og friheden aldrig bytter
> vi mod bøndernes blanke penge,
> mod fløtere, unge og frie som vi,
> er bønderne tjenestedrenge.

Fossen vågnede af sit natlige drømmeri. Vagtkarlene, som sad på tømmerstablerne langs bredderne, begyndte at røre på sig.

> Mod fløtere, unge og frie som vi,
> er bønderne tjenestedrenge!

gentog de nærmeste vagtkarle. Og så forplantede sangen sig fra den ene tømmerstabel til den anden, fra bred til bred langs hele

fossen, ja, helt hen til dem, der flådede tømmeret videre neden for faldet.

Atter blev alt stille, for midnatten ynder ikke sang, selv om den tåler en sådan syngende hilsen fra mand til mand. Den lytter hellere til strømmens sagn om havfruen, der årlig fordrer et menneskeoffer – et barn eller en fuldvoksen, men altid mindst ét menneskeliv om året.

Der hersker højtidsfuld stilhed. Mændene sidder andægtige som i kirken, og skæmten dør på selv de råeste læber.

Mange mindes egne oplevelser – en mand, som forsvandt, grebet af usynlige hænder; en enke, som klagede og vred sine hænder; faderløse børns gråd. Der findes dem, som på de druknedes lig har set mærker af søtroldens fingre, eller som måske selv en midnatsstund har set den glitrende fure i vandet, der viser den vej, havfruen er svømmet. Hvis tur mon det bliver næste gang? Ingen ved det, men har havfruen vist sig, er ulykken aldrig langt borte.

Den lille lejrild flammede. Fossens brus lød svagere. Mændene sidder stille og stirrer ned i vandet, mens de lytter til elvens midnatseventyr.

Da lyder pludselig et gjaldende råb fra bossens nedre løb. Mændene farer sammen.

"Luk bommen – i en fart!" råbes der. "Gud være lovet," sukker mændene, der er revet ud af deres sagnverden og først havde troet, det var et nødråb.

De springer alle op. Stagerne løftes lodret over hovederne til tegn på, at løbet er spærret, og kommandoråbet: "luk bommen, luk bommen!" flyver fra mand til mand op langs hele fossen.

"Luk bommen!" svarer mændene deroppe og styrter fra lejrilden hen til bredden. Bomtrossen kastes los fra fortøjningspælen, og enden af bommen hales ind til land.

"Nu holder det nok," siger én. "Men jeg tænker, vi får lov at vente længe, for der er vist ingen, der nu vover sig ud på en bråte. Lad os gå ned og se, hvor slem den er."

De går ad stien langs elven.

Efterhånden som de sidste planker flyder forbi, slutter vagtkarlene ved fossen sig til flokken, den ene efter den anden.

"Hvor mon den er?"

"Det må være et sted i det nedre løb. Bare det ikke er ved hvirvelstenen."

"Så er Fanden løs! Der er det ikke let at få tømmeret fri, selv om dagen."

Tømmeret havde hobet sig op ved hvirvelstenen. Mændene samledes inde på bredden.

"Det er ikke til at rokke. Det sidder, som var det sømmet fast," sagde nogle mænd, der svedige og forpustede vendte tilbage til bredden efter forgæves forsøg på at løsgøre tømmeret.

"Hvirvelstenen" kaldtes en sten, der ragede en god halv alen op over vandfladen i fossens nederste del, der hvor den allerede begynder at brede sig og falde til ro. Den lå lidt til højre, og tømmerstokkene flød i reglen forbi.

Men skete det, at en rigtig lang stamme kom sidelæns mod stenen, så blev den der uden at glide af til nogen af siderne. Den ene planke standsede den anden, og sådan ophobedes der en bunke, der i form af en fiskehale strakte sig ind til begge bredder. Og den var svær at bryde op, for støttepunktet var ved stenen ude i fossen, og derfra kunne man ikke nå at løbe ind til

land, når bråten løsnedes. I reglen nåede man ud til stenen med båd nedenfor strømmen, men da gjaldt det i jagende hast at komme klar af tømmerhoben, før den styrtede sammen med bulder og brag.

"Fanden annamme mig," hørtes fløterformandens stemme på stranden, "om jeg ikke næste sommer sprænger den sten i tusinde stykker! Nu må vi alle sammen slå os til ro ved kaffen til dagslyset kommer."

"Skulle jeg alligevel ikke gå ud og se nærmere på bråten? Den er vel til at få løs!" lød en ung, rask stemme fra kredsen.

"Det tror jeg ikke," sagde formanden, "men det kan jo ikke skade at se på den."

Den unge mand hoppede ud på bråten og ilede med løftet stage sikker og smidig frem over tømmeret. Da han nåede ud til stenen, bøjede han sig ned og undersøgte stillingen.

"Hallo!" lød det et øjeblik efter derude fra. "Det er et eneste stykke tømmer, der spærrer for de andre, og det kan klares med et par øksehug."

"Det er muligt," svaredes der fra land; "men hvem vil gå derud med økse på denne tid af natten?"

Den unge mand vendte tilbage til bredden. "Gør det noget, om øksen går tabt?" spurgte han formanden.

"Hellere ti økser, end at halvtredsindstyve mænds arbejde skal afbrydes i et par timer."

"Så hugger jeg den løs. Hvor er der en økse?"

"Man skal ikke udfordre døden!" lød det fra klyngen. "Lad ham ikke gå, formand."

"Hvordan har du tænkt dig at komme tilbage?" spurgte denne.

"Jeg springer først skråt op mod strømmen og kommer bagefter ned med tømmeret."

"Det er et vovespil!" råbte mændene.

"Jeg vil hverken forlange det eller forbyde det," sagde formanden med eftertryk. "Jeg ville ikke tillade nogen anden det; men jeg ved, at når Oluf påtager sig noget, kan vi være rolige. Er du sikker i din sag?"

"Ja, fuldkommen. Giv mig øksen!"

Han greb øksen og stagen og begyndte at balancere ud mod stenen. Som en skygge gled han frem, rettende og bøjende sig efter bråtens ujævnheder.

"Det var som pokker!" sagde nogle af mændene.

"Det er galmandsværk!" mumlede andre misfornøjet.

Oluf var nået hen til stenen. Han lagde stagen ved siden af sig, kastede et blik ud på strømmen og var parat. Øksens æg blinkede i luften, og ekkoet af hugget gav genlyd mellem bredderne.

Endnu et hug og et tredje – så blev der et øjebliks dødsstilhed.

Skyggen derude greb stagen, stødte spidsen let i en planke og støttede sig med venstre hånd til skaftet. Højre arm løftedes atter. Øksen blinkede og faldt. Et dumpt slag lød efterfulgt af en svag skuren – – –

Mændene på bredden holdt vejret og stirrede foroverbøjede derud.

Oluf kastede endnu et langt, spejdende blik udover strømmen. Højre arm svingedes højt i luften. Øksen lynede og faldt.

Et gennemtrængende skrald hørtes, som af en affyret raket. Tømmeret knagede og bragede, og den opdæmmede fos brølede som en rasende tyr.

Som en pil ilede han langs den løsnede bråte og skråt ind mod bredden. Han var nu midt i strømmen. Planken svingedes rundt; den smidige krop gjorde en lynsnar vending og fo'r i rasende fart med tømmeret ned ad strømmen.

Men pludselig mistede han fodfæstet, vaklede og forsvandt.

"Gud i Himmelen!" lød det fra bredderne. "Sagde jeg det ikke nok?"

"At jeg dog lod ham gå!"

Fossen brølede; stammerne bragede, sank og steg og kastedes over hinanden. Dunkle skygger ilede rådvilde langs bredderne.

"Nedad, folk, nedad!" råbte formanden. "Hold udkig, så vi kan hjælpe ham, hvis han driver til land. Ud med båden!"

Dunkle skygger sprang afsted – – –

"Han er oppe igen!" lød et råb fra den anden bred. Alle standsede.

Og den forvovne fløter var virkelig oppe igen og bevægede sig med en fugls sikkerhed på tømmerstokkene, der jagede frem, tumlede om hinanden, hævede og sænkede sig under øredøvende larm. Til sidst stod han i den øvede fløters sikre stilling på en planke og styrede med løftet stage ned ad strømmen, mens han balancerede med overkroppen.

"Det er en pokkers fyr!"

"Ja, det er han. Han har bedre øjne i fødderne, end de fleste har i hovedet."

Mændene flokkedes om ham, da han sprang i land.

"Hvordan gik det til? Hvordan kom du op?"

"Der var ingen nød på færde; det var bare barken, som gik løs under min fod, men da lå tømmeret endnu samlet. Jeg kom jo straks op igen, og når enden er god, er alting godt!" lo han.

"Det var et mesterstykke!" sagde formanden. "Men jeg ville nødig, at du skulle gøre sådan en tur til. Nu kan du hvile dig resten af natten – og dagen med, om du vil!"

"Tak," svarede Oluf, så hemmeligt smilende på sit ur og kastede stagen fra sig i græsset.

Bag de hvide gardiner i det lille kammer hvilede en ung pige.

Det var midnat, men hun havde endnu ikke sovet. Der var hændt noget om aftenen, som holdt hende vågen.

Det var så underligt, som et eventyr eller en drøm. Hun havde aldrig hørt, at andre havde oplevet noget lignende. Hun behøvede kun at lukke øjnene, så kunne hun atter se det hele lyslevende for sig.

Og da hun havde set det for sig mange gange, var det, som det blev til et eventyr. Hun selv var blevet tilskuer, og hun så pigen og den anden, og hvordan det gik til.

Hun stod i forstuen – pigen altså – og siede den varme aftenmælk ned i en stor spand.

Køerne giver vel nok godt med mælk nu! tænker pigen og ler.

Da åbnes døren til stuen, og en skare tømmerfløtere skynder sig gennem forstuen ud til nattearbejdet. Pigen står med ryggen til dem og besvarer over skulderen deres spøgefulde tilråb.

Men den, der kommer sidst, går ikke med de andre; han standser som i undren og betragter pigen. Det er en høj, slank,

ung mand. Frakken står åben, hatten har han på snur, og hans solbrændte ansigt lyser af skælmeri.

Men pigen mærker ingenting. Hun tror, at alle fløterne er gået. Hun, pigen der ser til, forstår ikke, at pigen intet mærker – hvad mon der nu vil ske?

Manden smiler og lister sig nærmere på tå. Pigen, der ser på det, finder det endnu mærkeligere, og hun har lyst til at råbe et advarende ord til pigen ved spanden.

To udstrakte hænder lægger sig forsigtigt bagfra over pigens øjne.

"Fy!" råber pigen. "Hvem er det, der bærer sig sådan ad?" Hun vender sig hurtigt om mod manden.

"God aften," siger han og løfter leende på hatten. Og se, hvor pigen rødmer uden at kunne svare et ord.

"Jeg har vist båret mig dumt ad," siger han. "Jeg mente ikke noget ondt med det."

"Nej, det gør ingenting; jeg blev kun lidt forskrækket."

"Og du er ikke mere vred på mig?"

"Ikke det mindste – over en spøg."

"Jeg syntes straks, da jeg så dig, at vi var ligesom gamle bekendte; jeg kunne blot ikke huske dit navn og standsede for at spørge dig om det."

Hvor hans smil er smukt; hun syntes slet ikke, han er en fremmed – hun, der ser til.

"Jeg bliver kaldt for Stedmorsblomst," svarede pigen bly, "men jeg – – –"

"Sig ikke mere!" afbryder han. "Du hedder Stedmorsblomst; mere vil jeg ikke vide."

Det må være et træffende navn, tænker den anden, siden han synes så godt om det.

"Og De?" spørger pigen.

"*De*?" ler han, så det klinger i forstuen. "Mærkede du ikke, da jeg lagde mine hænder på dine øjne, at det var "*du*" og ikke "*De*", som stod bag ved dig?"

Han siger det med en så smittende munterhed, at pigen ikke kan lade være at le, og hun – den anden – ler også.

"Oluf hedder jeg, Oluf og "*du*"."

Han står i tanker et øjeblik og spørger så pludselig: "Holder du af blomster?"

"Ja, det gør jeg rigtignok. Jeg har også selv en blomstrende "bloddråbe" og en balsamin," svarer pigen.

"Røde blomster!" ler den unge mand. "Har du dem i dit vindue?"

"Ja, hvor skulle jeg ellers have dem?"

"Kan de ses udefra?"

"Ja, det kan de, og især nu, mens de blomstrer."

"Men hvor er dit vindue?" siger han med en skælm i øjet. "Sig mig det, så jeg også engang imellem, når jeg går forbi, kan se på dine blomster."

Pigen lukker allerede munden op for at svare, men så siger hun i en fart: "Det siger jeg ikke."

Hvor han er fin, tænker pigen, der ser på dem. Jeg har aldrig før set nogen være sådan. Enhver anden ville straks plump og direkte have spurgt, hvor hun sov. Og så var pigen sikkert blevet vred. Han her taler kun om blomster.

"I stuen?" ler han.

"Nej!"

"På loftet?"

"Heller ikke!"

"Altså i badstuekammeret."

"Nej! Nej!" svarer pigen hurtigt. "Det er slet ikke der."

Han ler bare. "Nu kan jeg ikke gætte mere, men du er rigtignok meget hårdhjertet af dig."

Hvor det er fintfølende af ham! tænker pigen – hende, der ser til. Enhver anden ville være bristet i latter og have sagt, at nu vidste han det – og hun ville have rødmet.

"Er vi nu rigtige venner?" spørger han igen.

"Det er jeg ikke vis på – men hvorfor?"

"Jeg tænkte blot, at hvis vi var venner, ville jeg spørge – nej, jeg ville alligevel ikke."

"Spørg blot!" siger pigen nysgerrigt.

"Jeg ville bare spørge, om nogen har fået lov til at trykke din hånd?"

"Nej," svarer hun og rødmer; "jeg lader ingen trykke mig i hånden."

Hvor det også var fint! tænker den anden pige, og hvor hans blik er smukt og ærligt.

"Kan jeg stole på det?" siger han. "Men jeg kan for resten snart se, om det er rigtigt. Giv mig din hånd."

"Hvorfor det?"

"Jeg skal sige dig, jeg kan læse i hånden og på den måde få alt at vide."

"Kan du?"

"Ja. Men du tør ikke."

"Jo, vist tør jeg." Hun rækker ham sin hånd.

Hvad sker der mon nu? tænker pigen, der stadig er tilskuer.

"Jeg ser, du har talt sandhed," siger han alvorligt. "Ingen har trykket din hånd. Men ude under dit vindue – de har bestemt haft lyst til at se ind på dine blomster!"

"Hvor ved du det? – – Nej, du ved slet ingenting, det er bare noget, du siger."

"Hysh, spåmanden taler! Og nu spår jeg dig. Men – hvad ser jeg! Det ville jeg aldrig have troet!"

"Hvad ser du?" spørger pigen uroligt.

"Det tør jeg ikke sige. Jeg ville aldrig have troet det."

"Det siger du kun, fordi du ikke ved, hvad du skal sige."

"Skal jeg da fortælle dig det?" spørger han og ser hende lige ind i øjnene.

"Ja, hvis du kan."

"Men du må ikke blive vred." Han sænker stemmen til en hvisken. "Kan du se denne linje? *Han kommer – allerede i nat.*"

"Hvilken han?" spørger pigen ængstelig.

"Han, som skal komme; han, som skal tage din hånd."

"Du lyver," råber pigen. "Han skal ikke komme!"

"Hysh, stille! Jeg kan kun sige dig, hvad jeg ser her. Vist kommer han! Han kommer ved midnatstid. Og han beder ikke, og han bønfalder ikke som de andre, han banker kun tre gange på ruden, sagte, men bestemt – så ved du, at det er den rette og ingen anden – – Men nu må jeg gå. God nat!"

Han svinger sin hat og skynder sig ned ad trappen.

Og hun, der har hørt og set det alt sammen, ser, hvor pigen står forvirret tilbage, hvordan hun går hen i døren og lænet mod dørkarmen ser længe efter den unge mand.

Eventyret er forbi. Pigen slår øjnene op.

Men da er det også forbi med den blide stemning, der strømmede så varm gennem hendes årer, og vanskelige spørgsmål dukker frem af mørket.

Hvad skal jeg gøre, hvis han kommer? Hvad skal jeg så gøre?

Hun synes allerede, hun hører fodtrin derude, og hendes hjerte begynder at banke så voldsomt, at hun må presse hånden imod det. Hun er glad, da ingen kommer, og hun håber, at han slet ikke vil komme og forstyrre hendes smukke eventyr.

Men hvis han nu *ikke* kommer? farer det gennem hende. Hvis det kun var spøg? Det gjorde ondt at tænke det. Gid han kom! Men kun uden for vinduet – han skulle se på mine blomster – og ikke banke på!

Hun gled tilbage til drømmens begyndelse – til pigen, som siede mælk i forstuen.

Tre korte, sagte slag lød på ruden.

Pigen fo'r sammen. Hun syntes, at blodet standsede i hendes årer, og at hun ikke kunne ånde.

Hun løftede hovedet og spejdede ængstelig mod vinduet.

Balsaminen stirrede fra vindueskarmen med store spørgende øjne: "Hvad vil du nu gøre, Stedmorsblomst?"

Og bag blomsterne skimtedes gennem gardinet en mørk skygge. Hun følte, at han derude betragtede hende gennem gardinsprækken. "Nu er jeg her, Stedmorsblomst!"

Det var, som dette blik fordrede regnskab af hende for et løfte, hun havde givet.

Hun gemte ansigtet i puden og trak tæppet over hovedet. Hendes hjerte bankede, så hun syntes, hele sengen rystede.

"Og han beder ikke, og han bønfalder ikke som de andre – –"

Pigen rejste sig langsomt op og blev siddende på sengekanten med hænderne i skødet.

Blot han ville banke én gang til, så jeg ikke behøvede at bestemme mig lige nu, men kunne tænke lidt mere over det – –

Den mørke skygge rørte sig ikke. "Bloddråben" og balsaminen betragtede hende forventningsfuldt.

Pigen gled lydløst ud på gulvet og gik tøvende et par skridt. Skyggen rørte sig. Hun kom til at ryste og greb fast i sengestolpen.

I samme øjeblik stod skyggen atter ubevægelig. Den stod der og ligesom fordrede regnskab af hende.

Hun så ned i gulvet og begyndte igen at gå hen mod døren, langsomt og famlende, som om hjertet drev hende, men fødderne strittede imod. Hun forstod, at skyggen nu gik om hjørnet og nærmede sig døren. Hendes hjerte slog, som skulle det briste, og hun knugede sin hånd om jernkrogen, der holdt døren lukket – – løftede den så op, langsomt og lydløst, og styrtede hen i hjørnet ved ovnen, hvor hun blev stående med ansigtet gemt i hænderne.

Døren blev åbnet og lukket igen og krogen sat på.

"Hvor er du, Stedmorsblomst? Står du der i krogen?"

Han kom hen til hende og greb begge hendes hænder.

"Står du med hænderne for ansigtet – og skælver?" Han så dvælende på hende.

"Jeg skal straks gå igen," sagde han med bøn om tilgivelse i stemmen. "Jeg vidste ikke, det ville gribe dig så dybt."

"Nej, du må alligevel ikke gå –" sagde hun ængstelig.

"Gå så i seng og dæk dig godt til, ellers bliver du kold. Jeg vil kun sidde lidt hos dig, mens det er mørkt – så går jeg igen."

Forvirret og undselig hoppede hun i seng og trak tæppet om sig.

Han stod lidt og så på hende, trak en stol hen ved sengen og satte sig med den ene arm støttet mod hovedpuden.

"Hvorfor skjuler du dine øjne? Hvorfor er du bange? – – – Er det, fordi jeg er hos dig? Ræk mig din hånd – *han, som skal tage din hånd* – – –

Vidste du ikke, at jeg ville komme? Har gøgen ikke allerede sladret om det i foråret? Har gåseurten ikke hvisket, at i sommer kom han? Og nu – da jeg kommer – ser du på mig, som var jeg en fremmed. Er du forundret over, at alt så hurtigt går i opfyldelse?"

Hun trykkede hans hånd: "Du ligner ikke de andre."

"Skulle jeg ligne dem? Du har jo ikke brudt dig om nogen af dem. Hvem har du da ventet på? På én, der var som de andre? Svar mig, lille mørke pige!"

Hun greb om hans håndled med begge sine hænder og drog sig nærmere til ham.

"Og hvem tror du, *jeg* har ventet på?" hviskede han ømt. "Måske på en af de andre? Jeg har truffet mange piger, men så snart jeg så dig, vidste jeg, hvem du havde ventet på, og hvem jeg havde søgt."

Pigen krøb sammen. Der lød skridt udenfor, og mørke skikkelser bevægede sig bag gardinet.

"Hvad skal vi gøre?" hviskede hun bange.

"Er det nogen af de andre?" spurgte han sindigt.

"Ja! Skjul dig! Skjul dig et eller andet sted. De lyser somme tider med tændstikker ind gennem vinduet."

"For sådanne fyre rører jeg mig ikke ud af pletten," sagde han bestemt og lagde udfordrende armene over kors. "Vær du blot rolig, min ven."

En mand klatrede op mod vinduet. Man hørte en tændstik blive strøget, og et klart skin fyldte et øjeblik stuen.

"Der sidder han! – som om han var mand i huset!" Man hørte nogen springe ned, mumlen udenfor og skridt, der fjernede sig.

Lidt efter kom skridtene nærmere igen, og man hørte nogen hviske. Noget tungt buldrede mod døren, så det knagede i den.

"Sov godt!" råbte en hånlig stemme derude. Den efterfulgtes af en skraldende latter og skridt, der fjernede sig. Så blev alt stille.

"De lømler!" Dirrende af vrede fo'r han hen til døren, løftede krogen af og stødte kraftigt til. Døren rørte sig ikke. Hans blod kogte, og han kastede sig mod døren med hele sin vægt. Den knagede, men barrikaden bag den var klippefast.

"Det var godt, vi hørte deres stemmer," sagde han med eftertryk. "Så kan jeg tale et par ord med dem i morgen."

"Åh, det er forfærdeligt," hviskede hun. "Nu får alle dette at vide, og vi kan ikke engang komme ud!"

"Vær kun rolig. Har de spærret døren, skal jeg nok finde en anden udgang."

Han gik hen til vinduet og trykkede hårdt på den ene vinduesramme. Sømmene gav efter, og rammen gik løs.

"Jeg kan komme ud denne vej. Jeg skal nok gøre døren fri og sørge for, at de holder mund; det kan du stole på."

Smilende og rolig kom han hen til hende: "Du kære lille pige, hvor du er let skræmt! Du er vel ikke mere bange?"

"Nej, ikke nu mere, ikke når du sidder hos mig."

"Og ved du hvad," sagde han næsten overmodigt, "sådan måtte det netop gå, ellers havde det bare været – ligesom alle de andre!"

De lo begge, og pigen så på ham gennem tårer. Dagen begyndte at gry.

"Du ved endnu ikke det hele; nu skal jeg fortælle dig det. Det er fra først til sidst en såre usædvanlig historie. Jeg kom ikke til dig på almindelig måde, men gennem fossens hvirvler og dødens svælg."

"Hvad er det dog, du siger?"

Han fortalte alt, hvad der var hændt ham ved hvirvelstenen i fossen.

"– Og så blev vi lukket inde her, for at dette skulle være anderledes end alt andet. Stedmorsblomst, jeg elsker dig netop, fordi jeg må søge dig gennem fossens hvirvler og bag stængte døre! Men er du virkelig min? Jeg har endnu ikke hørt det af din egen mund?"

"Ja, jeg er din, Oluf!" Hun slyngede sine arme om hans hals.

Morgenrøden steg bag ruden og kastede et svagt rosenskær på hendes hvide arme.

"Alt, hvad der er skønt i verden, er rødt!" hviskede "bloddråben" til balsaminen.

Solen stod op, dugdråberne funklede, og over elven bølgede endnu lette tåger.

Med lette skridt og hjertet fuldt af lykke gik Oluf ned ad bakken.

På bredden neden for fossen stod en klynge mænd, unge karle fra byen, der gik tømmervagt om natten ved elven for at

tjene lidt til tobak.

Olufs blik faldt på dem; hans varme glæde frøs til is, og han følte ligesom trykket af en tung byrde på sine skuldre.

Nylig, da han bar den svære bjælke fra pigens dør tilbage til laden, var han så lykkelig, at han næppe følte byrden, men nu –

Hvis de blot siger et eneste hånligt ord eller kikker efter mig, så er det godt! Men hvis de lader som ingenting, kan jeg ikke få ram på dem. Hans kinder brændte, da han kom tæt hen til dem, og øjnene var på vagt.

Det var, som intet var hændet.

Oluf tog sin stage op fra græsset og tørrede langsomt duggen af skaftet, mens han stadig holdt skarpt øje med flokken.

De stod som en mur. Ingen fortrak en mine. Han bed sig i læben. Skulle han ikke få hævn?

I det øjeblik, han gik forbi, hørte han en let fnisen. I samme nu smældede en lussing, og den lattermilde tumlede om i græsset.

"Hvad Satan bilder du dig ind, din vigtigper?" To mænd styrtede sig over Oluf.

Han greb den første i kraven og buksebagen og slyngede ham flere alen bort. Den anden greb han i brystet, løftede ham højt op i luften og slængte ham fra sig som en våd las.

"Sådan noget pak! Sådan nogle forbandede, skinhellige slyngler!" Hans stemme rystede af vrede, øjnene brændte som ild, og han løftede truende sine knyttede næver: "Kom kun an, så skal vi gøre vores mellemværende op!"

Fra flokken hørtes en opbragt mumlen, der forstummede, da en rolig, mandig stemme lød: "Jeg synes, at du, fremmede, allerede har fået oprejsning nok for en sølle spøg. Og hvis du er

den mand, det lader til af dine ord, kan du måske forstå, at det hele kom af noget andet end blot af lyst til at drille dig. Vi er alle ligesom lidt stolte over den pige, og lige til i nat har ingen fået lov at komme inden for hendes dør. Og når så en omstrejfende fløter går ind til hende, som var han mand i huset –"

"Tag dig i agt!" Oluf gik truende frem mod den, der talte.

"Lav ikke unødigt klammeri," fortsatte stemmen roligt. "Jeg vil ikke gå dig for nær. Vi er hendes barndomskammerater, men du er en fremmed, og jeg siger endnu en gang, at dette er en skam både for pigen og for os andre. Lad hende være i fred og giv hende ikke til pris for sladderen for en fløters skyld."

"Ved I noget om, hvem jeg er!" Oluf lagde armene over kors. "I beskytter pigens ære, I, som nætter igennem lurer under hendes vindue. Jo, I er nogle herlige beskyttere! Men det siger jeg jer: Jeg går ind, hvor jeg vil, om det så er i en fyrstindes sovekammer, og jeg har i sinde at gå til denne pige hver eneste nat, så længe jeg bliver her. Og jeg sværger, at hvis en eneste af jer viser sig uden for vinduet; hvis nogen vover at sige et fornærmende ord nu eller i fremtiden eller sender hende hånlige blikke, så slår jeg til og det sådan, at den mand aldrig skal rejse sig mere!"

Han vendte sig og gik stolt og sikker op over bakken.

De andre stirrede efter ham uden at mæle et ord.

Ved solopgang

"Hvilken af døgnets timer, jeg finder dejligst?" gentog "bloddråben" i vindueskarmen. "Denne time! Jeg elsker natten; den vil jeg prise!"

"Jeg elsker den også," sagde balsaminen. "Når vi som nu hvisker sammen i mørket; hvor man kun aner hinandens nærhed og kun kan skimte øjnenes glans. Men også morgenen er dejlig – når solen står op, dugdråberne blinker, og bladene sitrer i den vågnende brise."

"Det er sandt, min ven; livet er egentlig altid herligt! Morgenen er skøn, når hanen galer, fuglene kvidrer, og børnene glade tumler sig i græsset. Dagen er skøn, når solstrålerne danser på engen, og høstfolkene går hjem til middag med blanke øjne og svedperler i panden. Aftenen er skøn, når skyggerne bliver lange, og køerne vender hjem med ringlende bjælder. Men intet er dog som natten; for først i den finder vi vort eget jeg."

"Vort eget jeg – –?" sagde balsaminen. "Nu begynder jeg først at forstå dig."

"Vort eget jeg og den vege streng, for hvis sitren dagen er alt for lys og skinnende. Om dagen tilhører vi hele verden, alt er fælles, og intet er vort eget. Men når natten kommer, slår vor time. Sagte smyger den sig ude fra træerne og sætter sig bly i krogen. Dunkel og hemmelighedsfuld skælver den i luften og vækker alt det til live, der slumrer i os om dagen. Og det vågner, ler imod os fra glødende blomster og hvisker gennem berusende dufte. Alle slumrer, vågne er kun –"

En hvid kvindearm skimtedes utydeligt i mørket.

"Vågne er – –?" spurgte balsaminen dæmpet.

"Kun de – der blomstrer!" hviskede "bloddråben".

"Hvor er du vidunderlig, Stedmorsblomst – min elskede! Du ligner natten. Dårende og berusende som natten, gådefuld som en sensommernat, oplyst af kornmodsglimt.

Først nu forstår jeg, hvad ungdom er, hvad kærlighed er. Hvor den er skøn og stor! Den kommer som en konge i sin gyldne vogn, vinker os til sig og fører os med!

Men hvorfor skælver du, min elskede? Hvorfor er din hånd så hed; hvorfor er dit blik som en vidunderlig gåde?"

"Jeg ved ikke – jeg er så varm. Nej – nej, jeg er alt for lykkelig."

"Alt for lykkelig –?"

"Nej, jeg ved ikke – jeg ville ønske –"

"Sig mig dit ønske!"

"Nej, jeg ønsker ikke, jeg kan ikke sige – jeg – –"

"Kan du ikke sige mig det?"

"Jeg ved ikke – jeg kan ikke – jeg er så angst – –"

"Er du angst? For mig?"

"Nej, nej; for dig kan jeg ikke være bange! Jeg – – –"

"Sig det; sig det! – – – Jeg forstår det, uden at du siger det."

"Jeg er bange – – – Nej, jeg kan alligevel ikke sige det – – Hvor jeg elsker dig grænseløst!"

"Og som den skønneste af alle skønne timer," hviskede balsaminen atter, "mindes jeg den stund, da jeg første gang sprang ud i blomst, da kronbladene foldede sig ud, og solen kyssede mig lige i hjertet."

"Du har ret," sagde "bloddråben" bevæget. "Jeg ved det endnu bedre, jeg, som allerede blomstrer for anden gang. Senere har vi også vore glæder, og blomstringstiden er herlig; men den første gang har ikke sin lige og kan aldrig få det, for da ved vi endnu intet; vi står ligesom foran et stort forhæng, der skærmer hemmeligheden. Og vi aner og frydes og spørger os selv: bliver det snart? Bliver det i dag? Og vi håber og frygter – og vi ved det alligevel. Vi tænker hverken på fortid eller fremtid men kun på timen, der nærmer sig – og den kommer – kronbladene åbnes, alt fortoner, og vi løftes ind i et væld af lys og varme."

Lykkens fe stod smilende ved sengen.

Pigens løse hår flød som sort silke over den hvide pude. Hans hoved hvilede på den.

De holdt hinanden i hænderne og så dybt i hinandens øjne.

Lykkens fe havde længe stået ved deres seng, men hun havde ikke hørt dem sige et ord. Tavse og ømt smilende betragtede de hinanden.

Solen steg langsomt op ad bakkens side, og da den nåede helt op, kikkede den ind ad vinduet.

Pigen løftede blikket.

Solen så hende lige ind i øjnene.

Hun satte sig op, det var, som vågnede hun af en dyb søvn og fandt alt anderledes end før, fremmed og forunderligt.

Har solen også øjne? – Har den set på mig hver morgen?

Der gik en stund. Atter løftede hun sky sit blik. Solens blik var stort og spørgende – som en moders blik, når hun spørger uden ord.

Pigen syntes, blodet standsede i hendes årer; hun slog øjnene ned, to store tårer dirrede i øjenhårene.

"Hvad er der?" sagde Oluf forskrækket. "Hvad er der, Stedmorsblomst?" Han trykkede hende ømt ind til sig. "Hvorfor ser du ikke på mig?"

Tårerne dirrede og faldt.

Pigen vendte sig og gemte hovedet i puden.

"Ak, du min elskede!" hviskede han og følte en brændende trang til at trøste hende.

Pigens nøgne skuldre begyndte at skælve, og hendes bryst dirrede af undertrykt gråd.

Det var, som et koldt stål fo'r gennem hans sjæl. Som havde han nylig svævet i en himmelblå uendelighed og nu med brudte vinger var styrtet ned blandt skarpe stene, mens gråd og klage lød omkring ham. Hans hoved sank tungt ned på puden, og han gemte sit ansigt i de sorte lokker.

To menneskebørn knugede sig sammen i smerte.

Lykkens fe gled lydløst mod døren. Solen vendte sig bort og skjulte sit slørede blik.

"Det er sorgen!" hviskede "bloddråben", og en rød tåre faldt i vindueskarmen.

Og dog – under sorgens mørke slør skimtedes en varm rødme: den store, fælles hemmelighed.

Det var, som om deres øjne var blevet åbnede; som om de først nu gennem tårer rigtigt havde set hinanden. De var ikke længere en ung kvinde og en ung mand, men to af smerte og fryd gennembævede menneskebørn i morgenens blege skær.

"Kan du nogen sinde tilgive mig?" spurgte han med skælvende stemme.

"Tilgive? –" Pigen slog armene om hans hals.

"Og vil du aldrig mindes mig med bitterhed?"

"Hvor skulle jeg kunne det? Du, som har været alt for mig? Men hvorfor skal vi skilles netop nu?"

"Ja, hvorfor skal vi skilles netop nu?" sukkede han næsten uden at vide, hvad han sagde.

"Du aner ikke, hvor jeg vil komme til at savne dig!"

"Og hvis *du* anede – – – åh Gud! Men hvad skal jeg gøre?"

"Sørg ikke for min skyld; jeg ved jo, at det ikke kan være anderledes. Og jeg kan ikke begære mere af dig, du, som har været så god imod mig. Hvis jeg blot kunne se dig en eneste gang til – en gang om mange år. Hvis det blot var muligt!

Måske kommer jeg en gang – –"

"Ja, kom! Kom! Jeg skal vente på dig uge efter uge!"

Langsomt tog han sit ur i frakken, så først selv på det og viste det så til pigen.

"Ja, du må gå nu; men hvordan skal jeg kunne lade dig gå!"

"Og hvordan skal jeg kunne forlade dig? Gid det altid var nat! Gid det aldrig blev dag!"

"Ja, den sidste, lange dag og siden døden; nu frygter jeg den ikke længere – –

Et minut endnu – et eneste. Lad mig se på dig en gang endnu – sådan at jeg aldrig glemmer dig."

"Stedmorsblomst!" sagde han varmt; men hans hjerte knugedes af sorg. Det var, som klinken var løftet af døren, og hvem som helst kunne trænge sig ind. "Jeg har endnu en bøn til dig." Hans ord var som et nødråb fra en, der er ved at drukne –

"at du efter dette ikke vil elske nogen anden end han, som du engang vælger for altid."

"Hvor skulle jeg kunne elske nogen anden?" sagde hun undrende. "Og selv da vil jeg aldrig holde op at elske dig, aldrig, aldrig!"

"Nej; nej, det ville være uret. Så *må* man elske!"

"Det ved jeg bedst!" sagde pigen med en stemme, der på en gang glædede ham og øgede hans frygt.

"Giv mig det løfte! Du forstår ikke, hvorfor jeg så indtrængende beder dig om det – det er ikke for min egen skyld," bad han.

"Det løfte gav jeg dig, da jeg så dig første gang," svarede hun og knugede sig tæt ind til ham.

De slap nølende hinanden og stod op.

Med sin hånd i hans fulgte hun ham til døren. Der kastede hun sig med et spring om hans hals, som ville hun aldrig slippe mere. Han tog hende i sin favn, og det svimlede for ham, da han følte hendes hår, der var fugtigt af tårer. Deres læber mødtes.

Pigen bøjede sit hoved tilbage. Hun så ham ikke i øjnene som før, hun så opad uden at slippe hans læber. Og udtrykket i blikket skiftede, først til grænseløs ømhed, så til bedende andagt – til sidst var det, som stirrede hun mod en ujordisk, hellig åbenbaring.

Var hun blevet stående sådan hele dagen – han havde ikke magtet at røre en fod.

Hun lukkede øjnene og drog sine læber tilbage.

På dem så han en lys, blodløs stribe, og han følte det, som måtte hans egne læber evigt bevare mærket af hendes sidste

kys.

"Sådan kan jeg ikke skilles fra dig!" sagde han fortvivlet. "I aften når vi til Kirveskallio, og så kommer jeg til dig; jeg kommer hver nat, mens vi er så nær, at jeg kan nå frem og tilbage om natten."

Over pigens ansigt fo'r som et blegt, høstligt solskin, men hun sagde ikke et ord.

Hun så blot på ham med et blik som aldrig før – blev ved at stirre efter ham, da han forlod huset.

Rønnebær

"Ved du, hvorfor jeg har givet dig navnet Rønnebær?" spurgte han og holdt den unge piges hånd i sin.

"Det er vist, fordi jeg blev så rød, da du første gang talte til mig," svarede pigen undseligt.

"Nej; kan du ikke gætte det?"

"Nej. Jeg har aldrig tænkt over det; jeg syntes bare, det var et smukt navn – og har været så glad for det."

"Skulle jeg have givet dig et grimt navn," lo han. "Men i det navn ligger meget, meget – hvis du blot forstod mig."

"Måske gør jeg det," sagde pigen med et tillidsfuldt blik.

"Nej, du forstår mig ikke helt, og det behøves heller ikke. Men det vigtigste skal du nok forstå – – Ser du, sidste forår var så ubeskrivelig herligt for mig, og jeg var så lykkelig over, at livet var så skønt. Men så kom sommeren og efteråret; græsset begyndte at visne, løvet blev gult, og jeg følte mig trist til mode."

"Har sommeren da ikke været god for dig?" spurgte hun ømt.

"Åh nej, den har ikke været god. Ser du – jeg kunne ikke glemme det strålende forår og længtes bestandig efter det. Hvis jeg så endda var blevet på samme sted; men da jeg nu er en landstryger – –"

"Hvorfor flakker du så meget om?"

"Fordi det er min natur altid at være på vandring," sukkede han og stirrede frem for sig.

"Men hvor var du da?" spurgte pigen og så forskende på ham.

"Langt, langt borte. Spørg mig ikke; jeg tænker ikke mere på foråret. Og jeg ville netop fortælle dig, hvem der viste mig efterårets skønhed."

"Var der nogen, som viste dig det?"

"Det var der; eller rettere sagt: jeg så det, da jeg mødte hende."

Han tog pigens hænder og så hende ind i øjnene.

"Det var en lille rønnebærklase. Da jeg så dig, lignede du en ung, rød røn på en bakkeskrænt. Buskene var gulnede allerede, aspetræerne var lutter alvor, men du stod iblandt dem med røde bærklaser og råbte til mig – nej, du råbte ikke. Jeg så dig bare. Og jeg standsede betaget og spurgte mig selv: Skal du tale til hende, eller skal du gå forbi?"

"Ville du være gået forbi?"

"Jeg tænkte på det – da jeg alligevel er én, som går forbi. Jeg vidste ikke, om jeg havde ret til at standse og se på dig."

"Det forstår jeg slet ikke."

"Nej, det kan du ikke forstå. Det var også kun mine egne betragtninger. Men jeg gik ikke forbi, og takket være det har jeg nu haft dette smukke efterår."

"Og jeg også," hviskede pigen.

"Ja, takket være dig har jeg lært høstens skønhed at kende. Den er endnu større end vårens, for den er svalere, mere lægende og mere stille. Og først da forstod jeg, hvad der gør livet skønt, og hvad det er, menneskene søger."

Pigen havde sat sig ned foran ham og sad nu og så på ham med armene støttede mod hans knæ:

"Fortæl mig noget mere – om det samme! Det er så smukt, og jeg forstår dig så godt, skønt jeg ikke selv kan sige sådan noget."

"Ja, det forstår du nok. Og alle forstår, at der ikke findes noget skønnere i livet, og at det er det, menneskene lever for. Uden det har vi blot hænderne og arbejdet, maden og tænderne

– men når *det* kommer, forvandles alt. Har du ikke følt, hvor man så forvandles?"

"Jo! Jo, jeg har også følt det!"

"– Hvordan de alvorligste ansigter lærer at le og øjnene at tale, og hvordan man lærer at forstå dette nye sprog. Hvordan selv stemmen forandres og får sølvklang. Hvor hele verden bliver rigere, lysere, og menneskene selv bliver så vidunderligt smukke."

"Ja, netop! – Hvor er du smuk nu, Oluf! Det er alt sammen som en vidunderlig drøm."

"Og husker du den tid, da du begyndte at holde af mig?"

"Den vil jeg altid mindes, altid!"

"Hvor var du smuk. Snart rødmede du, snart blegnede du og vidste ikke, hvorhen du skulle se, når dit hjerte bankede, og du ikke vovede at bekende for dig selv, hvorfor det slog.

Da betragtede jeg dig i smug, og jeg ønskede, at du slet ikke måtte opdage mig, men at jeg altid kunne se dig sådan fra et skjulested."

"Du ved ikke, hvor urolig jeg da var. Jeg havde ikke holdt det ud ret længe."

"Det ved jeg godt. Og endnu smukkere blev du, da du åbnede din sjæl for mig. Jeg har læst i dine øjne som i en opslået bog, og du har atter gjort mit liv lyst og godt."

"Jeg har intet gjort," sagde pigen rødmende og slog øjnene ned. Men hun hævede atter blikket, lagde hånden på hans knæ og så spørgende på ham.

Han lo til svar.

Pigen smøg sig langsomt ind i hans favn og lagde begge arme om hans hals.

"Må jeg sidde hos dig?"

"Det må du!" Han lagde sin arm om hendes liv.

Pigens ansigt nærmede sig spørgende hans – – –

"Nej, nej!" sagde han og lagde ligesom ømt afværgende sin anden hånd på hendes skulder.

"Hvorfor ikke?" bad hun.

"Fordi det er bedre, som det er nu. Det bliver blot så svært for dig, når vi alligevel siden må skilles."

"Netop derfor!" råbte hun heftigt.

"Nej, vi må være fornuftige," sagde han, idet han tog hendes hoved mellem sine hænder og trykkede et stille kys på hendes pande.

En dyb rørelse afspejledes i hendes øjne. Hun sagde ikke et ord, men lod sit hoved synke ind til hans bryst.

Oluf følte en uforklarlig glæde, som havde han vundet en stor sejr over sig selv, og leende af lykke strøg han sin hånd over hendes brune hår.

Han ville netop spørge hende, om hun ikke også fandt, det var bedst og lykkeligst sådan, da han pludselig gennem skjortens tynde tøj følte hendes hede kys på sit bryst. Hendes arm gled fra hans hals, og hun knugede ham fast om livet.

"Herre Gud, hvad er det, du gør?" råbte han urolig, idet han greb hendes arme for at gøre sig fri. Men i det samme følte han hendes kys som ild gennem hele sit legeme. Det var, som om en glød i ham var slået ud i flammer og fortærede al hans glæde fra før.

"Åh, du min elskede!" sagde han med en stemme, der skælvede af gråd, og pressede hende hårdt ind til sig i et favntag så hedt, at de var ved at kvæles.

Den første sne

Den faldt senere dette år, end den plejede, først nogle dage før jul. Derfor blev den modtaget, som havde den været en sølvregn fra Himmelen.

Børnene hilste den med skingrende fryderåb og glade sneboldkampe; kvinderne bar den på skovle ind i stuen og strøede den på gulvet, før de fejede, og mændene bandt klingende bjælder på hestenes seletøj.

På skovvejene vrimlede det af raske skovarbejdere, og den store landevej til byen var befærdet af en uafbrudt strøm af mennesker. To mennesker kunne ikke møde hinanden uden at udveksle en munter hilsen og nogle ord om sneen, hvor fremmede de så var for hinanden.

Det begyndte at hælde mod aften.

Oluf var lige vendt hjem fra skovarbejdet og sad i sin lille stue i det husmandshus, hvor han havde lejet sig ind. En ældre mand fra en af nabogårdene kom ind til ham.

"God aften," hilste manden.

"God aften, god aften; sid ned."

"Min tid er knap, men jeg har en lille hilsen med fra staden. Jeg satte min hest ind på Välimäki, og derfra har jeg dette med."

Manden tog en pakke op af lommen og rakte den til Oluf, der rødmede op over begge ører og knap kunne få sagt tak.

Budbringeren mærkede det nok men lod, som han intet så, og tilføjede smilende: "Der blev rigtignok sagt, at der ingen besked var, jeg skulle bare aflevere dette her. Men måske jeg alligevel hellere må fortælle, hvordan jeg fik det?"

"Ja, fortæl endelig!"

"Som jeg før sagde, tog jeg ind der og begav mig på hjemvej i aftenskumringen. Da jeg kommer til engen neden for gården, hører jeg nogen løbe efter mig. Mon jeg har glemt noget? tænker jeg og standser.

Det var en sød lille barhovedet pige med røde kinder.

"Har jeg glemt noget?" spørger jeg.

"Ja," siger pigen og ser ned på sine sko. – "jeg hørte, at han – Oluf – nu for tiden bor på Deres egn?"

"Det gør han, sagde jeg, og hvad så?"

"Jo, jeg kender ham, og der var et ærinde – –"

"Åhåh!" siger jeg og ler.

"Det er kun en hilsen," lægger hun skyndsomst til.

"Ja, den skal jeg da gerne bringe."

"Kan man stole på det?" siger pigen.

"Tror du, jeg taber den på vejen?" spørger jeg.

"Ja, eller at De gør løjer med mig."

"Hvor kan du tro, at jeg gamle mand skulle gøre det?"

"Det stoler jeg også på," sagde pigen. "Værs'god!"

Og så gav hun mig dette.

"Nå, det er nok sådan en rigtig håndgribelig hilsen," ler jeg.

"Ja; De lukker vel ikke op? Det er for resten let at føle, hvad der er i. Og De giver ham det nok, uden at nogen ser det? De behøver ikke at sige noget."

Jeg skulle lige til at sige, at sådan noget forstår jeg mig særlig godt på – men så kiler hun afsted, så fletningen danser efter hende.

Ja, sådan gik det til, og nu skal jeg gå – Farvel, farvel."

"Farvel, og mange tak for alt!"

Med pakken i hånden sank Oluf ned ved bordet. Han følte, hvad den indeholdt, men tøvede med at åbne den. Han tænkte blot på, hvordan det hele var gået til. Han så det tydeligt for sig. Den klarøjede, næsten barnligt spæde pige var i stuen, og den rejsende sad og spiste af sin rødmalede madkasse og talte om den første sne, det gode føre og om skovarbejdet, der nu også var begyndt på hans egn. Der var meget mere arbejde end ellers, så formanden havde fået fat i en medhjælper, en ung mand, der hed Oluf.

Pigen er lige ved at råbe hans navn højt, hun rødmer og afbryder sit arbejde for bedre at høre. Men den rejsende taler ikke mere om det, hun vil høre; han snakker kun om alle mulige ligegyldige sager. Pigen er urolig. Hun ved ikke, hvad hun skal gøre, og synes dog, hun må gøre noget. Og hun gransker nøje den fremmedes ansigt, som han sidder der på bænken og ryger. Han ser hæderlig og rar ud, tænker hun; ham kan man vist godt stole på.

Hun går stille ind i sit kammer og tager i sin kommodeskuffe noget, hun længe har gemt. Hun søger længe forgæves et stykke papir, da hun endelig finder det, gør hun pakken i orden, knytter et bånd om, laver en god knude, skærer enderne ganske kort af, så at man ikke kan få snoren op uden at skære den over – og smiler.

Så går hun tilbage til stuen med pakken i hånden. Den fremmede gør sig i stand til at køre hjem.

"Jeg må ud og lave blødfoderet i stand til kreaturerne," siger hun. Hun står ved et vindue i kostalden og ser den rejsende betale for hesten. Nu kører han ud af gården, og på engen

sætter han hesten i trav. Nu! tænker hun og skynder sig efter ham.

Oluf ser for sig, hvor pigen løber, og hvor brystet bølger, da hun endelig når manden og råber ham an. Hvor hun rødmer og slår øjnene ned, og hvordan hun, da hun har fået sit ærinde udrettet, bliver så glad, at hun helt glemmer at sige tak og iler tilbage – ligesom springende om kap med sin glæde.

Og da hun når tilbage til gården, kigger hun rundt til alle sider for at være sikker på, at ingen har set hende, og går derpå ind i køkkenet – –

Med stille glæde åbner Oluf pakken. Pigens hilsen er et stort, mørkerødt æble.

"Oven i købet rødt som et rønnebær!" udbryder han; som om pigen særligt skulle have valgt dette æble af et stort forråd, skønt han gætter, at det sikkert var det eneste, hun ejede.

Hans hjerte svulmer af glæde og stolthed over, at hun endnu mindes ham: "Den søde pige! – Sådan en smuk hilsen!"

Hans tanker vender atter tilbage til sidste efterår, kærtegnende ruller han æblet i hånden og ser smilende ud gennem vinduet.

Da mærker han, at der er en ujævnhed i æblet. Og da han undersøger nærmere, ser han, at der med kniv er ridset en linje – et lille låg falder af, og under låget skimtes et stykke hvidt papir.

"Har du endnu flere hilsener –?" udbryder han og åbner papiret med hænder, der ryster af glæde.

Det er kun en ganske lille lap, og på den ene side har en uøvet hånd skrevet med blyant:

> Nu ved jeg, hvad sorg vil sige. Har du helt glemt dit rønnebær? Jeg sover hver aften ind med dig i mine tanker.

Han lægger stille æblet på bordet. Papiret dirrer i hans hånd, og øjnene blændes af tårer.

Han ser op. Store, svale snefnug daler langsomt mod jorden.

Minutterne svinder. Aftenen falder på, snart er det helt mørkt; men han sidder endnu i samme stilling med papiret i hånden og stirrer ud i natten.

Han kan intet se, men han føler, at de store, svale fnug tungt daler til jorden.

Tusindfryd

Tusindfryd blomstrede i vindueskarmen i den lille stue.

Tusindfryd blomstrer forår og sommer – men denne blomstrede allerede om vinteren.

Vi to ved nok, hvorfor du blomstrer ved vintertid, sagde den unge pige ved sig selv; det er, for at glæden skal le ham i møde!

Tusindfryd blomstrer kun nogle måneder, denne begyndte allerede at sætte blomst ved juletid; stod i blomst de kolde vintermåneder og blev smukkere dag for dag.

Vi to ved nok, hvor længe du skal blomstre. Du begyndte, da jeg tog dig her ind, og først når han, til hvis glæde du står her, er borte, er din blomstring forbi.

Hun bøjer sig dybere over planten.

"Én eneste blomst – så skær og fin – ejer pigen," hviskede hun og lagde kærtegnende sine friske læber mod de nys udsprungne, lyserøde kronblade.

"Én eneste ven – så fin og øm – ejer pigen," smilede blomsten hende og nikkede sagte ud mod gården.

En slank yngling med huen i nakken og en lille ransel på ryggen gled på ski forbi vinduet.

"Endelig!" råbte pigen og løb gennem stuen og forstuen helt ud på trappen.

"God dag, Tusindfryd!" sagde den unge mand sagte, men med lysende blik, idet han stillede sine ski og sin stav op mod muren.

Pigen nikkede glædestrålende.

Han sprang op ad trinnene og standsede tæt foran hende.

"God dag," sagde han på ny og trykkede smilende sine læber mod hendes kind.

"Nå, nå!" lo hun og tog om hans hænder. – "mor er gået til byen, og det varer noget, før folkene kommer fra skoven."

"Så du er alene og har været forfærdelig bange!" Han holdt stadig hendes hoved mellem sine hænder og førte hende foran sig ind over dørtærsklen.

"Prøv at gætte, hvad jeg har tænkt på i dag på hjemvejen?" sagde han og hængte sin ransel fra sig.

"Jeg han aldrig gætte dine gåder. Hvad var det?"

"Det var kun, at du også må have ski, Tusindfryd," svarede og drog hende ned på bænken ved sin side. "Og kan jeg bare få fat i noget godt træ, skal jeg snart have et par færdige."

"Nej, lad være med det! Jeg *kan* jo slet ikke stå på ski."

"Netop derfor; så lærer du det. Og så skal du en dag følge med ud i skoven; så skal jeg vise dig noget."

"Måske dine ækle tømmerstabler?"

"Ja, hvorfor ikke? Jeg skal løfte dig op på toppen af den allerhøjeste. Men det var noget andet, jeg mente. Ser du, skoven er en helt anden verden end denne her. Skoven har sine egne veje og byer, sine egne kirker og præster, og – – –"

"Nu kommer du igen med dine historier!" lo hun.

"Nej, det er virkelig sandt. Kom derud, så skal du se, om det noget, jeg hitter på. Og nu har vi netop god tid!"

"Hvad går der dog af dig, at du kan sige sådan noget snak? Nu kan vi da ikke gå – og vel næppe nogen sinde."

"Vist kan vi så, og det nu straks."

Fra snoren i krogen ved skabet tog han et lille uldent tørklæde, som han skælmsk bandt om hendes hoved.

"Nu går vi derud!"

Pigen tog leende tørklædet af og vidste ikke, hvad hun skulle tænke.

"Forstår du det ikke endnu?" lo han og tog tørklædet. "Du må naturligvis tænke dig, at der er gået et par uger, og at dine ski er færdige. Vi har allerede prøvet et par gange ude på engen, så man kan tage dig med, hvor det skal være. Og så drager vi afsted – se der ud!"

Hun lod sig rive med i legen, fulgte med hen til vinduet og så smilende ud i gården.

"Derude har jeg stillet vore ski ved siden af hinanden, og nu spænder vi dem på. Far og mor og dine brødre står ved vinduet og ser på forberedelserne. Hvad nu? Mor banker på ruden!

"Lad hende ikke komme på alt for høje bakker!" formaner mor. "Hun falder nok alligevel!"

"Jo, på de allerhøjeste jeg kan finde!" råber jeg, og så begiver vi os på vej.

Det går udmærket, der er ikke tale om at falde. Vi løber over engen og derfra gennem den lille lund ud på Hirvissuo–kæret. Det går som en dans.

Men så kommer vi til en indhegning, og den kan du ikke komme over. Der er ikke andet råd, jeg tager dig i mine arme og løfter dig, og du slår så kært armene om min hals – – –"

"Nej, jeg vender om, hvis du begynder på den maner!"

"Nej; nej, lad nu være med det. Gærdet her var virkelig så højt; men måske kommer du over de andre uden min hjælp.

Så går vi videre og arbejder os langsomt op ad bakken ved Kultasenmäki. Den kender du jo nok, du har ofte hentet køerne hjem derfra. Der begynder allerede skovningen.

Nu er vi oppe på toppen af Kultasenmäki. Det er naturligvis morgen. Solen er lige stået op, sneen knirker, og rimfrosten glitrer på grenene.

"Se træerne på den anden skråning," siger jeg. "De er smukke og hvide og rene som du, og rimen funkler som dine øjne."

"Ja, de er smukke," siger du. "Aldrig har jeg vidst, at skoven kunne være så skøn!"

"Nej, det ved ingen, som ikke selv har set det," svarer jeg. "Og ser du den store vej derude i dalen; det er ad den, alle tømmerlæssene kører bort fra skoven. Der samles de fra hundrede bugtede biveje, så der somme tider kan være ti læs efter hinanden.

Nogle af kuskene synger, nogle fløjter, et par snakker sammen eller råber til hinanden – under løjer og lystighed kører læssene ned til elven.

– – – Og se derovre! Der vender netop et par kuske tilbage med tomme slæder – er det ikke morsomt at se?"

"Jo," siger du. "Jeg indrømmer, at du ikke narrede mig."

Og det bliver endnu smukkere!

"Hører du øksehuggene gjalde mod os som en hilsen fra den anden bakkeskrænt? Nu må vi ned og hilse på folkene."

"Nej; nej, jeg har ikke lyst," siger du i en fart.

Men jeg siger, at vi *må* derned, og at du kan holde dig lidt på afstand, hvis du vil.

Så står vi ned ad bakken – i susende fart! Og op igen ad den næste, hvor vi standser på toppen. Langt nede i dalen kan vi allerede se karlene i færd med arbejdet.

"Det ligner en myretue!" råber du.

"Ja, livagtigt," svarer jeg. "Nu skal vi ned til dem; lad mig nu se, du kommer pænt ned."

Frostsneen knirker under skiene. Karlene ser op, og de dummeste bliver stående og stirrer med åben mund.

"God dag," siger jeg og går hen til dem.

"God dag," svarer de, og nogle skubber til huen med tommelfingeren. De ved ikke, hvordan de skal forholde sig. Hvad er dette her for løjer? spørger deres øjne.

"Det er bare en byfrøken, som aldrig har været rigtig på landet før. Jeg lovede at vise hende skovarbejdet," siger jeg forklarende.

"Nå, sådan!" lyder det fra mændene.

"Og hun er helt svensk, forstår ikke et eneste finsk ord – derfor blev hun stående derhenne."

"Nej, virkelig?" siger de undrende.

"Ja, det er der flere, der ikke kan!" forsikrer jeg.

De stirrer måbende på dig, og de dummeste af dem spærrer munden endnu højere op.

"Hun har klædt sig som bondepige for ikke at vække opmærksomhed," forklarer jeg igen. "Hvis hun havde haft hat på og været i købstadsklæder, ville jeres øjne da være trillet ud af hovedet – siden I kan stirre sådan nu!" ler jeg.

Karlene skoggerler, så det runger i skoven.

Jeg kommer tilbage til dig, og vi glider videre.

Men nu begynder du for alvor at gå i rette med mig: Hvad de dumheder skulle betyde?

Men jeg spørger dig blot, om du ikke så den glæde, det vakte hos mændene. Resten af deres liv vil de huske den svenske byfrøken, der besøgte dem i skoven.

Men nu må du jo endelig huske at være svensk hele dagen. I de andres påhør siger jeg de få svenske ord til dig, som jeg kan, og du skal bare smile og nikke og svare med øjnene; så går alting fint.

"Det går jeg aldrig ind på!" siger du –"

"– Nej, men det gør jeg heller ikke!" sagde pigen.

"Men det er du næsten tvunget til – siden vi engang er begyndt på legen. Og det kan sagtens gå. Ingen af skovarbejderne er her fra egnen, så ingen af dem kender dig."

Og vi fortsætter fra den ene gruppe til den anden. Det går som fod i hose. Men da vi kommer til en rydning, er folkene i færd med at lave sig et bål.

"Nu skal de have middag, og vi sætter os ved deres ild og spiser med," siger jeg.

Du stritter naturligvis imod, men giver efter til sidst, da jeg forsikrer, at det sagtens kan gå, blot du forholder dig stum eller i det højeste siger: "Tack, tack!" når jeg byder dig noget. Da vi når derhen, sidder mændene om den flammende ild. Af lutter skræk er du hvid og rød som en rigtig herskabsfrøken.

Og jeg fortæller atter min historie om bydamen og bondeklæderne og spørger, om vi også må slå os ned ved ilden. Måske kunne frøkenen også få lidt at spise?

"Hvad kunne hun monstro spise her?" spørger de.

"Det samme som I andre," svarer jeg.

Mændene kappes om at byde dig grangrene at sidde på.

Så sætter vi os.

Det er herligt! Ilden blusser, sneen smelter under og omkring bålet, og folkenes ansigter gløder i ildskæret. Én steger kød, en anden fisk på et lille spid, og næsten alle tøer deres frosne brød

op, så det bliver så blødt og frisk, som om det lige var taget ud af ovnen.

Også jeg laver mig et spid, rister vort brød og varmer kødet. Så lægger jeg kødet på brødet og skærer med min kniv din part ud i små mundfulde.

Mændene glemmer at spise af lutter nysgerrighed over mine forberedelser.

"Vær så god, frøken," siger jeg og byder dig.

Du smiler og nikker til tak og begynder at spise. Så snart du har spist den første mundfuld, åbner du munden, og jeg ser i dine øjne, at du på det bredeste finsk vil sige: "Det smager vel nok! Jeg havde aldrig troet – –"

"Tag lidt mere, værs'god," skynder jeg mig at sige og rækker dig noget mere."

Pigen kunne ikke længere styre sin munterhed, men brast i latter.

"Bilder du dig ind, du ville le?" udbrød han. "Nej, du rødmer tværtimod og gnaver forlegen på dit brød som en lille mus – –"

"Se bare, det går jo lige så godt for hende som for en af os, skønt hun hverken har gaffel eller tallerken!" siger nogle af karlene.

Jeg kan næsten ikke lade være at le, og du bider dig i læben og gemmer dig bag mig. Nu tager jeg vor mælkeflaske frem, som jeg allerede har siddet og varmet ved ilden.

"Hvordan skal det gå?" siger nogle, og alle iagttager de os forventningsfuldt.

"Vi bliver nødt til at dele broderligt, hvis frøkenen vil have noget," siger jeg alvorligt og lader, som jeg hvisker noget til dig.

Du nikker, tager flasken, drikker af den og rækker mig den.

"Som nymalket!" siger jeg. Du ler. Og folkene ler.

Jeg drikker igen, så du – jeg tørrer hver gang flasken af med ærmet, inden jeg rækker dig den. Karlene synes naturligvis, det er vældig fint.

"Det ville jeg aldrig have troet kunne lade sig gøre!" er der en, der siger, og mændene spiser videre.

"Ja, man må tude med de ulve, man er iblandt," siger en anden endnu djærvere.

"Ja, det er det, det kommer an på," siger jeg afgørende, og måltidet fortsættes i største munterhed.

Da vi er færdige, lægger vi os ved ilden. En karl tager sin pladetobak ud af ranslen og begynder at skære den fint på en nysavet stub; han fik ikke tid til det i morges. Han byder os alle af den, og selv jeg stopper min pibe, skønt jeg er i selskab med bydamen.

Vi drager videre.

Men da vi har gået nogle skridt, vender jeg pludselig om og siger: "Hør, Heikki! Vi burde nu holde en lille afskedsprædiken for frøkenen – her er jo vores kirke!"

"Mon hun vil synes om det?" spørger Holo–Heikki.

"Vist vil hun det. Jeg tager ansvaret!" siger jeg. "Det er jeres allerbedste nummer – og Antti hjælper til med messen."

"Ja, gør det! Gør det!" opmuntrer de andre. "Hun er jo kommet her for at se det hele."

Heikki klatrer op på en stor sten og Antti på en stub, og så begynder Heikki at bræge som Käkelä–præsten, når han messer.

"Er der nogen fra Keituri i ki–ir–ken?"

"Ja, her er jeg, store og mægtige he–er–re!" svarer Antti, så det genlyder langt borte.

Efter messen begynder Heikki at prædike. Det er brudstykker af "De syv brødre", det er svensk og finsk og sigøjnersprog og al verdens kaudervælsk hulter til bulter. Karlene morer sig, og du er nær ved at forgå af latter.

"Frøkenen beder mig om at takke både præsten og klokkeren," siger jeg, da prædikenen er forbi. "Hun siger, at hun aldrig har hørt så god en prædiken før."

"Nej, det vil vi godt tro!" ler karlene. "Heikki kan sine sager!"

De svinger huerne til afsked, og vi vandrer videre."

"Går det virkelig sådan til?" spurgte pigen henrykt.

"Det ser du jo, men sig ingenting nu. Nu vender vi hjem, og siden kan vi snakke.

Vi trasker op ad bakken og står på ski ned ad skråningen. Nede på sletten sætter du farten op, så jeg næsten ikke kan følge dig. Dine kinder blusser som roser, og du bliver så varm, at du tager hovedklædet af og binder det som et skærf om livet."

"Aldrig har du været så smuk som nu!" råber jeg, mens du suser af sted ved min side, og din lyse fletning står lige ud i luften. "Sådan skulle du altid være! Sådan er du dejligst!"

Glade og friske kommer vi hjem, og nu er vi hjemme og sidder her inde."

"Ja, du kan vel nok fortælle!" sagde pigen. "Og morsomt og mærkeligt var det at gøre turen på den måde."

"Vi skal også gøre den på en anden måde, bare vi når det. Og det kommer til at gå meget bedre, når du har været med en gang før."

"Nej, jeg kommer alligevel ikke med."

"Det kan vi altid tale om. Du ser nu, hvor kækt og frisk dette vinterliv i skoven er. Er det underligt, at jeg er i godt humør, når jeg kommer hjem? Og her hjemme – her har jeg dig at se på! Tusindfryd, sæt dig hos mig, så jeg rigtig kan se på dig."

Pigen satte sig på hans knæ og lagde hånden på hans skulder: "Gør ikke nar ad mig, jeg er jo alligevel ingenting."

"Det ved du ikke selv; men jeg ved det. Skal jeg fortælle dig, hvad du er for mig?"

Hun lo lykkeligt: "Bare du taler sandhed!"

"Hvor skulle jeg kunne andet? Hør nu efter, så skal jeg fortælle:

En gang i byen var jeg på en kunstudstilling, og der var mange marmorstatuer – sådan nogle som allerede grækerne huggede – kan du ikke huske, du har læst om dem?"

"Jo, det kan jeg godt," sagde hun.

"Der var mange statuer; de var snehvide og så aldeles levende ud. Og skønt de var fuldkommen nøgne uden at dølge noget, stod man alligevel foran dem rolig og ren som for Guds ansigt. For de var så smukke, at man kun kunne tænke på den skønhed, gud har nedlagt i menneskelegemet – ved du nu, hvad det er, jeg vil sige dig?"

"Hvor skulle jeg vide det?" sagde hun og så blufærdigt ned for sig, som anede hun alligevel, hvad der rørte sig i ham.

"Jeg vil sige dig, at du for mig er et sådant hvidt og svalt marmorbillede, hvis skønhed jeg betragter som en helligdom. Og jeg takker Gud, der skabte dig så skøn og ren."

"Nu gør du alligevel nar ad mig!" klagede hun.

"Nej, nej, det er mit ramme alvor, lad mig blot tale ud. Sig selv, om der i hele denne tid har været ét eneste lidenskabeligt

kys eller én eneste hed omfavnelse imellem os?"

"Lidenskabeligt?" spurgte hendes åbne blik.

"Ja, for jeg er en varmblodig natur; men når jeg ser på dig, bliver jeg god og stille. Tro mig, når jeg siger, at du har været som et beroligende og lægende middel for en febersyg. Og jeg tror, at du har helbredt mig og ændret hele mit fremtidige liv."

"Nu forstår jeg dig slet ikke. Men har du virkelig været lykkelig?"

"Usigelig lykkelig! Og jeg har været så glad over at føle mig så stærk og behersket. Ofte har jeg tænkt, at ingen aner, hvor megen lykke der kan bo i sådan et lille, gråt husmandshus. Ved du, hvad jeg tror? At i hvert lille, gråt hus bor en stille, hemmelig lykke, som ingen andre kender."

"Nej, ikke i alle – for i de andre findes der jo ingen som du!"

"Og ingen som du! Naturligvis ikke en lykke som vor, men dog en lykke."

Han drog pigen nærmere ind til sig, og de sank hen i et langt, lidenskabsløst kys.

"Kan alle kysse som du?" hviskede hun sagte med en glans af ømhed i blikket.

"Det kan de vel – jeg ved det ikke."

"Å nej, nej, ingen i verden er som du! Ingen ser som du, ingen taler som du, og ingen kan kysse som du. Ved du, hvad jeg altid tænker og ser på, når du kysser mig?"

"Nej, sig det?" sagde han ivrigt.

"Jeg tør ikke rigtig!"

"Til *mig*, Tusindfryd? Nu skal du også en gang fortælle mig noget, ikke sandt?"

Hun slog blikket ned.

"Men du må ikke le – det er så barnagtigt."

"Jeg ser altid på den venstre pulsåre i din hals, den banker så smukt. Og jeg føler det, som din sjæl ville strømme gennem den ind i mig – og det gør den; jeg føler det!"

"Nu sagde du noget så smukt, som du aldrig før har sagt!" hviskede Oluf. "Lad os ikke tale mere, kun se på hinanden."

Våren nærmede sig. Solen og kulden lå i åben krig med hinanden – driverne sank sammen.

I Olufs sjæl begyndte sælsomme drømme at syde.

Hun elsker mig – varmt og oprigtigt, sagde han til sig selv. Men er hendes kærlighed så stor og dyb, at hun kunne glemme himmel og jord og helt give sig hen til sin elskede?

Og kunne du tage mod et sådant offer af en sådan pige?

Nej, det mente jeg jo heller ikke. Men blot jeg én eneste gang kunne føle i mit blod, at hun helt er min, rede til at ofre alt for min skyld!

Og skulle det være kærlighedens sikreste kendetegn?

Stjernerne tændtes på aftenhimmelen. De sælsomme drømme frøs bort.

Solen glitrede; de hede ønsker strømmede som vårbække om ham – bag ham, ved siden af ham, overalt brusede stride strømmes forlokkende sang i hans ører.

Og dog ville jeg gerne vide det, prøve dybden af hendes kærlighed!

Forstår du da ikke, at du ikke har ret til det; at det måtte såre hende, sådan som hun er?

Men det er jo kun et spørgsmål! Kun for spøg.

For spøg! Kan man spøge med sådanne ting?

Ønskerne sank ned i de rislende bække, men lette skyer sejlede over himmelen.

Som vilde fosser sydede de hede ønsker.

Skulle kærlighed kunne såres af et spørgsmål, der viser, hvor glødende jeg elsker hende? Jeg holder ikke denne usikkerhed ud; jeg må søge befrielse og vinde klarhed!

Og den anden stemme druknede i fossekoget.

Oluf tog pigens hånd i sin og talte ømt og varmt.

Over hendes rene pande gled en mørk skygge – så mørk, at han næsten angrede sit spørgsmål.

"Aldrig havde jeg tænkt, at du kunne tvivle om min kærlighed og bede mig om dette," sagde hun med gråd i stemmen.

Åh, du min elskede! tænkte Oluf. Hvis du blot forstod mig. Blot et eneste ord, og jeg skal fortælle dig det hele, og vor lykke skal være dobbelt stor.

Han tav og kunne ikke mere tænke på andet end den salige stund da han skulle sige hende, at alt havde været en uskyldig prøve.

"Netop fordi jeg elsker dig så højt," sagde pigen, "vover jeg ikke at gøre det. Nu har vi det så godt; hvis vi gav os hen til hinanden, ville noget fremmed trænge sig ind mellem os. Og det var synd, nu da du alligevel så snart skal bort!"

De tav og så vemodigt på hinanden, som var noget fremmed allerede trængt ind mellem dem. Som havde de ufrivilligt

bedrøvet hinanden og led under det.

Adskillelsens time kom nærmere dag for dag, himmelen skjulte sig i mørke skyer.

Da, en dag, smøg pigen sig ind til Oluf, underlig oprørt, veg og skælvende som birkeløv i aftenvinden – smøg sig tæt ind til ham, lagde armene om hans hals og så med et sælsomt blik ind i hans øjne.

"Hvad vil du?" spurgte han i glæde og kval.

"Oluf – nu er jeg din!" skælvede hendes blide stemme, og hun gemte sit ansigt ved hans kind.

En hed glæde skød op i ham. Han knugede hende ind til sig og åbnede munden for endelig at sige hende sin hemmelighed. Men hans hjerte hamrede, og det var, som noget snørede hans strube sammen, så han ikke kunne tale. Han knugede hende ind til sig og pressede sine læber mod hendes. Hans bryst var nær ved at sprænges af smerte over, at han ikke kunne og ikke ville sige hende det.

Men da pigen glødende besvarede hans omfavnelse, svandt smerten bort, og hengivelsens jubel fyldte ham ganske.

"Jeg elsker dig, som kun din mor har kunnet elske dig!" hviskede hun beruset.

Han blev som forstenet. Det var, som et fremmed øje havde overrasket dem midt under deres hemmelige kærtegn.

"Oluf," fortsatte pigen med en usigelig ømhed i blikket, "du har aldrig fortalt mig noget om din mor! – nej, fortæl ikke – jeg ved det selv. Hun er høj og statelig som du og er endnu slet ikke bøjet. Hun har lige så lysende øjne som du og dybe rynker ved tindingerne som du. Hun har altid et mørkstribet forklæde på

med en lille lomme på siden, hvor hun gemmer sit garnnøgle, når hun går og strikker."

"Hvordan ved du det?" råbte han glad overrasket og ligesom befriet for sin angst. Hans sind fyldtes af en ubeskrivelig glæde ved at høre hende tale så ømt om hans moder.

"Jeg gætter bare," sagde pigen. "Åh, jeg ville så gerne se din mor; hun som – – –"

"Som?"

"Som – – du ved ikke, hvor gerne jeg ville se hende. Jeg ville tage hende om halsen og – – – Oluf, kyssede din mor dig ofte?"

"Nej, ikke ofte."

"Men hun strøg dig over håret og talte tit fortroligt med dig, ikke sandt?"

"Jo, jo – –"

Hans hænder slap hende. Ligesom i tanker skød han hende fra sig. Hans blik blev fjernt og alvorligt, mens et barnligt smil lagde sig om hans mund.

Hun så forundret på ham.

"Hvad er der?" spurgte hun ængstelig, bange for igen at have bedrøvet ham.

Hans blik var stadig fjernt, som havde han intet hørt.

"Oluf, Oluf, sig mig, hvad der er i vejen?"

"Det var blot min mor, der talte fortroligt med mig," svarede han med skælvende stemme.

"Gjorde hun?" sukkede pigen dybt. "Talte hun lige nu?"

"Ja, lige nu."

"Hvad sagde hun?" spurgte pigen ømt og stille.

"Hun sagde, at jeg måtte være et slet menneske, når jeg blot så meget som kunne ønske – –"

Længe betragtede hun ham i tavshed, og i hendes øjne så han en dyb bevægelse.

"Først nu holder jeg rigtig, rigtig af din mor!" hviskede hun sagte med armene om hans hals.

Væddekampen

Kohiseva–fossen er berømt, for den er en af de stolteste og bredeste af alle den femten mil lange Nuoli–elvs mange fosser.

Moisio–gården er berømt, for dens ejere har fra Arilds tid været rigmænd, stolte som selve den hvidskummede Kohiseva–fos.

Datteren på Moisio er berømt, for ingen bærer sit hoved så stolt som hun, og ingen yngling kan prale af at have fået et opmuntrende blik af hendes strålende øjne.

Kyllikki hedder datteren på Moisio; ingen anden bærer det navn, og det findes heller ikke i almanakken, forsikrer folk.

Bagtroppen af fløterne var nået til Kohiseva. De var kommet om natten og havde arbejdet første dag på pladsen.

Nogle var endnu i færd med flådningen, andre fjernede det tømmer, der var blevet tilbage på bredden.

Det var aften, mændene var på vej til deres kvarter i gårdene.

I haven ved Moisio vandede en ung pige den nyplantede kål.

Henad vejen forbi haven kom en ung mand gående. Allerede på afstand fik han øje på pigen og mønstrede hende nøje.

Nå, det er hende! sagde han til sig selv. Den meget omtalte, stolte!

Pigen rettede sin smidige skikkelse fra den bøjede stilling; med den venstre hånd slyngede hun fletningen tilbage over skulderen og bøjede det fine hoved i pigeagtig selvbevidsthed.

Hun ser statelig ud, tænkte han og sagtnede uvilkårlig sine skridt.

Nå, det er ham, som pigerne har snakket om hele dagen, tænkte hun og kikkede stjålent på ham. Han ligner ikke de andre.

Hun bøjede sig ned for at fylde sin vandkande.

Gud ved, om jeg tør tale til hende? tænkte manden.

– – Hvis hun nu viser dig af?

Nå, det ville da være første gang! smilede han.

Pigen bøjede sig atter over arbejdet. Manden udenfor kom nærmere.

Mon han skulle være fræk nok til at tale til mig? tænker hun nysgerrig. Det kunne vist ligne ham; men lad ham bare prøve!

Det er bedst at sætte sig på den høje hest, når man har med så store folk at gøre, afsluttede han sine overvejelser og gik forbi uden at værdige hende et blik.

Nå sådan? Hun spildte i tanker vandet. Han bilder sig nok noget ind!

Næste aften var pigen atter i haven.

Denne gang standsede han.

"God aften," sagde han og løftede på hatten, mere nedladende end høflig.

"God aften," sagde hun over skulderen og drejede kun hovedet en ubetydelighed mod landevejen.

Tavshed.

"Det er smukke roser!" lød det fra vejen.

Det var en høflighed, men den lød som en udfordring. Han følte det selv.

"Ja, de er rigtig pæne," kom svaret med en stemme, der omtrent betød: Jeg er færdig, jeg venter bare på fortsættelsen.

"Jeg tænkte at bede om en af dem som minde – en fra den røde busk der. Hvis det ikke er for dristigt?"

Hun rettede sig.

"Det har ikke været skik i Moisio–gård at række roser til fremmede over gærdet, selv om det er brug andre steder."

Selv om det er brug andre steder? tænkte den unge mand. Hans blod brændte. På stemmens klang hørte han, hvad hun mente med det. Han vidste, at deres første møde måtte forme sig omtrent på denne måde, alligevel undrede han sig over hensynsløsheden i hendes første angreb.

"Jeg plejer ikke at bede om blomster ved ethvert gærde," svarede han stolt. "Og jeg plejer ikke at bede to gange, selv om det er brug andre steder. Farvel."

Pigen blev forbavset. Hun vendte sig og så på ham. Det svar havde hun ikke ventet!

Han gik et par skridt videre, men standsede pludselig, hoppede rask over grøften og lænede sig mod gærdet.

"Der var endnu en ting, jeg ville sige, hvis jeg får lov?" sagde han og så skarpt på hende.

"Lov må hver tage sig selv," svarede hun.

"Jeg ville kun sige," – han talte så dæmpet og behersket, at stemmen næsten lød som en hvisken – "at hvis De, frøken, en gang skulle mærke, at De måske har vurderet Deres roser for højt, så bryd den blomst, jeg bad om, og fæst den ved Deres eget bryst. Det kan ikke ydmyge Dem. Det vil kun være et tegn på, at De også regner mig for et menneske."

"Så højt sætter jeg altid mine roser," svarede hun og så ham lige i øjnene, "at den, som vil gøre sig håb om dem, må have

mod til andet end at bede om blomster – for det tør enhver landstryger."

De så et øjeblik på hinanden uden at blinke.

"Jeg skal huske det," sagde han med eftertryk. "Farvel."

"Farvel," lød det fra haven.

Pigen så længe efter ham.

Han ligner ikke de andre; det havde pigerne ret i, tænkte hun, idet hun fortsatte sit afbrudte arbejde.

Søndag eftermiddag myldrede det med folk nede på Kohiseva–broen og på begge bredderne. Rygtet gik, at to fløtere ville kappes om at styre en stamme ned ad Kohiseva–fossen.

Folk ville ikke rigtig tro på det; for ned ad den fos havde endnu ingen forsøgt det vovestykke. En gang for mange år siden havde en ung, overmodig mand fra Joensuu vovet sig ned ad den mindre voldsomme nedre fos – og han blev bragt død i land.

Men nu bliver det til noget! forsikrede rygtet. På begge fløterhold er der usædvanlig dygtige folk. Formændene er blevet uenige om, hvis hold der er det bedste, og nu skal det afgøres ved en styrkeprøve mellem den dygtigste mand fra hvert hold, og den formand, hvis hold taber, skal spendere kaffe på alle fløterne!

Hele Kohiseva var på benene, og selv fra nabobyerne var der kommet mange folk – så mærkværdig lød historien om vovestykket.

På broen vandrer folk frem og tilbage, snakker og skændes.

"Hvem Fanden fik dem til at vædde?"

"De var vistnok fulde," siger nogen.

"Ja, det kan jeg tænke. I ædru tilstand finder intet menneske da på den slags."

"Men de to fløtere? Det er jo egentlig dem, det gælder!" spørger en nysgerrigt.

"Den ene skal være en halvgal vovehals – han går med på den værste, bare man fortæller ham, at ingen andre tør."

"Ja, gal må han da være."

"Det er vist ikke værd at tale om galskab, for det skal være en meget kendt fossefløter," falder nogle ind.

"Ja, Kohiseva er dog vist endnu mere kendt! Og hvem er den anden?"

"Kender I ikke ham? Det er jo Oluf, formandens medhjælper, som står der ovre."

"Ham, der ligner en fin herre?"

"Ja, netop ham."

"Hvad er det egentlig for en fyr; han er jo ikke engang klædt som en rigtig fløter?"

"Ja, kan du sige mig det? Ingen ved mere om ham, end de kan se sig til. Han lader til at være godt oplært og sprogkyndig, men alligevel kaldes han blot for Oluf."

"Ja, der er alle slags folk blandt fløterne. Men det siger jeg: Er der nogen, der kan gøre det, så er det ham!"

"Giv dig ikke af med at spå om mere, end du har forstand til," mumler en af modpartens folk.

"Men hvad er det? Se, manden fra Moisio står og snakker ivrigt med formændene!"

Formændene står midt på broen. Den ene, Falk, læner sig mod brystværnet og bakker på sin lange pibe og smiler.

Den anden hedder Väntti; han står med skrævende ben og hænderne i bukselommerne og damper på en cigar. Han er stolt af at være kareler og går altid med karelske pjäxer, disse ejendommelige snabelstøvler, hvis skafter når helt op til hofterne.

"Jeg har hørt, at et væddemål mellem formændene er skyld i hele denne forestilling," siger Moisio med eftertryk. "Og jeg råder jer indstændigt til at lade dette væddemål gå tilbage. I min tid har fossen allerede krævet fem menneskeliv, og det synes jeg kan være nok for byen her."

"Tag det nu med ro, Moisio," siger Väntti, tager cigaren af munden og sender en spytstråle ud af den ene mundvig. "Her er ikke tale om menneskeliv – det hele skulle være til morskab for byens folk."

"Det er mig det samme, hvorfor I laver det," siger Moisio barsk. "Jeg siger blot her i alles påhør, at hvis der hænder en ulykke, kommer jeg som byoldermand til at melde jer til øvrigheden for at have væddet om menneskeliv."

"Moisio har ret," råber de fra flere sider.

Formændene begynder en hviskende rådslagning.

"Nå, lad gå da!" siger Väntti lidt efter og rækker Falk hånden.

"Nu lader vi væddemålet gå tilbage i alles påsyn," siger Falk; "så er vi uden ansvar. Om folkene vil opgive væddemålet, det bliver deres sag."

Alle ser hen på de to fløtere, der står omgivet af deres kammerater.

"Jeg er ikke bange for druknede folk og har heller ikke i sinde selv at drukne. Jeg går ud!" råber den ene overmodig – en ung mand i en rød trøje.

"Gå ikke ud!" siger Moisio til Oluf. "Så opgiver han dér det også. Du ved jo selv, at ingen endnu er kommet levende ned ad denne fos, og forsøget lønner sig ikke."

Oluf betragter eftertænksom fossen. De andre venter i spænding. "Moisio har ret, det indrømmer jeg over for alle," siger han til sidst. "Men vi er blevet enige om, at her i dag skal voves noget, som ikke enhver vover – derfor kan jeg ikke trække mig tilbage," vedbliver han med høj, klar stemme, så enhver på broen kan høre ham.

Uden et ord vender Moisio sig og går.

"Hvem af jer begynder?" spørger Falk.

"Det havde jeg tænkt at gøre," siger rødtrøjen.

"Gerne for mig," svarer Oluf.

"Stil i alt fald nogle karle ovre på den anden bred for at passe på," siger Moisio til formændene.

"Behøves ikke!" råber rødtrøjen spotsk. "Hvis ikke Oluf skal fiskes op!"

"Send dem kun derover," siger denne; "det er i hvert fald ingen skade til."

De to fløtere griber deres stager, menneskemængden på broen ser forventningsfuld ned ad fossen.

Kohiseva fos er prægtig i den skummende vårfloms tid. Over dens stive nakke spænder broen sine kraftige buer. Under broen gør den et spring og styrter siden lige frem i brusende synken og stigen. Først lige frem, siden i en bue til højre, indtil den skummende brydes mod Äkeänlinnas klippe. Jættestor hæver denne klippeborg sig midt i fossen, og op fra en revne i dens top skyder en løvrig hæg, vajende som en fjerbusk.

Klippen deler fossen i to arme. Til venstre bruser den ind i møllerenden; til højre presses den ind gennem den snævre rende, der er sprængt i klippen til flådning af tømmer.

Vildt er vandets løb, fejende skummets dans i den trange rende, men kort som al livets glæde. Over den et par favne høje klippetærskel styrter fossen sig ned i den grydeformede "Eva–hvirvel". Her stopper den lidt og hviler sig for så at fortsætte i den bredere, men svagere nedre fos.

Sådan er Kohiseva–fossen.

Ensom ville klippeborgen stå derude i vandmasserne, hvis elvfolkene ikke i flådningstiden lod tømmeret spærre fossearmen mellem klippeborgen og venstre bred. Her tårnes stammerne op som en vældig bro, mod hvilken nye stammer raser og slynges, inden de suges ind i tømmerrenden. Og nu er det de dristige fløteres mål at styre ned ad den øvre fos og hoppe af på bråten ved Äkeänlinna klippen – hvis det er muligt – for i tømmerrenden kan ingen stå fast på en bjælke, og ingen kommer levende over tærskelen til "Eva–hvirvlen".

Vagtkarlene er på plads. De to fløtere sætter sig i bevægelse.

Oluf kaster i forbigående et blik til pigerne på broen. En af dem står med hvide kinder og sænket blik.

"Skal vi ikke først sende et par bjælker ud for at få rede på hvirvler og undervandssten?" foreslår han.

"Så kan vi måske med det samme tage en landmåler med og lade ham prikke stenene ud på kortet!" håner den anden.

Hans parti brister i latter. Alle ser på Oluf. En svag rødme stiger op i hans kinder, men han siger ingenting, bider sig blot i læben og giver sig atter til nøje at studere fossen.

Rødtrøjen ler hånligt ad ham og skynder sig med stagen i hånden ud på bommen henved ti favne oven for broen.

Han hopper ud på flåden og vælger sig en bjælke til farten – en tyk, kort, afbarket og letflydende granstamme.

Over Olufs ansigt glider et ejendommeligt svagt smil.

"Se nu bare!" siger en på broen til sine sidemænd. "Han ved, hvad han gør."

"Hej! Af vejen!" Rødtrøjen skyder sin stamme ud under bommen og hopper op på den. Med fødderne sætter han den i stærk bevægelse og vrikker, så det sprøjter om ham.

"Det er Fanden til ka'l!" råbes der fra broen.

Han standser stammens bevægelser og ser tilfreds op mod broen, fløjter og hugger stagen opret fast i stammen. Med hænderne i siden går han et par skridt baglæns og begynder at vrænge et "Fadervor".

"Har I set mage til ham, kammerater?" råber en af hans tilhængere på broen.

"Nej, aldrig! Se bare på ham!"

"Hold op med det! Her passer intet "Fadervor"!" lyder en alvorlig stemme fra broen.

"Hvad Fanden rager det dig, om jeg synger eller beder!" råber den anden, men holder alligevel op og gør sin stage fri. Han nærmer sig broen.

Strømmen har allerede fat i planken, og vandet skyller over hans støvler. Men han står sikkert.

Farten øges, stammen forsvinder i en mægtig skumhvirvel. På broen vover man næppe at trække vejret.

Stammen flyder atter op. Dens bageste ende får et voldsomt stød fra siden, så den lette stamme drejer stærkt. Manden

vakler, gør et par sving med stagen og står atter fast.

Oppe på broen ånder man lettet ud.

"Tralalalala!" synger rødtrøjen og tager et par balancerende dansetrin.

"Han er ikke født i går!" råbes der fra broen.

Nogle skotter til Oluf, om han hører, man roser den anden.

Han lader som intet og fæster hele sin opmærksomhed på hvirvlerne. Hans ansigtsudtryk er spændt.

I det samme tørner rødtrøjens planke mod en undervandssten og stødes tilbage med et brag. Hurtige, svigtende spring – stagen falder med et plask ned i skummet, kroppen bøjes, men rettes atter op – manden står rank som før, danser nogle skridt baglæns, og stammen iler forbi forhindringen.

"Det var ingen spøg."

"Nej; det er ikke til at forstå, at han ikke faldt!"

Stammen iler videre. Manden står atter sikkert.

Et nyt stød. Forenden af stammen rejser sig.

"Satans!" lyder det derude fra, og den røde trøje forsvinder i hvirvlerne.

Ængstelig summen på broen. Tilskuerne inde på bredden rejser sig.

Den røde trøje dukker atter op. Nogle kraftige svømmetag, og han når det stille vand ved bredden.

Han bander og hælder vandet af sine støvler, får sin stage igen af vagtmandskabet ved klippen – hatten blev derude – og iler atter op langs fossen.

"Var det nu ikke på tide at holde op!" råber nogle fra broen.

"Gå ad Helvede til!" hvæser han mellem tænderne.

"Nu havde det måske været godt at have kortet!" siger en halvhøjt.

"Når man ingen hat har, kan man også undvære trøjen!" Den røde trøje smides i land, en blå skjorte skinner ude på flåden. En ny stamme skydes hidsigt frem under bommen og flyder ned mod broen.

"Kig nu godt på mig, så I kan kende mig til en anden gang!"

Ingen mæler et ord.

Stammen jager frem under broen og klarer korsvejen med ære. Nogle kraftige tag med stagen til højre, og stammen drejer til venstre – den første undervandssten er heldigt passeret, skønt han vaklede et øjeblik.

"Se nu blot! Han klarer sig måske alligevel!"

"Han bad jer jo også se godt på ham, så I kunne kende ham en anden gang," ytrede nogle af hans venner.

Planken iler frem, manden holder balancen med stagen.

Nu er han ved den anden sten. Han bøjer sig. Et voldsomt stød, et spring frem, et brag – stagen knækker, og den blå skjorte forsvinder i den frådende fos.

"Af sted! Vi må se, hvordan han slipper i land denne gang!" Folk sætter i rend.

Den blå skjorte kommer frem.

"Det går ikke, han er midt i strømmen!"

"Halløj, karle! Pas på!"

"Nu kastes han lige mod Mälli–klippen!"

"Nej, han er længere ude!"

Han flyder forbi den; det går i rasende fart mod den store tømmerbråte. Han knytter afvisende næven mod vagtmandskabet.

Men de bryder sig ikke om den. Den ene skyder stagen ind mellem svømmerens ben, da han slynges mod tømmeret, de andre griber ham og haler i ham af alle kræfter. Vandet suger ham hårdt ind under bråten. Kun tomme for tomme får de ham op.

Støttet til to mænd vakler han ind på stranden. Hans knæ bløder.

"Den fos kan intet menneske hamle op med!" råber han med brudt stemme mod broen.

På broen tales der lavmælt, ventes der i spænding. Oluf griber sin stage. Bag ham rykker en ung pige uroligt i en ældre mands frakke og hvisker indtrængende til ham.

"Jeg beder dig endnu en gang om at lade det være nok," siger Moisio og vender sig til Oluf. "Du så jo, hvordan det gik din kammerat."

"Det gjorde jeg, men jeg må nu forsøge," siger Oluf med en fast, rolig stemme, der uvilkårlig indgyder dem alle tillid.

Han går til bommen, vælger en stamme og prøver nøje dens bærekraft. Det er en lang granstamme, der ligger dybt. Den er i modsætning til den andens ikke afbarket.

"Han vælger sig i det mindste en anden slags hest!"

"Kusken er vist også af en anden slags!"

Oluf nærmer sig allerede broen, rolig, uden et ord, med blikket ufravendt rettet mod fossen.

Ved broen løfter han hovedet et sekund og møder den blege piges blik. Øjnene ler, og hovedet nikker umærkeligt en hilsen.

"Lykke på rejsen!" råber tilskuerne ivrigt.

Nu glider han ind under broen mod korsvejen – alle stirrer spændt.

Bølgerne kløves med sprøjt af den dybtflydende planke – han står roligt som på et gulv.

"Så I ham? Så I ham? Han ved, hvilken hest der duer i bølgerne."

Stammen iler frem; hans smidige skikkelse bøjes til venstre, stagen balancerer i luften.

"Men hvad tænker han på, at han ikke tager sig i agt for stenen?"

Musklerne spændes. Stagens bevægelser standses, øjet rettes spændt mod hvirvlerne om blindskæret. Knæene bøjes langsomt.

Et stød! Et smidigt spring i luften. Den tunge stamme stødes omtrent en alen tilbage, og Oluf hopper på den som på et gulv og står sikkert på benene.

"Det var ret! Sådan skal det klares! Det er en pokkers fyr!"

Atter fremad. Tre raske, kraftige tag med stagen, og planken driver forbi uden så meget som at røre den sten, der fældede rødtrøjen.

"Han klarer sig! Han klarer sig som en helt!" lyder mange stemmer fra broen.

Farten øges; den ranke skikkelse svinger fra den ene side til den anden. Et stød fra siden – han danser som på fjedre.

Atter spændes overkroppen, knæene bøjes dybt – på broen strækker man hals.

Stødet høres langt bort. Springet overtræffer endog det forrige. Han løber et par skridt frem og genvinder ligevægten. Baglæns dansetrin – atter kløver stammen bølgerne.

"Det var som pokker! Har man set mage til dansemester?"

"Men lad os nu se, hvordan han klarer sig ved klippen?"

Mälli–klippen står på vagt, hvor fossen krummer sig.

Stammen jager mod den stejle, blankslebne klippevæg.

Han bøjer sig lidt til højre og gør springet til samme side – midt i skummet. Klippen slynger plankens ene ende i vejret, manden kommer ned midt på den og springer fremad; den ene ende af stokken rister sit farvel i klippen.

"Han er ikke til at rokke! Nu er den klaret!"

Hurraråb fra broen.

Oluf føres fremad midt i strømmen. Fossen krummer sig; han nærmer sig den store bråte ved Äkeänlinna.

"Nu kommer det sidste."

"Og det værste!"

Et par korte skridt baglæns – planken tørner lige mod bråten.

Et hop, et brag, nogle spring næsten ud til forenden af planken – først der får han standset sin fart.

Stammen er fra bråten stødt et par favne ud i strømmen og slingrer som truffet af et lammende slag. Så begynder tømmerrenden at suge den til sig.

Vagtkarlene står ubevægelige med opspilede øjne.

Den ene begynder at råbe – den anden river sig i håret og bryder også ud i et råb.

Der går en gysen gennem folk på broen.

"Herre Gud, nu slipper han ikke op på bråten!"

Nogle skriger; andre farer af sted; mange står forstenede. Tilskuerne på bredden løber ned langs fossen.

Han derude kaster endnu et blik mod bråten ved Äkeänlinna. En svingning med stagen, en dristig vending. Han løber hurtigt

til den anden ende af planken og begynder at ro tværs over strømmen af alle kræfter.

"Han vil over til den anden bred."

"Det når han ikke, og der er ingen til at tage imod ham."

"Åh Gud! Åh Gud, han bliver suget ned i "Eva–hvirvlen"!"

Kampen er hård. Oluf prøver at nå stranden. Renden suger den anden ende af planken nærmere og nærmere mod faldet – griber den allerede i sit frådende gab – –

Et par rasende åretag med stagen. Et par lange spring – med løftet stage flyver skikkelsen gennem luften – mod bredden. Stagen slår rungende fast i noget – så ses intet mere fra broen, alt skjules af bråten. Folk råber op og sætter i rend – – –

Men et øjeblik efter begynder vagtkarlene på bråten at svinge med huerne, og et rungende råb forplantes langs elven. Hvad er det? Nogle standser; andre løber hurtigt videre.

Da rejser sig pludselig på bredden en smidig skikkelse, der svinger sin hat. Alle står som fastnaglede. Så svinges hattene til svar; pigerne vifter med deres hovedklæder, og et mægtigt jubelråb ruller langs bredderne.

Oluf kommer gående med raske skridt, men alt blodet er veget fra hans ansigt.

Den første, han ser, er en bleg pige, der skælver af sindsbevægelse. Hun står alene. De andre er endnu langt borte.

Han standser.

Mon han går lige frem eller drejer udenom? Hun tør næppe se op.

Han kommer nærmere.

Hun slår øjnene op og ser ind i hans med et varmt, dybt blik – slår dem atter ned – røde roser brænder på hendes kinder.

Hans øjne stråler, og han løfter glad på hatten, idet han går forbi. Så opsluges han af den jublende skare.

"Kohisevas besejrer! Hurra! Hurra! Alle fossefareres konge! Hans lige findes ikke!"

Folk trænges om ham.

"Nå, det må jeg sige, du har ikke spist din grød forgæves!" siger Väntti og slår Oluf på skulderen.

"Og nu har du også fået et tilnavn," lægger Falk til. "Du hedder ikke mere bare Oluf, men *Fossefareren*! Synes du om det?"

"Jo, det går an!" ler Oluf.

"Og nu går vi ned til mølleren og drikker kaffen," fortsætter Falk. "Vi kan vist fortjene to omgange!"

Da Oluf den aften gik hjem, sad en pige i længsel og uro ved vinduet i Moisio gård.

I gærdet ved landevejen ventede en faststukken, blussende rose. Oluf hoppede over grøften – pigen skjulte sig bag gardinerne.

Han stak rosen i trøjen. Et taknemmeligt blik søgte op mod huset, men fandt ingen.

Inde i stuen gemte en ung pige ansigtet i hænderne og brast i sagte gråd.

Sangen om den blodrøde blomst

"Hvorfor er du ikke glad i aften, Oluf?" spurgte pigen og så ham varmt i øjnene.

"Hvorfor jeg ikke er glad?" sagde Oluf og stirrede tungt hen for sig. "Ja, gid jeg vidste det selv!"

"Ved du det ikke?" spurgte hun.

"Nej, det hele er så underligt."

De tav.

"Jeg vil ikke spørge dig ud," sagde hun, "men hvis jeg var bedrøvet og havde en ven, ville jeg tale med ham om det."

"Og bedrøve din ven – når han alligevel ikke kunne forstå dig?"

"Han ville måske dog prøve at forstå."

Men Oluf hørte knap, hvad hun sagde. Han lænede sig tilbage og så usikkert frem for sig.

"Livet er så underligt," sagde han drømmende. "Er det til at forstå, at man én gang har holdt af noget og så en skønne dag intet mere føler for det?"

Hun så spørgende på ham.

"Som nu mit eget liv. Det var før som et smukt eventyr – men nu – –"

– – –?

"Nu ved jeg ikke mere, hvad det er, om det i det hele taget er noget. Jeg flakker jo kun fra by til by, fra fos til fos – fra eventyr til eventyr!"

"Men hvorfor gør du det?" spurgte pigen stilfærdigt. "Det har jeg ofte tænkt på."

"Jeg undrer mig også selv over, hvorfor jeg gør det – og alligevel *må* jeg gøre det."

"Må? Kunne du ikke være i dit hjem?" spurgte hun tøvende. "Lever dine forældre ikke mere? Du har aldrig talt om dem!"

"Jo, de lever begge."

"Kan du da ikke være hos dem?"

"Nej, de forstod ikke at holde mig fast," sagde han koldt.

"Holder du ikke af dine forældre?" spurgte hun forundret.

Han sad tavs et øjeblik.

"Jo, jeg holder af dem som af så meget andet. Men intet kan binde mig."

Han følte noget stige og svulme i sig – noget, han længe havde holdt tilbage.

"Og jeg ville ønske –" fortsatte han heftigt, men standsede midt i udbruddet.

"Hvad ville du ønske?"

"Det angår dig, Kyllikki," sagde han næsten truende.

"Sig det kun, jeg kan nok tåle at høre det," svarede hun. Hun anede noget ondt.

"Jeg ønsker, vi skilles som uvenner!" sagde han næsten vildt.

"Som uvenner – –!"

"Ja. Da vi mødtes, var det næsten som uvenner, og om afskeden kunne blive lige sådan, var det bedst!"

"Hvorfor?"

"Skal jeg sige det rent ud?"

"Det håber jeg, du gør."

"Fordi," sagde han og så hende koldt og skarpt i øjnene, "fordi du ikke har været, som jeg håbede og troede! Jeg var stolt og

lykkelig, da jeg vandt dit venskab. Men jeg troede samtidig at vinde noget andet – noget varmt og stort og helt."

Det varede lidt, før hun svarede.

"Har du da selv været varm og hel?" sagde hun med skælvende stemme.

"Nej! Men jeg kunne og ville gerne have været det. Det er dig, der har hindret mig. I otte dage har vi nu været noget for hinanden og alligevel intet – jeg har knap turdet tage din hånd."

"Hvad ville du mere?"

"Hvad jeg ville? Eje dig helt og holdent. Alt eller intet!"

Pigen tav, kæmpende mod en indre bevægelse.

"Må jeg gøre dig et spørgsmål?" spurgte hun dæmpet. "Eje mig helt?" Hun tøvede, men fortsatte med blege læber: "Eje mig i dag og rejse i morgen og siden af og til mindes, at du også har ejet mig blandt alle de andre?"

Jeg kunne hade dig! sagde hans blik, men han tav og stirrede blot stift på hende.

"Måske har du heller ikke været den, jeg troede. Havde du været det, så – –"

"Hvad så?" råbte han heftigt, som værgede han sig mod en beskyldning.

"Så ville du ikke tale til mig – – som du nu gør," sagde hun undvigende. "Og grunden til din vrede er måske den, at du ikke kan få mere, end du selv kan tage."

Oluf så på hende med store, forbavsede øjne, og hun tilføjede så sagte, at det næppe kunne høres: "Og måske du ikke kan tage mere, end du er i stand til at beholde."

Hun så ned uden rigtig at vide, hvad hun havde sagt. Hun *måtte* bare sige det.

Oluf så længe på hende, som havde han hørt noget helt nyt og uanet, som han først måtte gennemtænke.

"Så ved du vel også, hvorfor jeg ikke kan holde fast ved nogen?" sagde han til sidst.

"Det ved jeg," svarede hun. "Det er fordi du ikke vil!"

Det var som en fin, spids torn trængte ind i hans hjerte og blev siddende der. Uden at tale, uden at blinke så de ufravendt på hinanden.

"Og hvis jeg nu ville det?" sagde han og greb heftigt hendes hånd. "Kunne jeg da vove det?"

Blodet veg fra hendes ansigt, og hun fik ikke et ord frem.

"Turde jeg vove det?" spurgte han igen.

"Enhver ved vel selv, hvor meget han tør vove," fik hun til sidst frem.

"Åh, Kyllikki, Kyllikki, hvis du vidste!" råbte han i angst og drog begge hendes hænder til sig.

Men atter blev han kold.

"Og selv om jeg også en gang skulle vove det for din og min skyld – så er der endnu en tredje!"

"Er du bange for ham?" sagde hun og så ham lige i øjnene.

"Nej, men hvis han nu jog mig bort med hån?"

"Hvis den tanke kunne hindre dig," sagde hun med eftertryk, "så var det bedre, at du ikke gik derhen. For hvem var det så, du elskede? Dig selv eller den, du tror, du holder af?"

Hans blik veg til side.

"Men hvis jeg nu var bange for din skyld?" sagde han næsten varmt.

"Det skal du ikke være, for jeg stoler på, at du intet gør, før du er sikker på dig selv. Og er du først en gang det, behøver du ikke

at være bange for min skyld."

Forundret og begejstret så han på hende.

"Hvor du er en vidunderlig pige, Kyllikki! Først nu begynder jeg at forstå dig. Du er ikke sådan, som jeg håbede; du er mere, end jeg nogen sinde har håbet. Jeg ved nok, hvad dette har kostet dig, og jeg skal aldrig glemme det."

Men så blev han igen nedslået og urolig.

"Ja, dig kender jeg nu," sagde han klagende, "men mig selv kender jeg ikke."

"Det kommer du nok til en gang," sagde hun med ømhed.

"Blot jeg havde nogle dage endnu." Han sad med rynket pande og grundede lidt. "Vi bryder op i morgen eftermiddag, og hvis jeg da er kommet på det rene med mig selv, forsøger jeg at komme til jer forinden. Men jeg kommer i allersidste øjeblik, for hvis det går, som jeg tænker, kan jeg ikke blive her et minut længere."

Hun nikkede. De rejste sig.

"Kyllikki!" sagde han bevæget med hendes hænder i sine. "Det kunne jo tænkes, at dette var sidste gang, vi to var alene sammen. Døm mig ikke, fordi jeg er, som jeg er."

"Sådan *må* du være," sagde hun varmt. "Jeg forstår dig godt."

"Og derfor vil jeg takke dig! Og måske – hvem ved – –" Han standsede – "Farvel, Kyllikki!"

Det ar søndag eftermiddag. Fløterne gjorde alt i stand til afrejsen. Byens ungdom og selv nogle af de ældre havde samlet sig på landevejen neden for Kohiseva for at se dem drage bort. Bugten var allerede næsten helt fri for tømmer. Mændene trak langsomt bommen ned ad det stille vand.

Nogle karle gik forud og gjorde de stammer fri, der havde sat sig fast i sivene, andre gik langs bredden og tog afsked med egnens folk under spøgefulde tilråb.

Ved bredden af bugten ligger en enlig planke med den ene ende på land og ved siden af den en stage.

"Det er Fossefarerens," siger en. "Han har nok endnu noget at udrette i byen."

Et hjerte i klyngen banker uroligt.

"Så får vi ham måske at se på planken igen?"

"Naturligvis! Hvorfor skulle man gide gå, når man har sådan en hest? – Der kommer han for resten."

Som en stormvind kom Oluf ned ad brinken.

Der var en i flokken, der blegnede. Hun kunne se på ham, hvordan sagen var forløbet.

Oluf nærmede sig. Hans ansigt var blegt, læberne sammenpressede, og øjnene lynede af vrede, skønt han hele tiden så ud over vandet.

Han løftede på hatten, da han gik forbi klyngen, uden at se på nogen.

"Hvad er der sket?" spurgte blikkene, men ingen sagde noget. Oluf greb sin stage, gjorde planken klar og sprang ud på den. Han tog nogle kraftige tag med stagen og vendte sig om. Hans blik søgte i flokken og fandt et blegt ansigt.

"Farvel!" sagde han og svingede sin hat.

"Farvel, farvel! Og kom snart igen, Fossefarer!"

Hattene svingedes; pigerne viftede med deres tørklæder.

Oluf stod stadig vendt mod bredden. Han roede planken langsomt ud i vigen.

Tilskuerne derinde ville gerne have råbt nogle venlige afskedsord, men ingen fik sagt noget. De stirrede blot på hans ansigt.

Det var snehvidt, da han ophørte at ro og rettede sit blik mod folkene på bredden.

Og kobberskillinger kaster man
i tiggerens udstrakte hænder –
god nok jeg til min elskede var
men ikke til hendes frænder.

Det lød som en skærende klage og virkede sært uhyggeligt på tilhørerne.

"Hvad går der af ham? Sådan har han aldrig sunget før!"

"Hys, hør efter!"

Oluf stirrede et øjeblik ned i vandet, roede langsomt udefter og fortsatte på en anden melodi:

Ved fossen ligger min faders gård,
og skummet mod muren stænker.
Al verdens fosser beskyller min fod,
i dem min sorg jeg sænker.

Tilhørerne så forundrede på hinanden:

"Han synger om sig selv!"

"Der skinnede ingen forårssol
den dag, jeg fødtes til verden.
En stormfuld og skummel efterårsdag
begyndte jeg vandringsfærden.

Min moder græd i sin blomstergård,
da hun bar mig under sit hjerte.
Hun stirrede på en blodrød blomst
– den voldede hende smerte."

Han var nu midt ude i bugten og roede sagte frem med det blege ansigt bøjet over vandet. På bredden stod alle tavse.

"Og blomsten skinned så rød på min vej,
til brystet jeg har den knuget
og åndet dens søde gift, der til sidst
har blodet af hjertet mig suget.

For blomstens skyld fra mit barndomshjem
jeg lod mig med skam forjage.
Ved ruden hulked min stakkels mor:
"Nu kommer der onde dage"."

En ung pige tørrede sine øjne. Alle var dybt grebne.

O, du min flammende elskovsblomst,
du dufter og fryder og sårer.
Min stakkels elskede kender dig nok,
hun væder dig med sine tårer.

Han lettede på hatten, vendte sig fra land og roede bort med raske tag.

Hatte og tørklæder viftede fra stranden, længe og ivrigt; men Oluf så sig ikke mere tilbage. Han roede, så vandet bruste om planken.

Nøkken og havfruen

Langsomt gled elven af sted. Bølgerne klukkede, sivene bøjede sig.

På den ene bred stod skoven grøn, på den anden bredte sig kornmarker og enge, hvorimellem landevejen snoede sig.

En ung pige kom gående ad vejen, uroligt spejdende mod elven.

Hun standsede. På vandet skimtede hun en fløtningsbom. På den anden bred lå flere hvide stager – og i skovbrynet lå en mand udstrakt i græsset med hovedet støttet i hånden.

Hun betragtede ham tvivlrådig. Manden rørte sig ikke. Hun tøvede endnu, tog et skridt frem og atter et tilbage. Endelig forlod hun beslutsomt landevejen og forsvandt i en hulvej, der førte ned til bredden.

I mandens bryst kæmpede gensynets glæde med såret stolthed og bitterhed. Han følte trang til at skynde sig over elven til hende og slutte hende i sine arme – uden tanke eller hensyn.

Men noget var imellem dem. Noget lige så klart og koldt som det vand, der skilte dem ad.

Pigen nåede bredden, standsede og så ud over vandet – ubevægelig og tavs.

Han kunne ikke længere beherske sig, men sprang op. "Så kom du dog!" sagde han varmt og gik ned til vandet.

"Jeg kunne ikke andet!" svarede hun så sagte, at det knap kunne høres til den anden bred.

"Og jeg kunne ikke lade være at tænke på dig."

Elven så på de to. Bare jeg nu var islagt! – tænkte den.

"Kan du ikke komme herover på en eller anden måde?" spurgte pigen tøvende.

"Det er netop det, jeg står og tænker på. Men vi kan ikke være derovre, for folkene kommer straks tilbage fra aftensmaden."

Han overvejede et øjeblik.

"Vil du ikke komme herover, hvis jeg henter dig? Her har vi skoven at gemme os i. Tør du komme herover på tømmerflåden?"

"Det tør jeg sagtens."

Han greb stagen, gjorde sin flåde løs – to med granvidjer sammenbundne stammer – og roede hastigt over til den anden bred.

Som en kær, længe ventet søster! tænkte han, mens han hjalp hende ud på flåden. Pigen greb uden vaklen hans udstrakte hånd og så ham dybt ind i øjnene uden at tale.

"Nu må du sætte dig der på tværstangen, for flåden gynger, når jeg ror."

Hun satte sig, og han roede.

"Aldrig havde jeg troet, du var så god en ven!" sagde han, da de steg i land.

"Ven!" gentog hun med et ømt og taknemmeligt blik over, at han fandt så rigtigt et navn for det, som havde drevet hende hertil, og for hvis skyld hun allerede havde udstået så megen angst og tvivl.

Solen var ved at gå ned. To mennesker kom i sagte samtale ned til bredden.

Først dér vågnede de af deres drømmeri og så forfærdede på hinanden. Elven var øde, stranden tom og den lille flåde borte.

Ingen af dem havde tænkt på hjemfarten.

Hvad skal vi nu gøre? spurgte begges øjne.

"Du kan ikke vende hjem langs denne bred – det er umuligt," sagde han til slut.

"Nej, jeg kan ikke gå igennem hele Vähä–Kohiseva og over broen. Desuden skal jeg have kalvene med hjem på tilbagevejen."

Der kom et glimt i Olufs øjne.

"Kan du svømme?"

"Svømme?" svarede hun forbavset. "Ja, det kan jeg godt."

"Og tør du svømme sammen med mig, hvis jeg skaffer dine klæder over på den anden bred?" spurgte han.

Pigen skælvede ved tanken om forslagets dristighed og dets lokkende magt.

"Med dig – tør jeg!" De vekslede et langt blik.

"Klæd dig så af her," sagde Oluf, "rul alle dine klæder ind i blusen og bind bylten til med ærmerne. Jeg klæder mig af et stykke herfra. Det skal sagtens gå."

Han skyndte sig bort.

Pigen rødmede og så sig hjælpeløs om, som havde hun lovet noget, hun ikke kunne holde.

Hun så rådvild hen mod Oluf. Han sad på bredden med ryggen mod hende og var allerede halvt af klæderne.

Hvor er jeg barnagtig, tænkte pigen ved sig selv, gik rask ned til stranden og begyndte at klæde sig af.

Det plaskede i vandet. Oluf blev næsten borte mellem sivene. Han fæstede sine støvler om halsen med den ene støvlerem, lagde derpå sin bylt med klæder oven på støvlerne og fastgjorde den med den anden støvlerem.

"Nu er jeg færdig!" råbte han over skulderen og så ned ad elven.

Pigen svøbte hurtigt sine klæder ind i blusen. Hun dirrede af generthed – og af salig spænding over dette vovestykke. Vandet plaskede, hendes hvide krop forsvandt i bølgerne, svømmede lidt og gemte sig i sivene.

Med blikket mod klæderne på bredden og et svagt smil om munden svømmede Oluf op ad strømmen. Han tog bylten, bandt sin livrem om den og gjorde den fast ovenpå sine egne klæder. Det var et helt læs, der hævede sig over hans hoved.

"Klæderne ligger udmærket," sagde han, og med lange, kraftige tag svømmede han mod den anden bred.

Pigen så beundrende på ham og tænkte: Elven hindrer ham ikke; vandet skiller os ikke – alt bøjer han under sin vilje. Med en sådan mand frygter man intet!

Det er *hendes* klæder, tænkte han, og det er mig, som bærer dem.

Oluf nåede bredden, gjorde pigens bylt løs og kastede den varsomt i land.

Derpå svømmede han lidt længere ned og kastede sine egne klæder ind på bredden.

"Er du derovre endnu?" råbte han over til hende, skønt han hele tiden hemmeligt havde håbet det.

"Ja," svarede pigen. "Jeg glemte at svømme; det var så morsomt at se på dig."

"Skal jeg komme over og hente dig? Du ville måske føle dig mere sikker – –?"

"Ja, det ville jeg," svarede hun.

Hun skammede sig slet ikke mere, skønt Oluf så lige hen på hende.

Hun følte den hemmelige glæde, der griber mennesker, når de overskrider hverdagslivets grænser og træder ind i eventyrets verden.

Han svømmede over imod hende.

"Du ligner en havfrue i sivene!" råbte han beundrende og standsede.

"Og du havmanden på bølgen," svarede hun med strålende øjne, idet hun svømmede ud fra bredden.

Vandet rislede sagte om dem. Side om side svømmede de. Nu og da løftede hendes hvide skuldre sig op af bølgerne, og den lange fletning gled langs vandspejlet, der lyste som blankt guld i aftensolen.

"Hvor det er smukt!" udbrød Oluf. "Aldrig i mit liv har jeg set noget så smukt."

"Jeg heller ikke," sagde pigen bevæget.

"Vi heller ikke," hviskede træerne på bredden.

"Og heller ikke vi," nikkede buskene på den modsatte brink.

"Det er som at svømme i glemselens flod," sagde Oluf. "Alt forbigangent svinder; al ondskab og bitterhed skylles bort, og vi bliver ét med hele den prægtige natur omkring os."

"Sådan føler jeg det også," svarede hun, mere og mere revet med af sine følelser.

De nåede bredden.

"Hvor det alligevel var kort," sagde Oluf. Det faldt ham svært at skilles fra hende for at opsøge sine egne klæder.

Hurtigt kom han i tøjet og skyndte sig hen til hende.

"Må jeg vride vandet af din fletning?" spurgte han med et ømt smil.

Hendes øjne gav ham svar. Som sølvdråber randt vandet mellem hans hænder.

"Skal vi virkelig skilles nu?" sagde han skælvende. "Jeg følger dig op til landevejen."

Han kastede endnu en gang et afskedsblik ned ad elven, som ville han for evigt prente billedet af den i sin erindring.

Tavse nåede de landevejen og standsede.

"Hvor det er svært for mig at skilles fra dig!" sagde han og greb hendes hænder.

"Og endnu sværere for mig," hviskede hun med tilbagetrængt gråd.

"Jeg vil aldrig glemme dig – eller denne aften!"

Hendes øjenlåg skælvede. Hun bøjede hastigt hovedet.

"Kyllikki," bad han med fortvivlelse i stemmen. "Skjul ikke dine øjne for mig! Kyllikki –?" Han gjorde varsomt sine hænder fri og lagde dem ligesom spørgende om hendes liv.

Hun skælvede – lagde sine hænder på hans skuldre og derfra tøvende om hans hals.

En brusende glæde skød op i ham, og han løftede hende højt i vejret. Hendes arme lagde sig fastere om hans hals. Han så udtrykket i hendes øjne veksle og blive hedt og længselsfuldt; det svimlede for ham, og han satte hende atter ned.

Må jeg? spurgte hans øjne.

Ja! svarede hendes – Deres læber mødtes – – – –

Da han omsider fjernede sin mund fra hendes, var hendes ansigt så forandret, at det næsten var ukendeligt. På hendes underlæbe så han en lille dråbe blod.

Først forskrækkedes han ved synet, men derpå greb en uforklarlig rus ham.

Denne røde dråbe var som seglet på det dybeste og hemmeligste venskab; i et heftigt kys drak han blodet fra hendes læbe – og ønskede, at jorden måtte gå under i dette nu.

Han kunne ikke sige et ord. Han vidste ikke, om han skulle gå eller blive. Alt sortnede for hans øjne, og han vaklede bort uden at se sig tilbage.

Lejrilden ved Jomfruklippen

En milelang, strid, næsten snorlige elv med milelange, skovkransede enge på begge sider.

Det er et stolt og betagende skue, betagende på alle tider af året. Om efteråret brusede den opsvulmede elv. Om vinteren kører folk om kap til byen på dens isdække. Om foråret oversvømmer den alle engene, så bønderne mindes Faraos lande, og om sommeren drømmer folkene sig ved høhøsten tilbage til Paradisets enge.

En milelang strøm, milelange enge – men på ét sted står to klipper og holder vagt over engene.

Den ene står helt nede ved elvens svale vand og betragter drømmende sin genbo. Neitokallio, Jomfruklippen, kaldes den.

Klippen ovre på den anden side har draget sig lidt tilbage fra bredden og skuer stolt over de høje fyrretoppe ud over sletten. Välimäki er dens navn.

På dens skråning flammede en rød lejrild, og omkring den tilbragte fløterne midnatsstunden; nogle havde lagt sig med ranslen under hovedet; andre sad op. En blålig røg steg fra deres korte piber.

Den røde brændeild knitrede og flammede af og til op i lys lue, farvede skråningens fyrrestammer blodrøde og spejlede sig i elvens mørke vand. Mændene dampede i tavshed på piberne, indtil en af dem pludselig sagde:

"Se engang op på klippen – det ser grangiveligt ud, som om hun også nu sad deroppe og stirrede ned i elven."

En del af mændene så derop.

"Måske sidder der også nogen?"

"Nej, det er kun en enebærbusk; men det var netop på samme sted, at frøkenen sad."

"Er det et sagn –?" spørger en ung knøs, som for første gang er med på færden ned ad Nuolijoku–elven.

"Nå, så det tror du? Er du den eneste fremmede i Jerusalem?" siger en ældre mand. "Nej, Antti ved, at det ikke er noget sagn. Og det er da for resten heller ikke alverdens tid siden, det skete."

"Det er omtrent fjorten år siden," siger Antti og banker asken ud af piben, "og jeg husker det så tydeligt, som var det i går. Åh jo, man ser en del i denne verden!"

"Så du det da selv?"

"Ja, det gjorde jeg – og det ansigt får jeg vist aldrig ud af mine tanker. Det var oppe på klippen der, jeg så hende den første gang, og da sad der en ung herre ved siden af hende."

En del af mændene havde sat sig og stoppede på ny deres piber.

"Var det hendes kæreste?"

"Ja, en kæreste var det vel – eller sådan noget lignende – men det vidste jeg ikke noget om den gang.

Jeg havde arbejde her ved elven og så de to sidde der ved siden af hinanden. Jeg satte mig også ned, tændte en pibe og tænkte: vand er vand, og det bliver vel ikke bedre af, at man ser på det. Men noget måtte de jo naturligvis glo på, hvordan skulle de ellers få tiden til at gå."

"Og hvad så?"

"Ja, hvad så! De blev siddende et stykke tid, og så gik de deres vej. Men da jeg næste dag arbejdede på samme sted, sad frøkenen der igen, men *han* var ikke med – –"

Oluf, der havde ligget på ryggen og stirret op mod skyerne, rejste sig pludselig og så stift på fortælleren.

"Det var pokker til pige, tænker jeg og tænder min pibe. At gå fem kilometer fra byen herud! Der var da klipper nok nærmere ved. Nå, tænkte jeg, det kommer jo ikke mig ved! Og hun kom hver dag ved middagstid og sad altid på samme sted."

"Men hvad bestilte hun?"

"Ingenting. Hun sad blot og stirrede."

"Det har måske til syvende og sidst været Antti, hun stirrede på," sagde en ung mand spøgefuldt. "Du var jo endnu ungkarl den gang."

"Var din tunge, knægt, dette er ikke nogen lystig historie."

Mændene ser til hinanden. Fyrretræerne på skrænten sukker bævende i vinden. Piberne gløder.

"– Hun sidder blot deroppe på klippen. Hun hverken taler eller synger, Gud ved, hvad hun har tænkt på. En skønne dag går jeg ned til elven, fordi jeg vil over til Metsämantila–gården og købe smør. Jeg skal forbi klippen, og der kommer hun imod mig, klædt i sort fra top til tå."

"Nå?"

"Jeg blev først forundret. Selv ned over ansigtet havde hun et sort slør. Men du gode Gud, hvor var hun smuk – som en Guds engel! Da jeg løfter på huen, slår hun øjnene op og nikker. Det gjorde sådan et underligt indtryk på mig, og jeg vender mig og bliver stående og ser efter hende."

"Var hun ung?"

"Ganske ung. Hun kunne næppe være tyve år. Og jeg bliver ved at se efter hende, til hun forsvinder bag granerne. Nu

forstår jeg det, tænker jeg. Hendes far eller mor er sikkert død, og nu går hun her for at trøste sig. Og jeg fortsætter min vej.

Da jeg går forbi klippen, hører jeg en mand nedenfor råbe: "Der sprang hun!"

Det var, som jeg havde fået et slag for brystet. "Hvad er der sket?" råber jeg og løber ned til bredden.

"Hun kastede sig ud fra klippen!" råber min kammerat og løber frem og tilbage langs bredden. Det gør vi begge, men der er intet at se. Vi venter, men hun flyder ikke op, og vi skynder os efter hjælp.

Ved første dragning med nettet får vi hende op. Hun var sunket til bunds som en sten, lige der hvor hun faldt. Liv var det umuligt at få i hende, men hvor var hun smuk som død! Hendes hud var som hvid silke."

Det varer en god stund, før nogen taler.

"Var det af sorg, hun tog livet af sig?" spurgte omsider én.

"Ja, det var af sorg – *kærlighedssorg*!"

"Var hun kommet i ulykke?"

"Nej, ikke på den måde! Men hun holdt så inderligt af ham – denne herre, hun var der med, og han forlod hende."

De sad tavse. Olufs hjerte hamrede, så han frygtede, de andre kunne høre det. Hans øjenlåg skælvede, og med sammenpressede læber og rynket pande stirrede han ind i ilden.

"Ja, sådan er fine folks kærlighed," mumlede en.

"Og især kvindfolks," tilføjede en anden med tvungen munterhed for at hjælpe på stemningen.

"Ja, det skal nok passe for de fine frøkeners vedkommende; men så tossede er *vore* piger ligegodt ikke! Vi bønders kærlighed

er som et stueur. Bliver der kludder med det, så sig: Stop! og stands det et par timer; ryst det så lidt, sig et vredt: Nåda! og sæt det atter i gang – og det går, som det var smurt! – Også *baglæns*, hvis du vil have det!"

Der blev almindelig munterhed.

"Du har ret," sagde en tyk, højrøstet mand. "Min kone havde i sin ungdom forgabet sig i en fyr, der var det bare vælling. Den kost kommer hun ikke langt med, sagde jeg til mig selv, hev ham af vejen og tog selv pigen. Godt var det, og godt gik det, og hun har aldrig siden spurgt efter ham!"

En stærk, befriende latter lød fra gruppen omkring ilden.

"Det er vel over den usle kost, I selv byder, at I ler?" ytrede en ældre mand, idet han bankede sin pibe ud. "Der findes også blandt vore bondepiger *fine* ure, der ikke tåler den behandling – og både mænd og kvinder, der ikke nøjes med den første den bedste."

Der lå så megen alvor gemt bag ordene, at smilet døde på alles læber. Oluf vendte sig forbavset og så på den talende. Nogle gjorde tegn bag mandens ryg og trak på skuldrene.

"Jeg kender i hvert fald én bonde," fortsatte den gamle, "som i sin ungdom elskede en pige, han ikke kunne få. Han tog ikke livet af sig, men alligevel mærkede det ham. Han solgte sin gård, svirede pengene op og har vandret om som den evige jøde alle sine dage. Den pige kunne han aldrig glemme."

Manden tav.

"Han mindes hende nok endnu, skønt han er gammel og grå," sagde en af dem, der havde smilet ad ham.

Manden lod sit hoved synke og trak huen længere ned i panden. Man så, hvor det rykkede i hans gråstubbede hage, og

det messingbeslåede piberør dirrede i hans hånd.

Karlene vekslede forstående blikke.

"Det er ikke løjer alt sammen, og hver især kender bedst det, han selv har prøvet."

Atter sukker fyrrene på skrænten. Atter toner en klage fra granerne. Det første morgenskær kaster en svag lysning mod Neitokallios klippeskrænt; langt ude over engene høres vagtelens monotone kalden.

"Det er tid at bryde op!" siger Oluf og rejser sig.

Karlene glemmer at rejse sig for at stirre undrende på Oluf. Hvad går der nu af ham? Han taler jo i samme underlige, brudte toner som den gamle.

"Kom så, folkens!" siger Oluf kort, vender sig rask og går ned mod bredden.

Folkene ser efter ham endnu en gang, slukker ilden og følger skyndsomst efter.

"Nej! Jeg vil leve, mens jeg er ung, frit vil jeg ånde af fulde lunger! Men ved du egentlig, hvad livet er, Hvidtjørn?"

"Ja," svarede pigen med et flammende blik: "det er *kærlighed*!"

"Ja, men det er også noget andet. Det er ungdom og forår og livsmod, og det er skæbnen – skæbnen, som fører menneskene sammen."

"Det har jeg aldrig tænkt på før."

"Uden at kende hinanden omtumles vi som himmelens vinde eller havets bølger. Vi går forbi hundrede uden at værdige dem et blik, til skæbnen pludselig stiller os ansigt til ansigt med den udvalgte. Og i samme nu føler vi, at vi tilhører hinanden. Vi drages mod hinanden som jernet mod magneten – til lyksalighed eller fortvivlelse!"

"Netop sådan har jeg følt det og føler det stadig stærkere," sagde hun og kastede sig lidenskabeligt ind til ham. "Hvert minut i din favn er mere værd end hele mit hidtidige liv!"

"Og du er for mig som vårens sydende saft, der beruser mig og skænker mig glemsel. Og jeg vil beruse mig og drukne min vemodige sommer, mit mørke efterår og min glædeløse vinter i forårets jubel! Og jeg priser skæbnen, som førte dig på min vej, for ingen er som du!"

"Ingen?" spurgte pigen både glad og tvivlende. "Var jeg blot, som du siger!"

"Du er det! For hver dråbe af dit blod er ild og elskov. Den letteste berøring af din skospids mod min fod er mere end de andres hedeste favntag; din ånde er som et hemmeligt kærtegn, og din duft beruser mig til vanvid!"

"Tal ikke sådan; jeg er intet – men du er alt! Oluf – er alle mennesker så lykkelige som vi?"

"Nej."

"Hvorfor? Kan de ikke være det?"

"Nej, de *tør* ikke være lykkelige. Hvor menneskene dog er dårer! De vandrer om med salmebog og katekismus under armen, når vår og elskov venter dem. Og når de bliver gamle, ser de med tiggerblik tilbage mod deres tabte ungdom, og da de ikke kan få den tilbage, stikker de os andre salmebogen under armen. Kun så længe man er ung, kun så længe livets flydende kviksølv rinder i årerne, kan et menneske være lykkelig! Og stolt er mennesket, når det vover at kræve sin del af livet, fuldt og helt; når det uden at frygte kaster sig ud i livets skummende bølger, og livets salte strøm skyller ansigtet."

"Vover jeg også alt dette, Oluf?"

"Ja, du vover det. Og derfor er du skøn og berusende. Herlig er kvinden, når hun skænker sig helt til en mand, uden at spørge, uden at fordre gengæld eller regnskab og blot bader sig med legeme og sjæl i livets dybe kilde."

"Ja, ja! – og Oluf – ved du –?" sagde hun med hed og skælvende stemme.

"Nej – sig mig det –!"

Men hun kunne ikke længere tale, hun brast i gråd, skjulte sit brændende ansigt ved hans bryst og hulkede, så det spæde legeme skælvede.

"Hvorfor græder du sådan, min elskede?"

"Jeg ved ikke – – fordi jeg ikke kan give dig så meget, jeg vil!"

"Men du har jo givet mig mere, end jeg nogen sinde kunne vente!"

"Men ikke så meget som jeg gerne ville. Hvorfor forlanger du ikke mere af mig? Befal mig at dø med dig! – Tag mig med i den brændende ild – eller kvæl mig, nu – straks!"

Det var, som denne stigende flamme pludselig havde kastet en smertelig brændende gnist i hans sjæl.

"Hvor kan du tale sådan?" spurgte han næsten angst. "Det er jo det rene vanvid!"

"Ja, det er vanvid, men du ved ikke, hvor jeg elsker dig! Sig blot et ord, og jeg forlader far og mor og hjem og alt og følger dig som en tiggerske fra by til by!"

"Og du ville ikke skamme dig for folks dom?"

"Skamme mig! Hvad bryder jeg mig om andre mennesker? Hvad ved de om kærlighed?"

"Ville det være skønhed?" sagde Oluf, idet han bøjede hendes hoved tilbage og så hende i øjnene.

"Nej," hun lod hovedet synke; "men jeg ville blot gøre noget for dig; bringe et offer for din skyld!"

Hun tav et øjeblik, men øjnene flammede på ny. "Oluf, nu ved jeg, hvad jeg vil gøre. Jeg vil klippe de smukkeste lokker af mit hår, og du skal lade dem lave til et minde – det ved jeg, man kan. Og det skal du altid bære og mindes mig, selv når du elsker en anden."

"Du min elskede! Jeg ved ikke, om jeg skal juble eller græde når du taler sådan. Dit hjerte flyder over nu i vårnattens skumring. Når det dages, tænker du anderledes."

"Nej, aldrig, selv ikke i graven!"

"Og dog er din tanke så barnlig. Må du også have et synligt tegn for ikke at glemme, at du har været lykkelig med mig?"

"Nej."

"Tror du da, jeg behøver det?"

"Nej; nej, du har ret! Jeg er barnagtig. Tilgiv mig, Oluf, og vær ikke bedrøvet. Jeg beder kun om lov til at elske dig!"

"Og jeg dig, uden et spørgsmål – uden en tanke!"

"Ja, ja! Og hele mit liv vil jeg mindes den lykke, du har skænket mig; jeg vil bevare det minde som en lykkelig hemmelighed til min dødsstund, og jeg vil velsigne dig – –"

Pludselig rejste hun sig op på albuen: "Oluf, sig mig en gang, ved du, om noget menneske nogen sinde er død af lykke?"

"Nej, det har jeg aldrig hørt. Hvorfor?"

"Hvis man er rigtig, rigtig lykkelig?"

"Jeg tror det alligevel ikke."

"Men man kan jo da dø af sorg – og hvis man nu rigtig *vil*?"

En bølge af jubel og ømhed bruste i Olufs hjerte.

"Hvidtjørn!" sagde han, idet han sluttede hende i et vildt favntag. "Ingen er som du! – – Og var det muligt – skulle jeg heller ikke ønske mig nogen anden død!"

"Virkelig? Med mig?"

"Ja! Ja! – Kvæles af din duft, i dine lokkers snærende kærtegn – – og måske var det bedst sådan for mig – – og andre – – –"

Søster Maja

Vemodet var trængt ind i hans sjæl, og han talte til skumringen, der så ind gennem hans vindue og betragtede hans blege ansigt.

"Også jeg havde en gang en søster – søster Maja," hviskede han drømmende.

"Det havde du, og en flink og prægtig pige var hun," sagde skumringen. "Jeg kendte hende godt."

"Selv husker jeg ikke noget fra den tid; men mor har fortalt mig så meget om hende – som nu det om min sygdom – – –"

"Har din mor talt om det? Nå ja, det kunne man jo tænke."

"Som lille barn var jeg en gang meget syg og var lige ved at dø. Mor og de andre græd, men trøstede sig med, at lille Oluf snart skulle blive en engel med krone på hovedet og palmer i hænderne. Og de trøstede søster Maja med, at så skulle jeg sidde med store hvide vinger ved hendes seng og våge over hende."

"Hvis det var gået sådan, havde det været bedst," sagde skumringen alvorligt.

"Men min søster brast i gråd og råbte, at jeg ikke skulle blive en engel, men en stor, voksen mand, større end far, stor og stærk. Og hun kastede sig om min hals og sagde, at ingen fik lov at tage Oluf bort, ingen, ingen!"

"Ja," nikkede skumringen, "det gjorde hun."

"Og min søster prøvede at helbrede mig på sin egen måde. Hun kælede for mig, hun blinkede til mig og kildede mig under hagen. Og jeg skal have smilet til hende, skønt jeg var så syg. Og

da jublede hun og troede endnu sikrere end før, at jeg ville blive rask og vokse mig stor og stærk.

Oftere og oftere smilede jeg, og livet begyndte også at smile til mig – lidt efter lidt blev jeg en rask dreng igen."

"Ja, sådan gik det til. Og din søster ville selv pleje dig. Hun tillod ingen andre at røre dig. Sådan var hun – din søster Maja."

"Men senere blev Maja selv syg. Og skønt hun var meget syg og svag, ville hun ikke et øjeblik slippe mig af syne men have mig siddende på sengekanten hos sig. Og jeg spøgte og lo blot; jeg forstod ikke, at min søster var ved at dø. Somme tider kneb jeg hende endog i hendes magre kind eller trak hende i fletningen og i øret – –"

"Det har du gjort ved mange piger!"

"Så tog de andre mig bort fra hende, fordi jeg var så styg –"

"Det havde de ret i; gid man kunne have gjort det samme også senere i livet!"

"Men Maja greb min hånd og holdt mig fast. Endnu i hendes dødsstund skulle jeg sidde der, og hendes sidste ord var et ønske om, at jeg måtte blive et flinkt og dygtigt menneske."

Den unge mand faldt i tanker.

"Og nu er du flink og dygtig?" sagde skumringen spørgende, ligesom for at hjælpe ham videre.

"Hvorfor skulle min søster dø? Gid hun endnu var i live!"

"Hvem ved? Måske er det bedre for hende, at det er, som det er."

"Hvis hun levede, ville hun være i sin bedste alder. Og hun skulle være hos mig; vi skulle bo sammen og ikke bryde os om andre. Vi skulle have vort eget hjem, og hun skulle være min kammerat og søster – og alt.

Jeg ved så tydeligt, hvordan hun ville have set ud. Hun ville være høj og slank, og hun ville have hår så lyst som vort hjemlands hør, og det ville falde frit om hendes skuldre. Hun ville bære sit hoved højt, ikke hovmodigt – men stolt og frit. Hendes øjne ville lyse af varme og skælmeri. Dybe øjne, der gemte en verden, hvori der ikke fandtes svig. Som mors! Men med mere ungdomsild – næsten som Kyllikkis – – –"

"Nå, sådan!" lo skumringen. "Nå, sådan ville din søster nu være! Videre – –"

"Og hendes sind ville være sælsomt – selvbevidst, næsten overmodigt; sådan et sind, om hvilket gamle folk siger, at det ikke er godt at have selv for en mand, endsige for en pige. Men hende ville det passe til.

Om vinteren ville hun komme hjem på ski og storme ind, så det smældede i dørene. Hun ville sætte sig på mit knæ, lægge sine kolde hænder på mine skuldre og se mig skælmsk i øjnene. "Men herregud, kære bror! Sidder du nu igen og falder i staver?"

Jeg ville straks blive lettere til sinds, men dog lidt alvorlig sige: "Hvor du er barnlig endnu, kære Maja, som en vild dreng. Og alt er mig en net – – –"!"

"Og du er et rigtigt hængehoved, der sidder her og surmuler som en gammel munk. Det er noget andet at stå på ski derude, så sneen fyger om en. Vil du føle noget koldt?"

Hun lægger sine kolde hænder på mine kinder, så det gyser i mig, og ler mig ind i øjnene. Men så er det også forbi med mit dårlige humør, og jeg kan ikke lade være at le ad pigebarnet. "Du er mig en net – – –!"

Den unge mand tav smilende, ligesom for at fæstne billedet af sin ungdomsfriske søster i sit minde.

"Hun skulle altså først og fremmest være til for din skyld – ligesom alle de andre?" spurgte skumringen.

"Din søster sidder altså på dit knæ med en skælm i øjet –?"

"Nej, nu er skælmen borte og smilet med. Hun ser på mig med dybe øjne, i hvilke der ikke findes svig: "Oluf, man siger om dig – –?"

"Hvad siger man om mig?"

Hun ser mig endnu dybere i øjnene.

"Der siges stygge ting, bror. Der siges, at du leger med kvindehjerter. Er det sandt?"

Jeg kan ikke udholde hendes blik, men sænker hovedet.

"Oluf, tænk på, at *jeg også er kvinde!*"

Der går som et spyd gennem min sjæl.

"Kære lille søster, hvis du vidste alt! Hvis du vidste, hvor meget jeg selv har lidt! Jeg har ikke villet lege med dem; jeg har kun villet være hos dem, som nu hos dig."

"Som hos mig?" siger hun og ser på mig med store, forundrede øjne. "Skønt du ved, at du ikke kan være som en bror for dem – det måtte du jo vide."

"Jo, det kan jeg nok, undertiden."

"Men aldrig helt! Og endnu mindre kan de være som søstre – kender du ikke så meget til den slags ting?"

"Nej."

"Ja, men det *burde* du vide! – – Man kan jo nok være som en søster mod den ene og den anden, men aldrig mod en mand som du. Du, med dine sorte øjne – dem har jeg altid været bange for. De lokker og drager – mod fald og ulykke!"

"Kære, kære søster, hvor du må foragte mig!" siger jeg og gemmer hovedet hos hende som tidligere hos mor.

"Nej, jeg foragter dig ikke, men jeg har medlidenhed med dig, for jeg ved, at dit hjerte er rent og godt, men du er svag – meget svag." Hun stryger trøstende min pande, som mor plejede.

"Ja, sådan er jeg – svag – men jeg lover dig – – –"

"Lov intet!" afbryder hun strengt og løfter advarende hånden. "Du har givet så mange højtidelige løfter og altid brudt dem. Lov intet, men forsøg at være stærk."

"Jeg skal forsøge, du min egen, eneste søster!"

Jeg griber begge hendes hænder og kysser dem taknemmeligt gang på gang."

"Har I sådanne samtaler?" sagde aftenskumringen. "Nu begynder jeg også at ønske, at din søster var i live. Talte hun lidt oftere med dig på denne måde, ville du måske være et helt andet menneske."

Den unge mand sad atter hensunket i tanker.

"Men med ét springer hun op og tænder lampen, for det er lidt efter lidt blevet mørkt. Og hun kommer til mig, lægger hænderne på mine skuldre og spørger: "Må jeg ikke hjælpe dig med dine regnskabsbøger? Du ved jo nok, jeg kan!"

Hun sætter sig ved bordet, og jeg sidder og ser på, hvor let hendes hånd glider hen over papiret. Jeg begynder også med regnskabet, og den ene time går efter den anden.

Så holder hun op og begynder at tale: "Du er sandelig kommet højt på strå nu. Har eget kontor og oven i købet din egen skriver. Ingen anden er blevet fløterformand i så ung en alder, og ingen er så stolt en formand som du, der har dit eget kontor og bogholder ved bordet."

Jeg ler: "Og ingen steder findes der så sød en pige som søster Maja!"

Så bliver hun atter alvorlig og ser så underligt på mig, at jeg ikke ved, hvad hun mener.

"Sig mig, hvor længe agter du egentlig at blive ved med dette sigøjnerliv? Det har nu varet i tre år!"

"Er det allerede så længe?" siger jeg forundret. "Det kommer vel til at vare længe endnu!"

"Hvis jeg var i dit sted, ville jeg holde op med det samme. Vi skulle tage hjem og overtage gården – far og mor kan nok trænge til hvile; de har slidt og slæbt nok i deres dage."

Jeg ser på hende som et stort spørgsmålstegn.

"Er det far, du tænker på? Vær rolig, hans vrede har lagt sig for længe siden, og både han og mor venter kun på, at du skal komme tilbage, for bror Heikki duer ikke rigtig til at være husbond."

"Tror du virkelig?" spørger jeg glad og forundret.

"Jeg ikke alene tror det, men jeg ved det. Og ved du, hvilket arbejde der venter os der? Du skal bygge en ny ladegård – og besætningen skal øges til det tredobbelte. Og hvad vil du gøre med Isosuo–mosen? Hvornår vil du begynde at tørlægge og opdyrke den?"

"Isosuo? Hvor kan du gætte det?"

"Det er da ikke så underligt! Jeg er jo søster Maja. – – Det bliver et stort foretagende, far har aldrig vovet sig i kast med det, men du er jo også større end far og flink og dygtig –!"

"Søster Maja," råber jeg glædestrålende. "Nu må jeg virkelig have lov at kysse dig! Din lige findes ikke i hele verden!"

"– Og vi vender hjem allerede næste uge, og alt går, som du sagde. Besætningen øges, og markerne udvides, på den tidligere mose bølger den duftende kløver, og Koskelas ry går viden om. Vi er så lykkelige, du som husmoder, jeg som husbond. Efterhånden bliver vi selv gamle og grå, men vore børn – – Åh Gud, hvad er det, jeg fabler om!"

"Dette var din bedste drøm. Jeg håber, den snart må gå i opfyldelse," smilede skumringen og slog sine kulsorte øjne op. "Men tænd nu din lampe, her er jo bælgmørkt!"

Klematis

"Hvis jeg var digter, ville jeg synge en sang – en dyb og sælsomt klingende sang.

Og kunne jeg slå strengene på den skælvende kantele, skulle den akkompagnere min sang.

Jeg ville synge om dig og om kærligheden. Om den ranke klematis med de snehvide blomster. For du ligner den, min elskede; yndig og fin er du som den, øm og kærlig som klematis om ruden og bundløs dyb som livet selv."

"Men du synger jo, Oluf! – Din tale er som sang og dejlige digte!" svarede den unge pige med øjne, der lyste af salighed. "Syng mere for mig, jeg begærer ikke andet end at sidde her ved dine fødder og lytte til din sang."

"Ak, om du altid kunne sidde her. Var det ikke underligt, jeg skulle møde dig, Klematis? Jeg, som troede, jeg overalt kun skulle finde høstens visne, gulnede blade!"

"Høstens gulnede blade?" sagde pigen med undrende øjne. "Oluf, du må ikke blive vred på mig, men har du også elsket andre? Der fortælles så meget om dig."

Den unge mand tav et øjeblik.

"Der er vist meget at fortælle om mig," sagde han tungt. "Men sig mig, kunne du ikke elske mig fuldt og helt, hvis du vidste, at jeg havde elsket andre?"

"Sådan mente jeg det slet ikke!" sagde pigen og strøg ømt over hans knæ. "Jeg tænkte ikke på mig selv."

"Men på –?"

De så tavse på hinanden.

"Jeg forstår dig. Dit blik siger mig alt."

Hans hånd gled varsomt over pigens hoved, der hvilede mod hans knæ.

"Livet er så underligt. Og mennesket selv er den underligste af alle gåder. Jeg *har* elsket, men nu føler jeg det, som havde jeg kun drømt de sælsomste eventyr."

"Men har du da elsket dem rigtig for alvor? Jeg mener, har du givet dem alt, hvad du ejede? Og kan man give det mere end én gang i sit liv?"

Det lød sagte, men så spændt og skælvende, at den unge mand blev siddende stum og stirrede frem for sig.

"Hvem kan blive klog på det?" sagde han efter en stund. "Jeg troede at have fået alt og givet alt – at jeg nu var fattig som den usleste tigger. Men så kom du på min vej, så ulig de andre, så fuld af dulgte skatte, at ingen før har skænket mig noget sådant. Og jeg føler mig rig og ung og ny, som skulle jeg først nu træde ud i livet."

"Ja, rig er du som en fyrste, og jeg er din ringeste slavinde, som sidder ved dine fødder. Men hvor kan et menneske være så rigt? Hvordan kan alt dette forklares? Jeg forstår det ikke."

"Ved du, hvad jeg tror? Jeg tror, at mennesket er aldeles ubegrænset dybt og rigt, at det ligner naturen selv, som er evig ung, kun med vekslende udviklingsmuligheder. Jeg tror, at alt, hvad der er hændet mig før, blot har været de vårlige safters gæring. Først nu er sommeren kommet; den stille, varme, lykkelige sommer. Jeg har været som et eventyrslot, til hvis højenloftssal ingen har ejet nøglen. Men du havde den! De andre har været i forhallen –– først du steg ind i højenloftssalen."

"Er *det* sandt, Oluf? De ord skal jeg aldrig glemme!"

"Først ved dig har jeg lært, hvor gådefuldt, dybt og vidunderligt forholdet er mellem mand og kvinde. At det ikke kun er et tilfældigt sammentræf, kys og omfavnelser og alle følelsers vårflod. Men at det er som en stille lykke i blodet, som safterne i træet, usynligt og dog livets hele, uden ord – og dog sigende alt!"

"Har du ikke vidst det før, Oluf?" sagde pigen bevæget. "Jeg har følt det sådan fra den første time."

"Nej, jeg vidste ikke, at dette forhold så inderligt hænger sammen med hele vort væsen, at det er livets og lykkens grundlag for alt, hvad der lever på jorden. Først nu forstår jeg, at uden hinanden er vi som jorden uden vand, som træet uden rødder og muld, eller som himmelen uden sol og skyer. Og nu forstår jeg meget, jeg ikke forud forstod i hele tilværelsens gåde: Den kraft, som holder menneskeheden oppe."

"Og du forstår, at det er *kærligheden* – det største af alt! Men hvorfor taler menneskene da aldrig om den? Jeg mener – om kærligheden *selv* og ikke blot om navnet?"

"Fordi det er for dybt og helligt til at tales om, tænker jeg, og først forstås af den sjæl, der selv har erfaret det. Og den, der virkelig har erfaret noget sådant, bliver tavs. Han lever af det; han taler ikke om det. Jeg kommer i tanker om noget. En tildragelse i en lille, faldefærdig hytte – den forklarer det hele – –"

"Har du selv set den hytte?"

"Ja, men det er mange år siden. Det var en kold vinterdag, og jeg havde et ærinde derind. Ruderne var fulde af isblomster, og det trak gennem alle vinduer og døre.

To børn sad ved ovnen og varmede deres blåfrosne fødder, mens to andre sloges om den sidste brødbid."

"Var de da så fattige?" spurgte pigen deltagende.

"Ja, uendelig fattige. Og i sengen mellem pjalter lå moderen med sit nyfødte barn. Ved bordet sad manden, og han så på børnene på gulvet og på moderen med den lille i sengen. Han så på dem og smilte, og hans magre, blege ansigt blev som forklaret."

"Og moderen?" spurgte pigen ivrigt. "Smilede hun ikke også – – endnu mere end manden?"

"Jo, hun smilede. De smilede til hinanden, og dette smil indesluttede børnene og trækken og pjalterne og alt. Og jeg var så forvirret, at jeg ikke vidste, hvor jeg skulle se hen. Hvor forfærdeligt! Tænkte jeg. Er da de mennesker så sløve, at de ikke forstår at græde?

Men nu forstår jeg deres smil – mellem dem fandtes det, vi talte om; det dybe og gådefulde. Derfor var hytten dem et slot, og børnene i deres laser, kongebørn – Derfor kunne de smile trods alt!"

De sad begge tavse. Den unge mand følte, at pigen skælvede, og denne skælven forplantedes til ham selv.

"Nu forstår jeg," sagde hun alvorlig, "hvorfor du finder mennesket så dybt og uudgrundeligt – for lidt siden forstod jeg det alligevel ikke helt. Og Oluf – netop sådan en fattig kvinde ville jeg gerne være – isblomster på ruden og pjalter i sengen – men – – men – –"

Tårerne glimtede i hendes øjne.

"Men hvad?" spurgte han ømt, mens han greb om hendes hoved og søgte hendes blik.

"Men eje den, jeg elsker, helt og for altid!" sagde hun varmt og så ham ind i øjnene.

Det gav et sæt i Oluf. Det var, som om der i den lykke, på hvis dybe bølger de vuggede, pludselig var blandet noget uforklarligt, noget uroligt og sørgmodigt, som han ikke forstod, men hvis nærhed han følte.

"Nej, måske ikke engang det – – men at eje gennem ham det, der smiler i sengen indsvøbt i klude," sluttede pigen og gemte sig så tæt ind til ham.

Lampen var tændt og ilden flammede i ovnen.

Pigen sad som vanligt på gulvet og holdt sin elskedes fødder i sin favn, indsvøbt i forklædet, som om de tilhørte hende.

"Skriv du kun, jeg skal ikke forstyrre dig," sagde hun. "Jeg vil kun sidde her og varme dine fødder og se på dig."

Oluf kastede et hurtigt, ømt blik på hende og vedblev med arbejdet.

"Du, Oluf," sagde hun lidt efter, "hvad skal jeg holde i mine arme, når du er borte?"

Hun så rådløs på sin elskede, som bad hun for sit liv.

Han gjorde en utålmodig bevægelse, som om han havde skrevet et forkert tal.

"Ingenting, naturligvis!" sagde han lidt efter med en stemme, der skulle være let og spøgende. "Før havde du jo heller intet."

"Nej *før*! Men nu må jeg have noget!"

Pigens stemme skælvede så underligt, at den unge mand slap pennen og tavs stirrede ind i ilden. Det var som at tale med et barn – et sjælfuldt og dejligt barn, der forstod og følte mere end de fleste voksne. Men hvis hun nu blev ved at være et sådant

barn, der gjorde stædige og barnlige spørgsmål, som en voksen kunne have svært ved at svare på?

Pigen så længe og forskende på ham.

"Bryd dig ikke om det, Oluf," sagde hun varmt, "jeg er så barnagtig. Skriv du kun videre, ellers bliver jeg ked af det."

"Hvor du er god!" han trykkede hendes hånd. "Jeg skal nok en anden gang tale med dig om dette, senere – du forstår nok –?"

"Ja, en anden gang; tænk ikke mere på det nu."

Men hulheden i hans ord vedblev at lyde for hans ører; det var, som han havde sagt dem blot for at sige noget – for at trøste et barn. Han greb atter pennen, men fortsatte ikke arbejdet, sad kun i tanker og tegnede kvadrater og spørgsmålstegn i regnskabsbogens margen.

Pigen flyttede sig nærmere, lænede sin kind mod hans knæ og lukkede øjnene. Men hendes tanker arbejdede rastløst, og et pludseligt indfald brændte i hendes blik, da hun løftede hovedet.

"Oluf," sagde hun, "har du meget travlt?"

"Nej; hvad er der?"

Han forstod af stemmen, at der var noget særligt, hun ville sige.

"Jeg kom pludselig i tanke om et gammelt eventyr, som jeg gerne ville fortælle dig lige nu."

"Ja, fortæl, fortæl!" udbrød han med en følelse af lettelse. "Du er også den eneste pige, jeg har kendt, som kan fortælle eventyr og digte dem selv."

"Dette har jeg ikke selv digtet, jeg har hørt det af andre," forsikrede hun.

"Nå, hvordan begynder det?" spurgte han livligt og greb hendes hænder. "*Der var engang* – ikke sandt?"

"Jo, netop med de ord. Der var engang en ung mand og en ung pige, og de elskede hinanden. Især elskede pigen ham, så det ikke kan beskrives med ord."

Hun så ind i Olufs øjne for at se den virkning, begyndelsen gjorde.

"Det begynder smukt," sagde han, men i hans hjerte spirede en hemmelig tanke.

"De sad i skoven under høje birke og talte om deres lykke. Men pigen kunne ikke beholde ham, og de måtte skilles. Han måtte rejse bort, og pigen vidste, at hun aldrig mere fik sin elskede at se!"

Olufs blik udvidedes, hans hemmelige tanke tog fastere form.

"Bliv ved, bliv ved; hvad skete der så?"

"Så sagde hun til den unge mand, inden de skulle skilles: "Mærk mig på en eller anden måde, at jeg altid kan føle, jeg tilhører dig, så ingen skal slide dig ud af mit hjerte."

Den unge mand tænkte sig om. "Hvor skal jeg sætte mærket?" spurgte han.

"Her, over hjertet," sagde pigen.

Og pigen blottede sit bryst, og ynglingen drog sin kniv af skeden og ridsede med dens skarpe spids et lille hjerte på hendes bryst, lige over hendes eget hjerte – – –"

En svag gysen fo'r gennem pigen.

"Og det mærke farvede han, som sømændene gør, når de ridser ankre på hænderne. Og da mærket var færdigt, kyssede han det, og så skiltes de."

Oluf følte sig rørt – nu forstod han, hvad hun mente.

"Og så?" spurgte han sagte. "Hvordan gik det så pigen, som havde et mærke over hjertet, og ham, som ridsede det?"

"Ham?" sagde hun forundret. "Om ham siger eventyret ikke mere; det fortæller kun om pigen."

"Ja, ja, det er så naturligt – han rejste jo bort," sagde Oluf. "Men pigen?"

"Pigen så hver aften på sit mærke, når hun klædte sig af, og hver morgen, når hun klædte sig på, og var så lykkelig, for hun følte, at han gennem dette bestandig var hos hende. Men senere forlangte hendes forældre, at hun skulle gifte sig. Og skønt pigen ikke ville, blev hun alligevel nødt til det. Hun elskede ikke sin mand, men betragtede i smug sin elskedes mærke, syntes hun talte med ham gennem det – og var lykkelig."

"Og manden? Mærkede han ingenting?" spurgte Oluf fængslet.

"Nej, mænd lægger i almindelighed ikke mærke til sådan noget. Men senere fødte pigen sin mand et barn – ja, pige var hun endnu, for hun var sin elskede tro. Og dette barn havde det samme mærke på det samme sted.

Manden fik det at se. "Hvad er det?" spurgte han koldt.

"Det er et fødselsmærke," svarede pigen.

"Lyv ikke!" råbte han. "Det er et arvemærke. Blot straks dit bryst."

Pigen ville ikke, for hun syntes ikke, at det mærke vedkom ham. Men da formørkedes hans ansigt af vrede, og han sønderrev hendes klæder og blottede hendes barm, og hun ville ikke længere dølge sit mærke for ham, men stod fri og rank og viste ham det. Og hvid som sne sagde hun, inden han kunne

spørge: "Det er min ungdomselskedes mærke og tegn på, at jeg altid skal tilhøre ham – og det har jeg altid gjort."

Da luede mandens øjne, og uden et ord drog han sin kniv og stødte den gennem mærket dybt i hendes bryst – – –"

Hun ville sige mere, men stemmen svigtede. Hun følte, hvor Olufs knæ dirrede mod hendes bryst.

"Du fortæller godt," sagde han med halvkvalt stemme; "men slutningen var alt for uhyggelig."

"Nej, den var slet ikke uhyggelig, den var netop smuk. Pigen ønskede intet hellere; hun døde med et smil på læben, som kun de lykkeligste dør. Men eventyret er ikke færdigt endnu; der er en fortsættelse!"

"En fortsættelse?" udbrød Oluf forundret, han anede ikke, hvor hun ville hen.

"Ja," vedblev hun, "for nu kom pigen efter sin død til Himmeriges port. Og Sankt Peter stod ved porten, som han altid gør."

"Du kommer ikke ind her," sagde Sankt Peter, "for du bærer mærke af din ungdoms lyst på dit bryst!"

Men det hørte Gud Fader på sin trone, for Himmeriges port stod på klem.

"Luk porten op!" sagde Herren bebrejdende til Sankt Peter. "Forstår du ikke dine sager bedre? Hun har været sin ungdoms elskede tro – træd ind, mit barn!""

De tav begge og så ind i ovnens gløder.

"Tak, Klematis! – – Nu forstår jeg din hensigt," hviskede Oluf med bævende stemme. "Hvor du fortalte smukt!"

"Forstod du det helt?" sagde pigen. "Eventyret er ikke færdigt endnu – –"

"Er det ikke færdigt?"

"Nej."

Hun gjorde sine hænder fri, og ligesom sammenfattende alt, hvad hun havde fortalt, slog hun sine arme om hans knæ og så ham bedende op i øjnene:

"Giv mig det mærke!"

Oluf blev både hed og kold.

"Nej, nej, min elskede. Forlang ikke det af mig – jeg kan ikke gøre det," bad han.

"Du kan, hvad du vil. Kærligheden kan alt!"

"Det er umuligt, efter din fortælling –"

"Du sagde jo selv, at den var smuk?"

"Ja, tanken i den er smuk, men jeg sagde jo også, at den var alt for uhyggelig –"

"– – Kan du ikke gøre det?" bad hun med bævende læber.

"Nej, nej," klagede Oluf med angstens sved perlende på sin pande. "Jeg kan vanskeligt nægte dig noget – men jeg ville aldrig få manden med kniven ud af mine tanker."

"Det havde jeg næsten tænkt mig. Du kan ikke forstå mig, fordi du ikke er som jeg. Men noget må du give mig, for ellers kan jeg ikke leve!" sagde hun heftigt. "Se her!" Og fra brystet fremdrog hun et lille blåt silkehylster, der hang om hendes hals i en rød silkesnor. "Det hviler mod mit hjerte –" sagde hun.

"Hvor det er smukt," sagde Oluf lettet, idet han tog det i sin hånd og betragtede det. "– Og du vil have noget i det?"

"Ja."

"En hårlok? Er du virkelig så barnlig?"

"Nej, så barnlig er jeg ikke."

"En blomst da?"

"Nej, ikke noget så barnligt."

"Vil du have et vers til minde?"

"Nej, heller ikke. Jeg vil have *dig selv helt og holdent!*"

Forvirret, uden at forstå, stirrede han på pigen. Stærkere og stærkere droges han af alt det, han havde søgt at frigøre sig fra.

"Forstår du ikke – dit billede!"

"Men jeg har kun et eneste, og jeg har aldrig givet nogen mit billede," tvang han sig til at sige.

"Nej, for det har du gemt til mig," sagde pigen med vægt.

Oluf skammede sig. Til hvilken stakkel forsøgte han ikke at gøre sig? Hvorfor rejste han sig ikke og tog dette underfulde, skælvende barn i sine arme? Hvorfor svor han ikke ved alt helligt: "Det er, som fik du mit hjertes inderste strenge til at bæve. Jeg er din, og du er min, nu og i al evighed!"

Han rejste sig og sagde med varme i stemmen: "Ja, det skal tilhøre dig og ingen anden – – –"

Med dirrende hænder fandt han fotografiet frem mellem sine ting, gav hende det og sank tungt ned på sin plads igen.

Hun betragtede ham med strålende øjne, forklaret af lykke.

Oluf kunne ikke udholde dette blik og bøjede hovedet. Hvad går der af mig? Hvorfor bedrager jeg både hende og mig selv? Hvorfor byder jeg tiggerens smuler til en, der burde have alt? tænkte han.

Men pigen sad med billedet i hånden og så med lysende øjne snart på det, snart på Oluf.

"Det er virkelig dig!" sagde hun til sidst, trykkede billedet til sin mund og lagde det ind i silkehylsteret, som hun atter gemte på sit bryst.

"Nu har jeg intet mere at bede dig om, men vil takke dig hele mit liv. Du er borte fra mig og er alligevel hos mig. Jeg kan tale med dig om aftenen, når jeg kommer i seng, og den første, jeg ser om morgenen, skal være dig. Jeg kan hviske med dig som før, og når jeg dør, skal du være hos mig."

Oluf var dybt grebet af hendes ord. Han så på hendes ansigt – hvor det var åbent, og rent og helligt! Hvorfor kunne han ikke selv være sådan?

Hvad var der egentlig sket med ham?

Om han havde kunnet kaste sig på knæ ved siden af hende, sige hende alt, og derved atter blive ung, og ren og hel – komme til at føle, som hun følte. Men han kunne ikke –

Du har mistet din ungdom for evigt! sagde en isnende stemme i hans indre.

Og da pigen slyngede sine arme om hans knæ, vovede han næppe at bøje sig ned over hende og trykke sine om tilgivelse tryglende læber mod hendes pande og hår.

Hede tårer faldt på hans knæ; hede tårer faldt på hendes hår. Af dybe, skælvende kilder randt de frem. Fra hver sin kilde kom de, og ad hvert sit spor randt de bort.

De mørke furer

Søndag morgen – en lun fredfyldt søndag morgen.

Oluf havde lige barberet sig og stod foran spejlet og børstede sit hår.

Det ser ud, som om rynkerne ved tindingerne er blevet dybere, tænkte han – nå ja, det ser i grunden mandigere ud.

Han lagde børsten på bordet og granskede endnu en gang sig selv i spejlet.

Jeg er også blevet temmelig bleg, tænkte han – men jeg er jo heller ikke noget barn længere.

Han ville rejse sig.

Se efter endnu en gang! – lidt nøjere! formanede spejlet.

Oluf tog børsten, strøg sit overskæg og smilte.

Nå, du opdager ikke noget? sagde spejlet næsten spydigt. Se dig en gang under øjnene.

Det var, som om han først nu så klart.

Fra spejlet stirrede et blegt ansigt mod ham med rynker i panden fra vandreårene og kampårene. Og under øjnene lå to dybe gråligsorte furer, som segl under et navnetræk.

"Er det muligt?" udbrød han og følte sit blod isne.

Er det underligt? svarede spejlet roligt og koldt.

"Hvordan har jeg fået dem?" mumlede han forskrækket.

Det burde du vide uden at spørge, svarede spejlet. Nu har du dit "mærke" – uden at du har bedt om det.

Manden i spejlet stirrede, de mørke furer stirrede med. Han ville dreje hovedet bort eller lukke øjnene, men han magtede det

ikke. Det var, som stod en stor, streng mand med hævet pisk bag ham og befalede:

"Se derind!"

Og han så.

"Se nøje efter, så du lærer dig selv bedre at kende!" råbte manden med pisken. "Se på dine øjenkroge, hvad ser du der?"

Oluf så. En mængde fine, slappe streger og linjer, nogle dybe, nogle skarpe og fremtrædende, andre mere utydelige. Den kolde sved brast frem på hans pande.

"Tæl dem!" råbte manden bag ham.

"Det er umuligt, de er så utydelige."

"Det ved jeg nok," sagde manden med pisken hånligt; "men tæl dem alligevel."

Oluf bøjede sig frem og forsøgte at tælle.

"Nå, hvor mange er der?"

Intet svar.

"Hvor mange er der?" lød det med tordenrøst. Oluf syntes, han hørte pisken hvine over sit hoved.

"Omtrent ni eller ti," svarede han.

"Der er nok flere. Og vil du vide, hvad de betyder?"

"Nej."

"Det kan jeg godt forstå, men jeg skal sige dig det alligevel, så ingen af dem glemmes! Den første?"

"Det ved jeg ikke."

"Du ved det nok: – Et par strålende øjne!"

Det var som et rap af pisken, der tvang ham til at bøje hovedet – og så faldt rappene tæt på hinanden.

"En smidig midje og besnærende lokker. – Tårer og tomme løfter! – Skønhedstørst! – Falsk broderskab! – Selviskhed og

erobringslyst! – Døende barndomsstemmer! – Drømmeri og selvbedrag!"

"Det er nok! Det er nok nu!"

"Ikke endnu, der er mange flere, som du knap kan mindes."

"Pin mig ikke længere!" stønnede Oluf.

"Du piner dig jo selv! Se nøjere efter – der er mange flere; mange flere – – –"

"Pin mig ikke!" skreg Oluf rasende, greb spejlet og slyngede det mod ovnen, så skårene fløj klirrende over gulvet.

Han var sprunget op. Hans blod brændte, og hans øjne lyste af had.

"Nå ja, og hvad så!" råbte han og stampede trodsigt i gulvet.

"Jeg skal nok vide at bære mit mærke – og holde hovedet højt!"

Han greb sin hat og fo'r som en stormvind ud af døren.

Til bunds

Jeg vil løfte livets skummende bæger til mine læber og tømme det til bunden i ét eneste drag! sagde den unge mand til sig selv.

Jeg har drukket livets vårlige, berusende saft; jeg har drukket dets skummende øl; hvorfor skulle jeg så ikke drikke dets stærke bærme; hvorfor skulle jeg ikke nyde dets berusende bundfald!

For drikke – drikke må den, der én gang har fået smag for det. Vi må stirre ned i livets afgrunde, om vi vil kende livet i dets lønligste dybder – vi må tømme livsens drik med leende mund og løftet hoved!

Drik ud dit bæger og le ad livet! – Det græder så vist ikke over dig!

Den unge mand gik med raske skridt frem ad gaderne i udkanten af byen og kom til den gade, hvor de fyldte glas skinner i små, trange stuer, hvor vinglade piger sidder på mændenes knæ, og hvor menneskeheden ofrer til den gud, hvis navn er Umættelighed.

Det var en sommeraften. Dagens røster var forstummede, ingen folk var på gaden. Det var, som om menneskene stille forberedte sig til aftensang – som om alene han med hverdagssind gik til arbejde.

En høj, smal dør med et lille vindue foroven i fyldingen. Han kan ikke rigtigt skelne navnet og går forbi uden at standse, mens hans hjerte hamrer.

Det ægger ham. Harmfuld vender han om, sætter næsten i løb og banker utålmodigt på døren.

Ikke en lyd. Det er, som tusinde øjne stirrer efter ham, tusinde drilske øjne, som han må undfly. Han banker igen, heftigt og nervøst.

En kort, pinagtig venten. Uro bag døren og hurtige skridt – det lille vindue flyver op.

"Hvad er det for en hamren?" råber en skingrende kvindestemme. "Haster det? – – Stik af med dig, din slyngel, og det lige på minutten!" Med et smæld slås vinduet i igen.

Blodet farer til Olufs kinder. Han føler en vild lyst til at sparke døren ind – eller til at jævne alle gadens huse med jorden.

Nysgerrige ansigter viser sig i vinduerne. Man ser på ham som på en forbryder, der har forsøgt et indbrud ved højlys dag, og halvt i løb skynder han sig bort fra byens udkant.

Raseriet får på ny bugt med ham. "Er jeg da en pjalt skoledreng?" udbryder han trodsigt, såret i sin stolthed.

Han kommer til en række vogne. En kusk vender sig mod ham.

Nej, det ansigt er for rent og værdigt.

Sidst i rækken finder han en kusk, der passer – med et rødt, oppustet ansigt og plirrende øjne.

"Javel, jeg forstår," han blinker fortroligt, "unge piger – flotte piger – pengene spiller vel ingen rolle?"

"Nej."

De ruller af sted. Oluf føler det, som havde han fået en velfortjent oprejsning.

Gennem porten ind i gården. Kusken stiger af og banker med piskeskaftet på døren.

"Pigerne er ikke hjemme nu." Døren smækkes i.

"Væk herfra – videre! Om det så er til hede Helvede! Men hurtigt!" råber Oluf.

"Nå, nå, det er ikke værd at opgive det hele for så lidt, når man først er på vej." – Kusken svinger ud på gaden og i fuld fart ind i den næste gård.

Oluf bliver stående ved vognen.

Banken; derpå en ungdommelig, velklingende stemme. Kuskens bas og den unge stemme hvisker fortroligt sammen.

"Ædru, ja! Og ung – og godt med penge!" forsikrer kusken.

Det koger i Oluf. Er han da et stykke markedskvæg, som den forbandede kusk handler om? Han skal til at råbe på ham, da døren lukkes op på klem.

"Klappet og klart!" mumler kusken med skinnende øjne – –

"God aften, værs'god, kom indenfor," smiler en ung, ganske net klædt pige.

Gennem forstuen kommer de ind i en slags dagligstue. En stærk duft af parfume slår imod dem, dulmende og døvende for Olufs ophidsede nerver.

"Tag plads! Men hvorfor er du så nedslået? Har din flamme været dig utro?"

"Ja – hvor i alverden kunne du nu gætte det?" siger Oluf lettet. Hvor det er heldigt, at pigen er så munter og straks begynder at snakke. Og han føler trang til selv at snakke og vrøvle og lyve – ellers holder han ikke ud her et minut til.

"Det er da let at gætte. I kommer jo altid til os, når der bliver kedeligt hos de andre – og der er altid kedeligt. – Var hun smuk?" spørger hun og blinker skælmsk.

"Vist var hun smuk, næsten lige så smuk som du!"

Pigen brister i latter. "Kyssede hun dig da i det mindste?"

"Nej, ikke engang det!"

"Og så kneb du en anden pige i kinden, og så fik du din afsked."

"Det er vidunderligt, som du kan gætte! Vist kneb jeg en anden pige i kinden – og lidt til måske! Og mere behøvedes ikke."

"Ja, sådan er de familiepiger. Gud fader bevares, hvor er de nærige med deres kærlighed. Som om der ikke fandtes vognlæs af den vare hvor som helst."

Hun lo letsindigt og højrøstet, og han stak selv i en befriende latter.

"Hvad skal det være? Sherry, madeira, portvin? Jeg kan bedst lide sherry."

"Alle tre slags!" råbte Oluf.

"Det er lige tyve runde!" lo pigen. Hun fik pengene og forsvandt.

Hvordan skal det gå? Oluf var i alt fald glad ved, at værelset var så net, næsten fint møbleret, og at pigen var så munter.

Flasker og glas kom ind.

"Skål!" Pigen løftede glasset og så indsmigrende på ham.

De drak – Oluf for første gang i sit liv. Det var, som al uro og bitterhed i ham druknede i vinens fylde.

"Er det første gang, du er på den galej?" lo pigen med et forstående blik.

"Ja." Ordet blev siddende i halsen. "Skænk lidt mere," tilføjede han hurtigt.

"Skål!" Glassene klang.

"Har du cigaretter med?"

De tændte hver sin. Pigen lagde sig mageligt tilbage og blæste røgringe til vejrs.

"Er dette ikke en udmærket indretning?" sagde hun leende. "Et folkesanatorium! – skønt staten ikke har forstand nok til at give os fri bolig. Her kommer I, alle syge og alvorlige og forpinte, og alle går I muntre og sunde herfra. Ikke sandt?"

"Måske!"

"Jo, vel gør I det! Og hvordan skulle I klare jer uden os? I ville krepere som fisk på landjorden. Men alligevel skal vi regnes for ringere end de andre! Her går hver dag en assessorfrue forbi, stolt og hovmodig – men manden – han – – –"

"Lad os tale om noget morsommere," sagde Oluf og skyllede hurtigt et glas sherry ned.

"Noget morsommere? Skål! Ja, I skal altid have det morsomt. Skal jeg synge eller fløjte? Holder du af sang?"

"Ja, men ikke noget råt!"

"Åhåh! – fint skal det være!

Her er frihed og ro,
fristed for to,
og perlende drue –
fristed for to.

Nå, duer den?"

"Ja, den er god." Oluf fandt behag i visens lette dansetakt.

Her er silkerede lun,
silke og dun
og en sød lille pige –
silke og dun.

Oluf måtte le mod sin vilje. De snakkede og lo og fortalte historier. Pigen var utrættelig. De skålede flittigt, og tobaksrøgen blev tættere.

"Gud, hvor jeg er varm! Jeg tror, jeg vil tage noget lettere på!"

Hun rejste sig med blanke øjne og hede kinder – ret påvirket af vinen – og gik ind i stuen ved siden af.

"Det var fornuftigt," mumlede Oluf, lænede sig slap tilbage i sofaen og lod den blå cigaretrøg hvirvle op i luften. Alligevel følte han sig ikke rigtig stolt ved situationen.

Pigen kom tilbage som en åbenbaring – let og koket med små tøfler på fødderne, klædt i en elegant, gennemsigtig natdragt uden ærmer.

Hun trippede leende hen til Oluf, satte ugenert og graciøst den ene fod op i sofaen og bøjede sig frem imod ham med et spørgende udtryk i de brændende øjne.

Alt løb rundt for ham. Han så i hende en forening af menneske, dyr og engel, af slavinde og elskerinde – en dårende rus gennemglødede og æggede ham. Men det varede kun et øjeblik. Han blev rasende over sin egen ophidselse, og han væmmedes ved hendes brændende, tørstige øjne og ved sherrylugten, der slog imod ham.

"Sæt dig ned og drik og lad det være godt!"

Han greb madeiraflasken og fyldte glasset til randen.

"Halløj?" råbte pigen forundret. "Er du kun kommet her for at drikke?"

"Ja, jeg er."

Hun tog sin fod ned fra sofaen. Hendes ansigt dirrede af ironi og hån:

"Sikken en herre! Sådan skulle de alle sammen være – drikke og betale – og ikke være som – du er den første, som er sådan – – skål!"

Hendes mundvige vibrerede hånligt, hun drak, men lænede sig derpå med albuerne mod bordet og så længe under de sænkede øjenvipper på manden i sofaen. Hun så og så og sugede heftigt på sin cigaret.

Hun satte sig i det andet sofahjørne og talte nu med halvt beruset ømhed i stemmen:

"Hvorfor er du sådan? Så underlig? Penge vil jeg ikke have, hvad du så byder mig. Forstår du da ikke, at jeg elsker dig? Eller tror du måske, en skøge ikke kan elske? Ved Gud, det kan hun og meget bedre end de andre. Giv mig lov til en gang at elske et menneske! – dyr har jeg set nok af! Bliv hos mig i nat –"

En gysen af væmmelse fo'r gennem Oluf.

"Drik!" råbte han. "Drik, og lad være med at sige dumheder!"

Men væmmelsen veg for en underlig nedslåethed, næsten medlidenhed: "Nej, jeg kan ikke blive her, jeg må gå om et øjeblik. Vi vil bare drikke!"

"Ja, lad os drikke!" svarede hun og tømte hastigt sit glas.

"Drikke må man, solde må man, når man en gang er her! Solde morgen og aften, dag og nat – uden flasker på bordet holdt man ikke livet ud. Hele verden er et dårehus – Åh Gud, hvad er jeg blevet til!"

Hun brast i gråd med armene hvilende på bordet.

Oluf følte sig mere og mere beklemt. Hovedet blev tungt, og han fik gråd i halsen ved at se på den grædende pige.

"Skal jeg sige dig, hvad dette sted er?" hulkede hun vildt. "Det er et Helvede; og i Helvede må man ustandselig fugte sin tunge – står der ikke sådan noget i en bog?"

Hendes gråd blev heftigere.

Oluf følte, at dette holdt han ikke ud længe. Han ville gerne have beroliget og trøstet pigen, men hans tunge var som klæbet fast til ganen.

Pludselig sprang hun op og slog med knyttet hånd i bordet, så flasker og glas hoppede på bakken.

"Hvad i Helvede flæber jeg for! – Som om det hjalp noget!"

Hun greb portvinsflasken, fyldte sit glas, drak det ud i et eneste drag og kastede glasset mod væggen.

"Åh, Gud hjælpe mig, hvor jeg nu er fortvivlet igen!" sagde hun. Hun stod midt i stuen. "Når det kommer over mig, kan jeg ikke holde ud at være ene. Vent lidt. Jeg går ind og henter min veninde, så bliver her morsommere. Hun er yngre end jeg og er endnu kun i lære. Men en smuk pige – smuk som en engel. Bliv bare ikke forelsket i hende, for så bliver jeg skinsyg."

"Nej, lad være!" Oluf ville standse hende, men pigen var allerede i forstuen.

Oluf rejste sig. Det hamrede i hans hoved, og han kunne næppe stå på benene.

"Her er skatten!"

I døren stod en spæd, lysøjet pige og lo.

Det var, som så Oluf et genfærd, og som væltede et isbjerg ned over ham.

"Er det dig – Gazelle?" råbte han rædselslagen.

"Oluf!"

"Nej, tænk, er I gamle bekendte! Giv så pænt hinanden hånden – nej, giv hinanden et kys!"

Det sortnede for Olufs øjne.

Den unge pige blev ligbleg. Hun skælvede fra hoved til fod og løb ud i forstuen. Man hørte en nøgle blive drejet om og en dør falde i med et smæld – så blev alt stille.

Oluf stod naglet fast til gulvet. Det var, som mørket slog sammen over ham.

Så rev han sig løs, fik fat i sin hat og styrtede ud af døren som jaget af onde ånder.

Den unge mand sad på en stol og så ud ad vinduet. Natten havde været kold. Over de sorte tage derude lå en let, hvid rim – bag dem skimtedes en stump grå, kold himmel.

Han havde siddet sådan hele natten hensunket i tanker. Det var, som en mur havde tårnet sig lodret op foran ham, som var han pludselig blevet gammel og ikke kunne gå længere, eller som havde en hård sygdom taget alle hans kræfter. Hans øjne sved, hans hoved var tungt og hans tanker uklare – –

Han rejste sig, vaskede længe sit ansigt i det kolde vand. Så tog han tøjet på og gik ud.

Han gik lige hen til en bestemt gade.

Han nåede døren og bankede på det lille vindue. I gården færdedes folk, både voksne og børn, ved deres morgenarbejde, men han ænsede dem ikke – han stod, som havde han banket på en kirkedør.

Det lille vindue blev lukket op, og en gammel, arrig stemme spurgte forbavset: "Hvad vil De her på denne tid? Pigerne sover

endnu!"

"Når står de op?"

"Om et par timer."

Han så på sit ur og gik igen. Gade op og gade ned, til sidst forbi bomhuset helt ud på landevejen.

Da han endelig vendte tilbage, var han meget bleg og hans fødder så trætte, at han knap kunne gå.

Han bankede på. Et ansigt kom til syne. Døren gik op.

"Nå?" spurgte pigen fra den foregående aften. Hun var halvt påklædt, øjnene var blakkede og ansigtet træt og slapt. Oluf mærkede lugten af sherry og portvin og alverdens elendighed – han kunne næppe få vejret.

"Er din veninde oppe? Jeg har et ærinde til hende!"

"Ja, du kan tro, hun er oppe. Nu skal du se!"

Hun løb ind og kom tilbage med et stykke krøllet brevpapir, som hun rakte Oluf, der læste følgende med blyant hastig nedskrevne ord:

> Når du læser dette, er jeg allerede mange mile borte. Jeg er gået min vej og kommer aldrig mere tilbage, for her kan jeg ikke være.
>
> *Elli.*

"Hvad pokker skal dette her egentlig betyde?" frittede pigen.

Oluf svarede ikke. Papiret rystede i hans hånd, og han læste det om og om igen.

Det var, som en tung byrde væltede fra hans skuldre.

"Må jeg beholde dette?" spurgte han med hede kinder.

"Ja, æd det, hvis du har lyst!"

"Farvel – og lev vel!" sagde Oluf, greb pigens hånd og knugede den.

"Fanden forstå sådanne halvgale mennesker!" mumlede pigen, mens Oluf skyndte sig bort.

3. del

Ved vejkanten

En vandrer kom gående ad den gulsandede, græskantede landevej.

Han gik mekanisk som et urværk, der er sat i gang, uden at spørge, uden at tænke, uden at se sig om – kun fremad, fremad.

Han nåede bakkekammen, hvorfra vejen førte ned i dalen. Der standsede han pludselig, som et urværk, der er gået i stå.

De grønne skove stod som et lukket hegn om det lille dallandskab, der lå foran ham.

Og han så klipperne, agrene og gårdene, engdrag og rækker af kornneg, høstakke og stubmarker, en lille å med en bro og en skummende fos med møller på begge sider.

Det greb ham om hjertet, da han med ét stod overfor dette syn, der førte en strøm af minder med sig, der længe havde slumret.

Alt så ud til at være som tidligere. Han så på åen og fulgte dens løb med øjnene. Møllerne stirrede over mod hinanden fra bred til bred, som de havde gjort i umindelige tider. Men det var ikke mere de gamle bjælkehuse, men nye, fine, murede møllehuse.

Og lynsnart slog det ned i ham:

Mon overhovedet noget er som før, selv om rammen er den samme? Hvad kan der ikke være hændet i disse år?

Han blev grebet af uro. Det faldt ham svært ganske uforberedt at skulle gå alle muligheder i møde. Med tunge skridt gik han langsomt mod landsbyen, og jo nærmere han kom den, des mere ængstelig følte han sig.

Vejen drejede. I vejsvinget ringlede en bjælde. Der gik en flok får og græssede. En lyshåret dreng sad på gærdet.

Gudskelov! tænkte vandringsmanden. Fårene og hyrdedrengen ser da ud som altid.

"God dag!" hilste han, som på en gammel bekendt. "Hvis dreng er du, unge mand?"

"Jeg er bare Stines dreng," lød det rask fra gærdet.

"Nå, det er du." Manden sprang over grøften, satte sig ned og tændte sin pibe.

"Hvad nyt er der sket her i byen? Ser du, jeg har været her en gang før og kender lidt til stedet, men nu har jeg i lange tider ikke hørt det mindste herfra."

"Ja, hvad er der sket?" sagde drengen, glad over så megen fortrolighed, og hoppede ned. "Du har måske hørt, at Mattilas "Tyttø" har fået første præmie ved dyrskuet?"

"Nej, hvad siger du?" lo den anden. "Fik den virkelig første præmie? Og hvad nyt er der så mere?"

"Jeg ved snart ikke." De små kloge øjne fik et eftertænksomt udtryk. "Jo, Tiensuus Maja er blevet gift, og de bygger hus derovre i rydningen."

"Det ser ud til at blive et pænt hus."

"Ja, og de får en rigtig muret bageovn – – på Niemi har der også været bryllup. Det var hende, Annikki. Hun er ikke blevet gift før nu, skønt hun nok har haft mange friere hvert år, og endda rige friere."

"Så?" Det var, som nogen havde givet vandringsmanden et stød i brystet, og han blev utålmodig efter at høre mere.

"Nå, og i Koskela?" spurgte han hurtigt.

"I Koskela? Jo, den gamle døde i foråret, og – – –"

"Er han død?" Oluf blev som lammet.

"Ja, og blev trukket til graven af to heste, der havde hvide lagner på ryggen – – – og kisten var oversået med sølvstjerner som en hel himmel!"

Det sortnede for vandringsmandens øjne, og utallige små sølvstjerner dansede rundt i mørket.

"Var det kanske en bekendt af dig?" spurgte drengen og betragtede ham forbavset.

"Ja," kom det kvalt.

"Konen i huset er det også ringe med," fortsatte drengen ivrigt, "hun ligger vist på sit yderste."

Mandens bryst snøredes sammen.

"Så nu er der snart hverken husbond eller madmor – – –"

Manden ville rejse sig, men var bange, han ikke kunne stå på benene.

"De siger at sønnen, der skulle have haft gården, er i det fremmede. Han er da ikke kommet tilbage!"

Manden rejste sig op og begyndte at gå.

"Farvel, min dreng."

"Farvel," lød det forbavset fra vejkanten.

Hyrdedrengen stod og stirrede efter den høje skikkelse, der langsomt gik bort med tunge skridt.

Det gamle skab

"Kom ind!" sagde nøglen indbydende. Men den trætte mand blev stående, lammet af den følelse, der pludselig havde overvældet ham foran denne dør.

"Kom ind – du har tøvet længe nok!"

Den trætte mand greb om nøglen, men følte sig som et barn, der nok kan nå låsen, men endnu ikke formår at åbne den. Det raslede utålmodigt i nøglehullet under hans rystende hånd. Så drejede han omsider nøglen om og gik ind.

Det føltes, som var han kommet ind i en kirke. En højtidelig tavshed og en andagtsfuld forventning hvilede over rummet – ganske som ved hans første kirkegang.

Og hans blik vendtes nu, som den gang, mod rummets baggrund. Der mødte han et syn, der også mindede ham om kirken.

I kirken havde han set en ung mand, der strakte sine hænder ud over børnene. Her hvilede en gammel, af sygdom hærget kvinde. Men begges ansigter lyste af mildhed.

Der kom et stråleskær i den gamles øjne, som havde hun set et stort under. Blikket skærpedes, som frygtede hun for at have taget fejl; men så gled atter et lykkeligt udtryk over hendes ansigt – hun havde forvisset sig om, at det virkelig var ham!

Hun løftede hovedet og forsøgte at rejse sig. Hun åbnede munden, læberne bevægede sig, men stemmen hørtes ikke, kun den magre, skælvende hånd kunne hun strække ud mod ham, der stod ved døren.

Han gik frem mod sengen. Den gamle kvinde og den trætte mand greb hinandens hænder og trykkede dem, og de så hinanden i øjnene og kunne ikke sige et ord.

Tårerne steg op i den gamles øjne; et skær gled over det furede ansigt som aftensol over høstlige skove. På de blege læber kæmpede gråd og smil.

"Du kom alligevel!" sagde hun til sidst med bævende stemme. "Jeg vidste, du ville komme engang – og jeg er så glad over, at du kom lige nu – –"

Hun faldt træt tilbage mod puden, og han sank ned på stolen ved hendes seng. De slap ikke hinandens hænder.

Den gamle lå vendt mod sønnen og betragtede ham med øjne, der lyste af kærlighed; men så dukkede et årgammelt spørgsmål frem i dem.

"Nå, min søn –?" sagde hun hviskende.

Han kunne ikke svare.

"Se mig ind i øjnene, Oluf!" bad den gamle.

Han slog sine store, mørke øjne op. De var fulde af træthed og angst, og han kunne ikke udholde hendes blik.

Smilet forsvandt fra moderens ansigt.

Længe og forskende betragtede hun sønnens magre hage, hans indfaldne kinder og slappe øjenlåg, den blege pande, håret, rynkerne – alt.

"Måske var det nødvendigt sådan," sagde hun lidt efter – ikke til sønnen, men ligesom til en tredje. – – – *"Og der han havde fortæret alt det, han ejede, sagde han: Jeg vil stå op og – – –"*

Stemmen svigtede, og Oluf så med et hastigt blik, at hendes furede hage dirrede af bevægelse.

Da følte han, at den stivhed og kulde, der hidtil havde holdt ham oppe, smeltede og forsvandt. Han sank på knæ ved sengen og skjulte hulkende sit ansigt i sengetæppet.

Det var som det øjeblik i gudstjenesten, da alt tier, og hvert menneske beder sin egen, brændende bøn.

Den gamle kvinde hvilede i sin seng. Udtrykket i hendes ansigt var lige så mildt vemodigt, som det havde været i mange, mange år, trods alle sygdommens tærende angreb.

Men i dag var der en underlig uro over hende.

"Har du det dårligere, mor?" spurgte Oluf og tørrede sveden af hendes pande.

"Nej, slet ikke. Jeg har bare kaldt jer hen til mig, fordi der var noget, jeg ville sige jer, men nu ved jeg ikke, om det måske var bedre, det ikke blev sagt."

Oluf tog med ømhed hendes tynde hånd. "Hvorfor tvivler du om det? Det er nok rigtigt, hvis du siger det."

"Ja, hensigten med det! Men der er tilfælde, da man ikke ved, hvorledes man skal handle, men tvivler og famler. I årevis har jeg tænkt at sige jer det, inden jeg lukkede mine øjne for altid. Og dette har været mig en stor trøst i livets prøvelser; men nu, da øjeblikket er kommet, hvor jeg burde tale – –"

Hun trak vejret med besvær, og sveden brød atter frem på hendes pande.

"Tænk ikke så meget på det," bad Oluf og tørrede atter sveden bort; "det ordner sig nok."

"Ja, og egentlig *er* jeg klar over det. For hvis jeg tav, ville jeg svigte mig selv og jer og hele min tro og forhåbning. Det er kun så svært at begynde – – Kom du også nærmere, Heikki, så behøver jeg ikke at tale så højt."

Den ældre broder, som var kommet lige ude fra marken i sine snavsede støvler og havde sat sig ved døren, flyttede stille sin stol hen til sengen.

Den syge lå en stund fordybet i sine tanker, som overvejede hun endnu en gang alt med sig selv. Derpå så hun længe og alvorligt på sine sønner.

"Jeg har ikke med et ord villet berøre den arv, I snart skal dele," sagde hun; "for det ved jeg, I selv kommer overens om. Men her i huset findes en ting, som jeg ønsker at skille fra den øvrige arv og give jer, mens jeg endnu lever."

Hun sukkede tungt og tav. Sønnerne betragtede hende i åndeløs venten.

"Det er ikke nogen kostbarhed, men det er knyttet til en hændelse og en tanke, som har gjort det så værdifuldt for mig – det er skabet derhenne!"

Sønnerne kastede et blik på det velkendte skab, der bestod af to dele.

"I ser forbavsede ud – – Åh, gid jeg nu kunne sige det, som jeg gerne ville."

Hun så stille opad, ligesom bedende om kraft. Derpå vendte hun sig med en ejendommelig glans i blikket mod sønnerne og begyndte med sagte stemme at fortælle:

"Nu er det allerede længe siden. I denne stue og på denne samme plads hvilede en kvinde, som fire dage i forvejen havde født et sundt drengebarn. Kvinden havde altid været sin mand

tro og hengiven og havde søgt at gøre hans vilje i alt. Og hun havde været lykkelig – meget lykkelig. Men allerede før barnets fødsel var en hemmelig mistanke begyndt at gnave i hendes sind.

Og da hun den femte nat lå ved siden af den nyfødte i det blege lys fra en lille lampe, der stod på skabshylden, blev hendes uro så stor, at hun stod op og gik rundt i huset for at få vished for, at hendes mistanke var grundløs – – –"

Den syge vendte sit hoved mod væggen for at skjule de tårer, der mod hendes vilje var kommet i øjnene.

"Men da hun i hele huset ikke fandt den, hun søgte, gik hun trods sin svaghed, drevet af angst, halvnøgen og barfodet over den frosne gårdsplads til badstuekammeret. Den gang brændte man selv sin brændevin, og brændingen gik netop nu for sig i badstuekammeret. Hustruen åbnede sagte døren og så ved ildens flakkende skær, at hun, der var sat til arbejdet, en ganske ung kvinde, lå under tæppet i sengen og ved hendes side lå den mand, for hvis skyld hun, barselskvinden, ved nattetid havde forladt sin seng.

I det øjeblik døde hendes hjerte.

Hun ville skrige højt, men fik kun en rallen frem af sin strube, og hun slæbte sig tilbage – – –"

Den syges åndedrag blev svagere, og hun rystede over hele legemet – sønnerne sad som forstenede.

"Hvordan hun nåede tilbage, vidste hun ikke selv. Hun sad blot på sengekanten hos sit barn og trykkede hænderne mod brystet, som frygtede hun, det skulle sprænges. Da lød der hastigt skridt i forstuen. Døren blev revet op. Over dørtærsklen stormede en rasende mand, hvis øjne var røde som blod, da han

gennemborende stirrede på den lamslåede kvinde. En forfærdelig ed, et vildt brøl, og han hævede en blinkende økse over sit hoved.

Kvinden hørte sin søster skrige af rædsel bag ham og så hendes to hænder famle efter økseskaftet. Øksen fløj ud af hans hånd, den blinkede i lampeskinnet – kvinden kastede sig tilbage – hvad der siden skete, vidste hun ikke –"

– Det var, som om hin økse i dette øjeblik havde truffet dem alle tre. Moderen lukkede sine øjne. Oluf dirrede fra isse til fod; den anden søn sank sammen i stolen med rædsel malet i ansigtet.

"Da kvinden atter kom til bevidsthed," fortsatte den syge, "sad manden ved siden af hendes seng. Hans ansigt var blåligt og øjnene blodsprængte, han rystede som af kulde. Øksen var fløjet nogle tommer hen over hovedet på mor og barn og havde skåret sig ind i skabet bag dem. Det stod derovre på samme plads, hvor det endnu står."

Den syge sukkede dybt, som man sukker, når den truende fare i en spændende historie pludselig afværges.

Oluf greb den syges hånd, trykkede den og så hende bedende i øjnene.

"Jo, jo," nikkede hun mildt, "manden bad om tilgivelse og fik den. De blev forsonede. Og manden hentede endnu samme nat kit fra kælderen, fyldte revnen i skabet og strøg det senere over med farve men – se en gang på det lappede sted?"

Oluf rejste sig og gik mekanisk hen til skabet, men den ældre broder vendte sig kun om på stolen og betragtede det i tavs rædsel.

"Som I ser, traf øksen lige i sammenføjningen mellem de to dele af skabet og slog en dyb revne. Både kittet og revnen ses tydeligt under malingen, når man ser nærmere til. Og kvinden –"

Hun standsede, al farve veg fra hendes skælvende ansigt:

"Ja, kvinden tilgav ham, og der veksledes aldrig et uvenligt ord imellem dem, så at de af alle udenforstående blev anset for at være meget lykkelige.

Men såret – såret! Det kan ikke lappes med kit og farve – sådan er nu en gang kvindehjertet."

Hun tav, men gråden og sindsbevægelsen talte endnu i hendes ansigt.

Oluf gik tilbage til sin plads, greb moderens hånd og kyssede den gang på gang under hede tårer, som bad han om forladelse.

Nu først forstod han i et glimt moderens hele væsen – den bestandige sorg i hendes mildhed. Og han kunne ikke frigøre sig for en ejendommelig, uforklarlig følelse af, at han selv på en eller anden måde havde været medskyldig, skønt han indtil denne time ikke havde anet moderens hemmelighed.

"Og manden – – – lad ham hvile i fred! Jeg har ikke villet besudle hans minde, men når jeg tænker på, at I nu også er mænd og skal have hustruer – – –! Han var en god mand i alt andet, det viser også alle hans handlinger. Og jeg ved, at han led meget under det selv. Han har sin dommer, det har vi alle, og enhver af os har nok at svare for – – –"

Den syge overvældedes så stærkt af sin bevægelse, at hun længe ikke kunne tale. Med tårefyldte øjne så Oluf på hende, fordybet i sine tanker. Den ældste søn sad ubevægelig i samme stilling som før.

"Nu vil jeg overgive jer min arv," sagde den syge roligere. "Der er mange tanker, forhåbninger og bønner knyttet til den – alt det bedste og alt det sværeste i mit liv. Jeg er ikke den eneste, der er gået gennem livet med et sådant sår, der er mange foruden mig, selv om verden ikke kender dem, for kvinden kan bære store lidelser uden at tale om dem. Og jeg har senere hørt, at andre kvinder forhen har lidt samme skæbne inden for disse mure – – måtte jeg blive den sidste i denne slægt! Derfor har jeg villet give jer denne arv – til den ene skabets øverste del, til den anden den underste – med de minderige skrammer! Se ofte på dem, fortæl deres historie til jeres børn og lad dem gå som en familiearv fra slægt til slægt med deres minder, deres forhåbninger og bønner – kun navnene skal glemmes og forsvinde."

Dybt grebne betragtede de alle tre det høje skab, der næsten nåede til loftet. Det var, som det voksede og blev til et mindesmærke på mange generationers fælles grav.

Med et udtryk af spænding og uro vendte den gamle sig til sønnerne:

"Vil I modtage denne arv?" spurgte hun. "Med alt det, der er knyttet til den?"

Oluf trykkede heftigt sit tårevædede ansigt mod den syges magre hænder – det var hans svar. Den ældre broder sad som før, hans sitrende øjenlåg røbede, at han var ved at briste i gråd. Moderen læste hans svar i det blik, han så på hende med.

"Jeg er glad ved at have fået dette sagt," sagde moderen lettet. "Kun ét eneste vil jeg føje til dette arvestykke – min velsignelse!"

Over hendes ansigt bredte sig den samme store mildhed, som havde hvilet over det i årevis. Længe betragtede hun med ømhed sine børn.

"Oluf!" sagde hun lidt efter som for at vække ham af hans grublerier. "Det hændte ved den tid, du blev født – – –!"

Den ældre broder så forbavset på moderen, han forstod ikke, hvorfor hun sagde det, som de allerede længe havde forstået uden forklaring.

Men Oluf løftede pludselig sit hoved, som havde han hørt en stor og overraskende nyhed. Moderens stemme sagde ham, hvad hun mente, og udtrykket i hendes øjne kastede i dette øjeblik lys over alt – ligesom når solen pludselig oplyser en mørk kløft.

Med store, spørgende øjne stirrede han på hende, som ventede han et svar på sin tanke.

Moderen nikkede næsten umærkeligt.

"Det har jeg ofte tænkt på i disse sidste, tunge år."

Det var for Oluf, som en mægtig storm pludselig havde fældet en tæt og skummel skov, så han nu med et eneste blik så dens blottede hjerte – kløfterne, de skumle indsøer og det falske hængedynd.

"Ja, ja hvem fatter vel alt dette?" næsten hviskede hun i Olufs øre. "Men gå nu til jeres arbejde, jeg er træt og vil helst være ene."

Sønnerne rejste sig og gik ud. Fra døren kastede de endnu et blik på moderen.

Hun gav ikke længere agt på dem, men lå med hænderne over brystet og betragtede stille det gamle skab, hun havde givet

i arv til sine sønner.

Eget bo

Begravelsen var forbi – – –

Brødrene sad alvorlige og fåmælte over for hinanden ved vinduet.

– – – "Og du bliver nu husbond og overtager Koskela; naturligvis finder du dig en kone, og så driver I gården, som den har været drevet fra slægtled til slægtled i vor familie," sagde Oluf.

"Hvad mener du med det?" spurgte den ældre broder med en kort, tør hoste.

"Det, jeg siger – at du nu bliver mand på gården," svarede Oluf muntert.

"Du ved godt, at du altid har været udset til det, og at jeg ikke passer til at have folk under mig. Jeg kan nok gå foran karlene, når det gælder arbejdet, men ledelsen – – "

"Den vænner du dig snart til," sagde Oluf med overbevisning. "Desuden tror jeg, at gården er bedre tjent med en mand, der går i spidsen med spaden i hånden, end med en, der går bag efter med store ord."

"Hm!" sagde den ældre broder og stirrede frem for sig, hostede igen og trommede med fingrene på kanten af stolen.

"Hvad tænker du da selv på?" spurgte han lidt efter.

"På at blive min egen mand og bygge mig et hus – og måske også på selv at dyrke jord op."

"Vil du bygge hus?" spurgte broderen forbavset.

"Ja! – Ser du, Heikki, enhver må gå sine egne veje," svarede Oluf tungt, "og mit liv er nu kommet til det punkt, at jeg ikke

kan leve på noget, andre har grundlagt. Jeg må begynde helt forfra og bygge det op selv. Kan jeg det, så kan jeg også leve!"

Broderen betragtede ham med undrende blikke, som hørte han et fremmed sprog – begyndte så atter at tromme med fingrene.

"Hm! – Jeg kender ikke dine forhold, og de vedkommer jo heller ikke mig," sagde han lidt efter ærbødigt, som om han talte til en højerestående. "Jeg ved kun, at alt skal være, som du vil. Men tror du, at Koskela i mine hænder vil blive ved at være det samme som før?"

"Det er jeg vis på," svarede Oluf varmt og overbevisende.

"Men hvis noget begynder at gå galt, så må du tage tøjlerne."

"Det skal jeg nok, men den mulighed pløjer du i jorden allerede dette forår. Gid alt må lykkes for dig!"

Den ældre broder hostede på ny. Så kom det: "Hvor meget har du tænkt, jeg skulle give for gården?"

"Intet. Du overtager gården, som den er, så sidder du kvit og frit. Jeg ønsker kun Isosuo–kæret og mosen, det stykke havre, der ligger ved siden af, samt den lille skovlod – og så måske bygningstømmer fra gårdens skov."

"Nå, det har du tænkt dig?" sagde broderen livligt. "Det kan blive et udmærket stykke jord. Men sved og møje kommer det til at koste dig – – jeg har ofte selv tænkt på kæret og mosen. Du skal få så meget tømmer, som du vil, og det skal også blive kørt på plads. Men for gården fastsætter vi en pris og deler også alt andet lige."

"Nej, vi deler intet. Alt det øvrige tilfalder dig. Du forstår jo nok, at når hver af os vil give mere, end den anden vil tage imod, kan vi let blive enige – skulle jeg senere komme til at

trænge til støtte, skal jeg nok komme til dig, og hvis du har brug for en håndsrækning, kommer du naturligvis først til din bror."

"Nå ja; på den måde kan vi vel nok blive enige – jeg skal gøre mit bedste med gården." Han trommede løs igen, men denne gang hurtigere og i sikrere takt.

Pludselig sprang han op: "De er vist straks færdige med at pløje i brakmarken, bare de ikke spænder for tidligt fra – –!" Han skyndte sig ud.

Oluf rejste sig også. Han standsede ved vinduet og så efter broderen, der med ludende hoved, lange skridt og armene energisk svingende langs siderne gik ud gennem porten.

Hvert menneske har sit pund, tænkte han og smilede bevæget og næsten med en slags taknemmelighed mod broderen. Og dit pund, bror Heikki, har måske større værdi for Koskela, end nogen hidtil har vidst.

Oluf bøjede fra hovedlandevejen ind på en lille skovvej. Han havde økse på nakken.

Det var en skinnende efterårsmorgen. Natten havde været kold, og morgenen var så let og frisk, at den ligefrem hævede én op fra jorden – det var kun af gammel vane, man af og til brugte fødderne.

Allerede ude på landevejen var han kommet i en forunderlig stemning. Mellem gærdestaverne på begge sider af vejen havde edderkopperne spændt deres hængebroer, den fineste og mest forskelligartede kunstvævning, og hist og her gyngede på lette tråde korsedderkoppens mesterværk: en stor sol af strålende tråde. De små spindekunstneres garn glimrede som sølvtråde i den opgående sol.

I skoven var det ligesådan. Også der var der sølvkæder fra træ til træ og glitrende spind.

Man siger om edderkopperne, at de bringer lykke, tænkte Oluf. Vejen viser de mig i hvert fald. Han var så glad, at han næsten løb.

Det kommer an på dagen i dag, tænkte han. Den er en prøve. Består jeg den, så ligger vejen klar for mig, men har jeg mistet al kraft og vilje i mine vandreår, så ved jeg slet ikke mere, hvorhen jeg skal vende mine skridt.

Utålmodigheden drev ham frem, så sveden brast frem under hatteskyggen, og hver muskel sitrede i forventning.

Måske overdriver jeg og ophidser mig selv til ingen nytte, tænkte han atter. Men det er en livssag for mig, og jeg kender jo slet ikke mine egne kræfter – det kan lige så godt falde ud til den ene som til den anden side.

Han svingede øksen i en stor bue, hævede den lodret i vejret og huggede den ned til siden. Den var let som en fjer i hans hånd, og han frydede sig som et barn og følte det næsten som en prøve på den forestående prøve.

Endelig nåede han sit mål, en klippeskrænt med høje, ranke graner og fyrretræer. Han smed i en fart frakke og hat og kikkede sig et træ ud; øksen hævedes og bed sig fast i den rødlige stamme – hans første håndslag til den hjemlige skov efter seks års adskillelse.

Og skoven gav svar – fra tre sider lød det klingende ekko så højt og tydeligt, at Oluf glemte at lade den hævede økse falde på ny og forundret så sig om efter dem, der svarede.

Og de så på ham med løftede hoveder og klare pander, ikke med nik eller smil, men som mænd hilser mænd med barske blikke: "Velkommen!"

"Hej!" svarede Oluf med øksens blinkende æg.

Og de begyndte at tale sammen, spørge og svare og drøfte sagerne med hinanden.

"Hvorfor jeg tager fat her alene?" siger Oluf. "Jo, det hænger nu sådan sammen, at – – –"

Mens de rødbrune fyrrespåner fløj ham om ørerne, fortalte han hele historien.

"Nåh! Nåh! Sådan. Til lykke da!" svarede træerne og styrtede om, det ene efter det andet, så jorden drønede, og ekko gav svar langt borte i skoven.

Oluf var som fyldt af en indre ild, der blot blev stærkere og flammede højere op, jo mere han gav den luft gennem sine hvinende øksehug. Det blev ham en æressag at hugge hver gren af i ét eneste hug, enten den var stor eller lille. Og jo mere han huggede, des ivrigere og gladere blev han.

Han huggede, som gjaldt det at få oprejsning for alle de år, han ikke havde svunget sin økse.

Da middagstimen kom, havde han ryddet et godt stykke.

"Nå, hvordan går det?" spurgte træerne, mens han med trøjen over skuldrene hastigt nød sin tørre kost.

"Ikke så galt – jeg har det bedste håb," svarede Oluf.

Atter blinkede øksen, det sang i træerne, og jorden rystede.

"Den er noget kroget, den der," sagde Oluf; "men jeg kan nok bruge den. Den passer til mellemstykke mellem to vinduer."

"Ja, det ved du vel bedst selv," svarede træerne. "Men hvor mange vinduer bliver der egentlig i dit hus og hvor mange

værelser? Det har du ikke talt om."

"Der bliver kun to, stuen og kammeret," forklarede Oluf og beskrev alle sine planer: Døre, vinduer, ovnen og forstuen med det lille tag over indgangsdøren – sådan som han havde tænkt sig det hele.

"Hvor har du i sinde at lægge din gård?" spurgte træerne atter.

"På den lave klippe ved Isosuo–kæret, har jeg tænkt mig."

"Ved Isosuo?" råbte træerne og så forundrede på hinanden og på Oluf. Men pludselig bredte et smil sig over deres ansigter.

"Vær hilset!" råbte de med én mund. "Vær hilset, og gid fremskridt må rejse dine mure, og lykken hvælve taget over dem! – Godt, at der endnu findes én, der tør begynde sit liv i skoven."

"Tak for jeres gode ønsker!"

"Men tror menneskene ikke, at du er forrykt?"

"Endnu tror de hverken det ene eller det andet, for de ved intet om mine planer," svarede Oluf.

"Det er vist også det bedste," mente træerne.

De begyndte at tale om mosen, om store grøftegravninger, om muldens beskaffenhed og om alt det, der blev at tage fat på.

Øksen hvinede, spånerne fløj, ekkoet klang i skoven, og samtalen fortsattes.

Dagen gik så hurtigt, at Oluf var helt forundret, da det begyndte at blive mørkt.

"Nå, og hvad vil du nu gøre?" spurgte træerne forventningsfulde.

Han gik fra stamme til stamme og talte, hvor mange han havde fældet.

Der var fyrre – og han lo.

"Ja, jeg kommer i alt fald igen i morgen," sagde han rask og let til mode.

"Kommer du i morgen, kommer du også alle de andre dage," sagde træerne. "Velkommen tilbage!"

Oluf fløjtede, da han gik hjem. For hans indre blik stod huset allerede helt færdigt, og han følte det, som var der i dag lagt ny grund i ham selv.

Stier, der mødes

Hirvijoki, Kylänpää, 28. september.

Kyllikki!

Du bliver nok forbavset, når du efter så mange års forløb endelig får et brev fra mig. Jeg er ikke engang helt sikker på din adresse, og jeg ved heller ikke, om du endnu blot hedder "Kyllikki" eller måske har fået et efternavn, som jeg ikke kender. Jeg er for stolt til at søge oplysning om dig af nogen anden end af dig selv.

Og så til sagen! Jeg har aldrig kunnet blive rigtig fri for dig, så gerne jeg end har villet. Jeg har forsøgt at glemme dig, at udviske hvert spor af dig i min sjæl, men alligevel har du fulgt mig fra sted til sted, år efter år, og nu i den sidste tid er du uafladelig dukket frem for mit blik. Har det været dine kærlige tanker, som har fulgt mig, eller har det været min egen onde samvittighed? – Eller måske mit bedre jeg, som har længtes efter dig, og som hele tiden hemmeligt har råbt på dig, skønt jeg med vold prøvede at kvæle det råb.

Jeg ved det ikke. Jeg ved kun, at nu er min vandringstid til ende, og jeg har slået mig ned i min hjemstavn. Uden omsvøb vil jeg bekende, at da jeg vendte hjem – for at se min moder sidste gang og følge hende til graven – var jeg en træt og nedbrudt mand, forpint og fortvivlet. – Jeg kan

heller ikke sige, at jeg er stort videre nu – skønt dog måske lidt. Jeg føler noget inde i mig, som spirer og gror, noget, jeg kan håbe på. Og det er jo allerede et fremskridt.

Jeg er i færd med at bygge mig et hus, og til det knytter der sig andre planer. Ét savner jeg dog i alt dette, og det savn bliver større dag for dag – jeg savner en ven og kammerat, som jeg kunne have fuld agtelse for og tillid til.

Det er ikke min lykke, hun skulle dele, men mine lidelser og min stræben.

Du kan umuligt fatte, Kyllikki, hvordan jeg i denne sidste tid har famlet og tvivlet og lidt. Havde jeg overhovedet ret til at ønske mig en kammerat? Hvad kunne jeg love hende?

Og hvem skulle det være? – Kyllikki, du kender mig nok til at kunne forstå alt, hvad der rummes i dette spørgsmål – det var ikke let at besvare.

Nu tror jeg, at jeg selv er på det rene med svaret. Derfor spørger jeg: turde du endnu en gang vove dig ud på vandet med mig? – Ikke over elven til den anden bred, men ud på det åbne hav, hvor målet ikke øjnes. Om vi to nogen sinde når lykkeligt i land, ved jeg ikke. Jeg kan kun love, at hvis din hånd endnu er fri, og du rækker mig den i tillid og tro, skal jeg aldrig slippe den, hvordan det så går. Og endnu noget: Tør datteren fra Moisio blive en nybyggers hustru? For andet hverken kan

eller vil jeg byde hende. Men tør hun det, frygter jeg intet i verden.

Og endnu noget: Vil du forene din skæbne med min? Eller foragter du mig? Jeg vil ikke forsvare mig, og det ville heller ingen nytte være til, for jeg ved, at din beslutning ikke påvirkes af mine enkelte handlinger men fattes på grundlag af den opfattelse, du har af mig som menneske.

Og fremfor alt må du intet gøre, fordi du har ondt af mig. Jeg tror, at ingen af os to kan byde eller modtage nådegaver, men jeg har hørt sige, at medlidenhed spiller en stor rolle i en kvindes hjerte, og jeg tror ikke, man kommer langt med noget, hvis den tidligere, oprindelige følelse er død. Og det ved kun du!

Lever din fader endnu? Og stiller han sig på samme måde? Men det betyder jo intet i denne sag. Hvis vi to er enige, kan du for mig gerne have ti fædre! For det, jeg vil nu, skal jeg nok føre igennem.

Farvel så længe, Kyllikki! Du ved, at jeg med spænding venter dit brev – det kan jo bringe mig, hvad det skal være. Men et åbent og ærligt svar ved jeg, det bliver, hvordan det så lyder.

Oluf.

Min adresse er: Oluf Koskela. Samme adr. som ovenfor.

Kære Oluf!

Dit brev har fundet den gamle Kyllikki, og jeg har i det fundet dig, næsten som jeg havde ventet, du var. Du er stolt og fordringsfuld som før, omend på en lidt anden måde. Og det er godt, for hvis jeg havde fundet dig anderledes, ville det have gjort mig utryg.

Ja, jeg tør! – Jeg tør, hvad det skal være! Jeg har ikke behøvet at tænke mig om, for jeg har tænkt over den sag for længe siden og fattet min beslutning. Og den er jeg forblevet tro.

Jeg skammer mig ikke over at tilstå, at jeg ikke har været så uvidende om alt, hvad der angår dig, som du tror. På afstand har jeg fulgt din gøren og laden, helt til du vendte hjem, og jeg havde besluttet at vente på dig, til alt håb var ude.

Det er mig en samvittighedssag at sige dig dette netop nu, for at du kan forstå, at dette brev ikke støtter sig på skønne forhåbninger eller uvisse antagelser, men på en klar bevidsthed om, hvad der venter mig ved din side.

Du behøver ikke at være bange for nogen slags nådegaver, Oluf. Jeg tror på en hensigt i tilværelsen. Jeg har i disse år ofte spurgt mig selv, om der overhovedet var en mening med mit liv, og hvorfor skæbnen så sælsomt havde ført os sammen? Om det kun var for at gøre os fortræd? Og jeg er altid kommet til den overbevisning, at

var der en mening med mit liv, stod den i sammenhæng med dig, og havde skæbnen den gang en hensigt, så ville du en dag vende tilbage til mig, om der så var tusinde mile imellem os. Og du kom! Og netop med de ord på læben, jeg har ventet på i årevis: at du trænger til mig! De ord er for mig et løsen. Jeg tænker ikke mere, spørger ikke, tvivler ikke mere. Jeg er din!

Jeg tror slet ikke, at vor vej skal blive blomsterstrøet. Men løsenet er det rette; det holder jeg fast ved, og det skal nok til slut føre os til målet!

Kom, kom snart, Oluf! Jeg venter dig med fire års savn, med hele mit livs længsel!

Din havfrue.

P.S. Fader er som før, men i den sag er jeg helt enig med dig.

Én bøn har jeg til dig: jeg vil træffe dig, inden du går til fader. Jeg kan ikke holde ud at se dig første gang i hans nærværelse efter så mange års adskillelse. Kunne du ikke komme på vort første mødested og forud i et brev bestemme dag og tid.

Kyllikki.

Frieriet

Oluf stod uden for forstuedøren i Moisio gården. Han var bleg af spænding, men følte sig sikker og stærk nok til at se og høre, hvad det skulle være, uden at rokkes i sin beslutning og sit krav.

Han åbnede døren, trådte ind og så to mennesker derinde. Den ene var en barsk gammel mand med buskede øjenbryn. Netop i dette øjeblik gik han frem mod døren uden at ane uråd. Den anden havde ventet så spændt, at hun syntes, hjertet sad oppe i halsen på hende, da døren gik op.

De blev alle tre stående som naglet til stedet.

"God dag!" sagde Oluf med næsten sønlig ærbødighed.

Ingen svarede. Oluf så blot, hvor den gamles svære øjenbryn trak sig sammen som to mørke tordenskyer.

"God dag!" lød det omsider kort og tørt med en betoning, der antydede, at så megen høflighed fordrede gårdens ære, at der vistes selv en stratenrøver. Men nu var det også forbi med høfligheden, og ordene faldt som øksehug:

"Da vi skiltes sidst, lod jeg dig vide, at jeg ikke ønskede at se dig mere! Har du noget ærinde?"

Den unge pige lænede sig mod skabet. Hun var bleg.

"Ja," svarede Oluf roligt, "vort første møde var ikke, som det skulle være. Jeg beder om forladelse for den gang og kommer for på ny at bede om din datters hånd."

"Landstryger!" hvæsede den gamle med dirrende stemme.

"Bliv nu ikke heftig!"

"Stokjunker!" lød det atter. Stemmen var så fuld af foragt og såret stolthed, at den skar som knive og bed som tænger.

[Stokjunker var en almindelig brugt hånlig betegnelse for en fløter. O. A.]

En mørk rødme bredte sig over Olufs pande, og kun med møje holdt han harmen nede, der begyndte at koge i ham.

"Ja, det er jeg, det er ganske rigtigt. Der er folk nok, som kan håndtere hakke og spade, men virkelige fløtere er der ikke så mange af."

Den gamle drog øjenbrynene i vejret, men trak dem derpå endnu tættere sammen end før, så de lignede katte, der belaver sig til spring.

"Ud med dig!" tordnede han.

Der blev ganske stille. Oluf bed sig i læben og tilkastede ham et trodsigt blik.

"Jeg er blevet vist ud en gang før, og da gik jeg; men nu går jeg ikke et skridt, inden vi har klaret vort mellemværende. Jeg kom i ydmyghed og bad om tilgivelse for den gang, skønt jeg i dette øjeblik ikke ved, hvem af os der har mest at tilgive. Jeg skal også nok gå nu, men hverken alene eller på befaling. Jeg fordrer hende, der tilhører mig, og som vil følge mig til verdens ende!" Hans ord kom som en brusende fos.

Den gamle knyttede hænderne, bøjede sig frem og styrtede mod døren uden et ord.

Olufs beslutning var fattet med det samme. Han ville tage den gamle, forbitrede mand i sine arme, som man tager et barn, sætte ham på bænken og sige: "Sæt dig nu pænt ned og snak roligt om sagen, som det sømmer sig en gammel mand!" Han gik beslutsomt frem imod ham.

"Far!" lød det fra krogen, og datteren skyndte sig frem for at kaste sig mellem de to. "Far, jeg *tilhører ham!*"

Faderen standsede, som havde han i det afgørende øjeblik fået et snighug bagfra. Han vendte sig og så langt på datteren. "Du –?" råbte han. "Nå, så du tilhører ham!" udbrød han med skærende hån. "Det er måske ham, du har ventet på i alle disse år, hvor intet tilbud har været dig godt nok?"

"Ja, det er," lød det rolige svar, "og jeg har besluttet at blive hans hustru."

Den gamle gik så heftigt hen imod datteren, at det gav et sæt i hende.

"Nå, du har *besluttet* –?"

"Ja, jeg har," sagde hun med ydmygt tonefald, "og jeg ville ønske, at du, far, ville lade det ske med det gode."

"Men hvis jeg nu også havde besluttet noget!" Han rettede sig myndigt og knejsede med nakken. "Det har jeg nemlig, og nu skal I høre min beslutning: Datteren fra Moisio skal aldrig blive en stokjunkers kone – selv om han er fræk nok til at begære hende."

Han sagde ordene med en sikkerhed og fasthed, som udtalte han en dom, der ikke kunne omstyrtes.

En tavs spænding fulgte på hans ord. Kyllikkis hoved var sunket ned mod hendes bryst. Men det hævedes atter, langsomt og selvbevidst, og Oluf så pludselig til sin undren, at far og datter, som de i dette øjeblik stod over for hinanden, havde samme stolte holdning og faste ansigtsudtryk.

"Men hvis datteren fra Moisio alligevel går med stokjunkeren!" Hendes ord faldt som hammerslag.

Den gamle løftede hovedet endnu højere.

"Så går hun som en stokjunkers tøjte, men ikke som min datter!"

Der blev atter stille. Kyllikkis kinder blev røde af vrede. Oluf brændte efter at gribe ind, men han forstod, at de to selv måtte afgøre deres mellemværende – en tredje ville kun gøre fortræd.

"Vælg!" sagde faderen koldt og værdigt. "Og vælg i en fart, han står jo og venter. – Og endnu et ord!" – Stemmen var bidende hånlig og triumferende: – "Hvis du bestemmer at gå med ham, må du gå straks og gå sådan, som du kom af moders liv – forstår du? Bestem dig så!"

Ordene var iskolde og kom så overraskende, at begge de unge blev stående rådvilde.

"Er det valget?" spurgte hun bleg med bønfaldende stemme.

"Ja."

Hun rødmede, blegnede atter og stod så ubevægelig, som drog hun ikke ånde.

"Kyllikki!" sagde Oluf, hans stemme skælvede af sindsbevægelse. "Jeg ønsker ikke et brud mellem far og datter. Men falder dit valg på mig, så har du her så meget, at du ikke behøver at gå nøgen på landevejen." Han rev heftigt sin frakke af, dirrende af harme og bitterhed.

Faderen smilede giftigt, hans ansigt var fuldt af hån. Men pigens kinder blev røde, og hendes øjne sendte Oluf en stum tak.

Oluf følte, at nu gjaldt det liv eller død. Pigen så stadig ned mod gulvet – den gamles ansigt var smilende og hånligt.

Da hævede pigen sit hoved, og det var, som om hun voksede. Hun løftede roligt hænderne, rev blusen op med ét eneste tag, derpå bæltet og slængte tøjet over sengen, inden de andre rigtig havde opfattet, hvad der var sket.

Smilet døde på den gamles læber.

Oluf blev grebet af den vildeste jubel. Han længtes efter at slutte den bararmede pige i sine arme og ile bort med hende.

Nu hægtede Kyllikki nederdelen op og smed den hen til blusen.

Den gamles ansigt var askegråt.

Oluf vendte ryggen til. Han var bleg af afsky og vrede.

"Skynd dig!" råbte han over skulderen med halvkvalt stemme.

Pigen blev stående, bleg men rolig. Hun løste skørtet op – –

"Hold op!" lød faderens stemme som fra et dyb.

Oluf vendte sig, og pigen så spørgende på ham.

"Ja, I skal få jeres vilje! Tag hende! Gå med hende!" råbte faderen ude af sig selv. "Du slægter mig godt nok på; skønt mandstøj ville passe bedre til dig end kjole! – Og du! Jeg håber, at du er lige så god til at ernære en kone, som du er til at tage hende med vold – uforskammede ka'l!"

Blodet strømmede til de unges ansigter, men de blev begge stående uden at røre sig.

"Klæd dig nu på!" sagde faderen utålmodigt. "Og du der – sid ned."

Kyllikki overvældedes pludselig af en skamfuldhed så stærk, som om hun havde stået nøgen mellem fremmede mænd. Hun rev bluse og nederdel til sig og løb hurtigt ud af stuen.

Gamle Moisio følte det, som om hans rygrad var brudt. Han gik hen til vinduet, satte sig på bænken med albuen i vindueskarmen og stirrede ud.

Oluf satte sig på langbænken. Han følte medlidenhed med den gamles fortvivlelse.

Lidt efter kom Kyllikki ind, rødmende og endnu i oprør. Hun gik stille hen og satte sig ved skabet.

De to unge sendte hinanden et hurtigt blik og blev siddende og betragtede den gamle ved vinduet.

Tavsheden vedblev.

Til sidst vendte den gamle sig om. Han var endnu i stærk bevægelse, men der hvilede et højtideligt, alvorligt og respektindgydende udtryk over hans ansigt, da han fæstede sit blik på Oluf.

"Da vi nu med vold og magt er tvunget til at være slægtninge," begyndte han, "så ønsker jeg, at vort forhold til hinanden skal gøres klart en gang for alle. I vor familie er det skik at sige et ord i rette tid og give en lussing på rette sted, og siden ikke længere snakke om det, der er sket."

"Det er en god skik," sagde Oluf uden egentlig at vide, hvad han skulle sige. "Min far havde omtrent samme skik."

Ny tavshed.

"Da jeg nu bliver svigerfader og du svigersøn, har vi vel et og andet at tale med hinanden om," fortsatte den gamle med roligere stemme. "Jeg kunne ønske at få at vide, hvordan du herefter vil indrette dit liv. Vil du også som gift mand drive rundt i verden?"

"Nej, det er jeg allerede holdt op med. Jeg har slået mig ned i min hjemstavn, hvor jeg er ved at bygge mig et hus," svarede Oluf.

"Hm! Nå, ja. Ellers havde vi jo, som sagerne nu står, huset her. For, som du formodentlig ved, har jeg ingen mandlige arvinger, og jeg begynder selv at blive gammel."

Oluf så længe på ham.

"Nu forstår jeg først, hvad meningen var med, at man i jeres slægt ikke plejer at snakke om det, der en gang er sket," sagde

han, "og jeg kan ikke være taknemmelig nok for din godhed. Men sagen er, at jeg ikke kan bo i andres hus, men selv må bygge mit hjem og selv rydde min jord. Hjemme havde jeg også en færdig gård, men jeg kunne ikke tage imod den."

"En gård?" råbte den gamle og rejste sig. "Hvorfra er du da egentlig?"

"Fra Kylänpää i Hirvijoki, hvis du har hørt tale om det sted?" svarede Oluf.

"Jeg har selv været på den egn i min ungdom," sagde den anden og nærmede sig Oluf. "Og fra hvilken gård er du?" spurgte han og slog sig ned ved siden af ham.

"Fra Koskela."

"Fra Koskela! Fra den store gård?"

"Ja, den er jo ret stor," svarede Oluf.

"Hvorfor fortalte du mig ikke det, da du var her første gang," sagde den gamle med et langt, skarpt blik. "Det havde været bedre både for dig og for mig."

En mørk rødme farvede Olufs kinder. "Fordi jeg aldrig har villet tage en hustru på gårdens navn eller anseelse, men i mit eget navn og for min egen skyld."

"Nå, sådan!" Den gamle granskede ham længe. Så lod det pludselig til, at han fik øje på noget ude på gårdspladsen, og han rejste sig hurtigt: "Det er nok hestene, der kommer fra smeden, jeg må ud og se til dem – jeg kommer straks igen," sagde han i en helt venlig tone.

De to, der blev tilbage, syntes, det var blevet en solskins søndagmorgen efter en mørk og stormfuld nat. Med rødmende kinder skyndte hun sig mod Oluf, der gik hende i møde. Hun

slog overstrømmende armene om hans hals: "Nu forstår jeg først, hvordan du egentlig er!"

"Kyllikki, Kyllikki, der er ingen som du!"

Den brustne streng

Høstkvælden vandrede sortklædt over jorden. Den gik langs vejene, smøg sig over engene, sad og rugede i skoven; det blanke vand i grøfterne afspejlede dens veje.

Men fra Moisio–gården lyste det indbydende i høstnattens mulm. Fra hvert eneste vindue skinnede et stærkt, rødgult lys ud i mørket, så det så ud, som om husets indre stod i lys lue.

Fra gården hørtes et brus af stemmer og en summen af ord, som når en stor skare mænd sidder om lejrilden og fortæller oplevelser. Bruset var som et akkompagnement til stemmerne, der lød udenfor, klare og dybe, hårde og bløde; til lyden af skridt, der uophørlig gik frem og tilbage; til hvisken og tisken i alle gårdens kroge. Alt liv, alt lys i Kohiseva var samlet på Moisio–gården.

Gulvet knagede under dansen.

Vielsen havde fundet sted før mørkets frembrud, siden havde man spist og drukket og danset – dansen var endnu i fuld gang, skønt det var lige ved midnat.

Det var en statelig brudgom, og bruden var ham værdig. Så smukt et par havde ingen set; det måtte enhver indrømme. Og de havde alle set dem. Det var ganske vist ikke lykkedes alle at komme ind, men så råbte man derude på bruden og brudgommen, og de kom begge frem på forstuetrappen med brudepiger og brudesvende, og fra gårdspladsen gjaldede leve– og hurraråbene dem i møde.

Brudgommen var lykkelig – det var ikke så underligt med sådan en pige! Og bruden var lykkelig, hvor kunne det være andet efter så mange års trofaste venten! For alle vidste, at hun

havde ventet; alle kendte historien om det underlige frieri, om hans fart ned ad fossen og om hans vilde sang ved bredden af bugten. Hertil sluttede sig en uendelig række af enkeltheder om Olufs eventyr og Kyllikkis troskab, som egnens folk havde lavet hele sagn om.

Og sagnene gik fra mund til mund ude i gården og gled sagte ind i gæstebudssalen, helt hen til brudeparret. Over alle disse sagn glimrede eventyrets og heltebedrifternes strålekrans, der kastede et skær af ærens guld selv over gamle Moisios grå hår.

Atter råbte man på brud og brudgom, på eventyrparret, mandsmodet og den trofaste kærligheds beundrede repræsentanter, som man ikke kunne se sig mæt på. Atter strålede forstuetrappen af lys, atter rungede de begejstrede leve– og hurraråb gennem gården.

Også salen lyste og strålede. Loftet var dækket med hvide lagener, der lyste som nyfalden sne i solopgang. Også væggene var betrukket på samme måde og desuden prydet med små kranse og guirlander, og hist og her var der stukket grønne buketter af enebærris.

Der var et lille ophold i dansen. Gæsterne trak sig tilbage til de andre stuer for at nyde forfriskninger, kvinderne i selskab med bruden, og mændene for sig med brudgommen og svigerfaderen. Bakker blev båret ud og ind, porcelæn og glas klirrede. En summende munterhed fyldte huset.

Atter spillede violinen op til dans, og folk strømmede ind i salen. Mændene tømte hastigt deres glas og kopper og skyndte sig efter de andre.

Brudgommen, som var den sidste, kom i tanker om, at han havde glemt at tage tobak med til spillemanden, og vendte

derfor tilbage. Da han havde fundet, hvad han søgte, og vendte sig om for at gå, stod en yngre, undersætsig mand foran ham.

Det gav et sæt i Oluf, for manden var kommet så lydløst og pludseligt som et genfærd. Han stod ubevægelig, med skrævende ben, venstre hånd i bukselommen, højre hånd i siden, hatten bag i nakken og en tyk cigar i munden – for øvrigt fint klædt med stivet kravetøj, rødt slips og en tyk sølvkæde over vesten. Hans øjne stirrede med et underligt tåget blik ufravendt på Oluf.

"Der var et par ord, jeg gerne ville sige brudgommen, hvis han ellers har tid til at høre på mig," sagde han med hæs stemme og beholdt cigaren i munden.

"Ja, hvorfor ikke? Men jeg kender dig jo slet ikke," svarede Oluf.

"Noget kender vi dog til hinanden." I den hæse stemme lurede noget giftigt og skjult – "Ikke så lidt endda, skønt det ikke lader til, vi er blevet forestillet for hinanden."

Han gik nærmere hen mod Oluf.

"Du fejrer dit bryllup i aften, og jeg er kommet for at lykønske dig – dig, der sorgløst har leget med så mange pigehjerter og formørket sindet hos så mange unge mænd. Du kunne måske have godt af at vide – – –"

"Hvilket?" råbte Oluf heftigt, som fordrede han regnskab.

Mandens glasagtige øjne videdes ud, og pupillerne blev som to glødende nålespidser.

"Du, som har haft hele verden i din magt, men alligevel berøvet så mangen en fattig hans eneste lam, du havde måske godt af at høre i aften – at – – at – – – tror du selv, du har fået et uskyldigt lam?"

Manden så, hvor Olufs ansigt formørkedes, hvor næseborene udspiledes og vibrerede. Han så, hvor han dirrede fra top til tå, ligesom et vaklende træ, der blot venter det sidste øksehug, og han besluttede at hugge til med det samme:

"Nå ja, til lykke!" Han bukkede spotsk. "Jeg er nærmere end nogen anden til at ønske dig det, da *jeg* også – – –"

"Din satan! Din feje usling!" Olufs angst og raseri fik endelig luft. Han løb frem, greb med forbitrelsens kraft manden i frakkeopslagene og løftede ham højt i vejret.

"Bed dit fadervor!" hvæsede Oluf indædt og rystede ham brutalt.

Manden sprællede lidt med benene, men derpå blev de hængende ubevægelige, hans ansigt blev blegt, cigaren faldt ud af munden, og Oluf følte, hvor hele hans krop forvandledes til en slap og dinglende kødmasse.

"Jeg er fuld – – og – – og jeg ved ikke, hvad – – –" Det boblede mellem de blege læber, som når det sidste vand render af en tønde.

"Tak du din lykke, at det er tilfældet – ellers –!" Oluf satte manden hårdt i gulvet. "Ud med dig!"

Den blege mand, som knap kunne holde sig oprejst, vaklede frem og tilbage, fik endelig gjort omkring og sjokkede ud af huset uden at sige et ord.

Oluf stod alene tilbage. Det susede for hans ører, og lysene dansede for hans øjne.

Det *er* sandt! Det turde ingen vove, hvis det ikke var sandt. Det forekom ham så naturligt, at han ikke et øjeblik betvivlede den druknes ord. Skæbnen, hvis indgriben han stadig med

mørke anelser havde frygtet, var kommet over ham og havde i et nu knust hele hans lykke!

Violinen skingrede op til en ny dans, gulvet gyngede, så hele huset rystede – Oluf følte det, som violinens toner var en eneste skærende, hånlig latter; som om alle disse mennesker lo og dansede omkap af glæde over hans fornedrelse.

"Nu skal det helvede have en ende, og det straks!" råbte han højt og styrtede ud af stuen.

En mængde smilende øjne rettedes mod Oluf, da han gik over dørtrinnet og for trængslens skyld standsede et øjeblik; og det gik pludselig op for ham, at han ikke på almindelig banditmanér kunne rømme hele salen.

Langs væggen gjorde man plads for brudgommen, der skyndte sig ned til den anden ende af salen, hvor spillemanden sad.

"Vil du sælge din violin?" hviskede han ham i øret. "Der er en, der gerne vil købe den og har bedt mig spørge – det er lige meget, hvad den koster."

"Jeg ved ikke rigtig, det er svært at skilles fra den," svarede spillemanden og dæmpede dens toner.

"Vil du sælge din violin? Han *må* have den!"

"Nå ja, lad gå da – for tredive mark."

"Godt. Køberen kommer straks. Men slå nu over i en forrygende polka og spil som den, der kysser sin elskede for sidste gang!"

Spillemanden nikkede.

Oluf gik lige hen til en ung pige og bukkede for hende. Spillemanden slog i det samme så brat over i en polka, at de dansende forundret blev stående.

Som en stormvind dansede Oluf ud med pigen, og flere andre par fulgte efter. Men de standsede snart, og alle stirrede på brudgommen, der syntes besat af overjordiske magter. Hans øjne flammede, et underligt smil lå om hans mund, og hans pande lyste af overmod og trods.

Alle så til med forbavselse og beundring – aldrig havde man set en sådan dans. Oluf tog en anden pige, så en tredje, svingede dem kun et par gange rundt og tog en ny. Han førte dem ikke på plads, men ligesom slængte dem fra sig, bukkede for en anden og rev hende med sig i den ville fart.

"Hvorfor gør han det?" hviskedes der.

"Jo, nu danser han med alle pigerne for sidste gang som ungkarl."

"Ja, ja naturligvis!" Og folk lo og betragtede med henrykkelse den vilde, gådefulde dans. – Naturligvis måtte der ved hans bryllup hænde noget særligt; der kunne det ikke gå til som ved andres.

Atter slap Oluf sin dame og bukkede særlig dybt for Kyllikki, som stod forundret og urolig uden at vide, hvad hun egentlig skulle tro.

Spillemanden, der så, hvem han havde budt op, trykkede violinen hårdere til sit bryst og lod al sit hjertes ild strømme ud i buens strøg. Violinen jublede og klagede, og brudeparret næsten fløj gennem luften, smidigt og yndefuldt; nu havde de danset salen tre gange rundt, og stadig dansede de.

Da – midt under den femte omgang – tav violinen pludselig, var et sekund i den forbidansende Olufs hånd og knustes i næste nu mod bordkanten. "Vi–i–i–i!" hvinede midt i forstyrrelsen en streng, der brast.

Gæsterne fo'r sammen, alle så skræmte på brudefolkene. Men de stod roligt ved siden af hinanden, som om dette hørte med til dansens afslutning.

"Undskyld, hvis jeg forskrækkede jer," lo brudgommen. "Men I forstår nok, at på den violin, der spillede mig ud af min ungdom, skal der aldrig mere spilles! God nat!"

Gennem bryllupsskaren gik et suk af lettelse og beundring. Det var en dans! Og det var en brudgom! Ingen anden kunne have fundet på noget sådant.

Gæsterne lo, brudgommen lo, og gamle Moisio lo ved sin bordende. "Sådan skal det være, ryggen til de andre, alt til den ene – *min* datter er nok en violin værd!"

Kun bruden stod stille og bleg, som var det atter en søndag aften ved sommertid, og hun stod på stranden og så en mand med vredens rødme på kinderne ile bort.

Brudekammeret

Skridt hørtes udenfor. En mand trådte ind; i hans øjne brændte en mørk glød. Den blege brud fulgte efter.

Med heftige skridt gik han op og ned ad gulvet og bed sig rasende i læben. Pludselig standsede han ved et bord i baggrunden af stuen og kastede et gennemtrængende, iskoldt blik på den blege kvinde, der hidtil havde stået stille og tankefuld i den anden ende af stuen, men nu gik tøvende hen til ham.

"Oluf," sagde hun med en stemme, der skælvede af ømhed og angst. "Kære Oluf, hvad betyder dog alt dette?"

"*Kære!*" snerrede han. Hans stemme dirrede af gråd og latter, af skærende hån og bitterhed. Han greb hende i begge skuldre. "Hold dig på afstand!" skreg han, skummende af vrede og skød hende så heftigt fra sig, at hun vaklede et par skridt baglæns og sank ned i sofaen.

Hun blev siddende lidt i samme stilling – stødet var kommet så uventet. Men så rejste hun sig; to røde pletter brændte på kinderne, men rolig og fattet gik hun hen imod ham.

"Hvad betyder alt dette, Oluf?" spurgte hun med en stemme, i hvilken ømheden endnu dirrede, men hvori man anede en undertone som af stål.

Blodet bruste i Olufs årer – at den skyldige vovede at stå med hævet hoved og rolig se ham lige i øjnene! Og da hans blik i det samme faldt på myrtekronen, tegnet på brudens renhed, og den, ligesom for at spotte ham, syntes at vokse og hæves, troede han, at hans hoved skulle sprænges, og han følte en brændende trang til at kaste sig over hende og slide hende i stykker.

"Det betyder," råbte han halvt afsindig af raseri, "at du bærer en falsk pynt, bedragerske!"

Med et ryk rev han både krone og slør af hende og trampede på det. "Løgner! Løgner! Din skinhellige løgner!" skreg han.

Kyllikki rørte sig ikke. Hun stod tavs og forfærdet; blot de røde pletter på hendes kinder blev større og større.

Af kronen var der nu kun nogle ståltråde og et par løsrevne myrteblade tilbage. Han sparkede sløret til side, rettede sig i vejret og så vildt på Kyllikki, ligesom en mand, der allerede har gjort det af med én fjende og belaver sig på at angribe den næste.

"Måske du snart vil fortælle mig, hvad alt dette betyder?" spurgte Kyllikki, stadig rolig, men med en stemme så forandret, at den næsten skræmte hende selv.

"Ja, havde jeg blot min revolver her, så skulle jeg svare sådan, at du aldrig mere skulle spørge!"

Det var for Kyllikki, som alt blod randt fra hendes årer, og der i stedet for flød en kold strøm af skrigende nød og jammer igennem dem. Hun var beskæmmet og vanæret, hendes brudekrone og hendes lykke var trampet i støvet; og alt hvad hun havde tilbage var en mand, der rasede og truede. Hun stirrede på Oluf, som ville hun i ét eneste blik udgranske, hvad der egentlig boede i ham. Og hun følte ubevidst, at hun nu stod over for noget stort og skæbnesvangert, noget, som hele deres fremtid afhang af – hendes næste ord eller bevægelse kunne være afgørende. Hun fik pludselig en idé; det hamrede og susede i hendes hoved: mon han vovede det? Mon hans vrede var større end hans kærlighed?

Hurtigt tog hun sin beslutning: Nu eller aldrig, ellers var alt tabt for bestandig. Hun gik hen til dragkisten, åbnede den nederste skuffe, søgte efter noget, fandt det ikke, skød skuffen i igen og trak en anden ud. Lidt efter gik hun rolig og uanfægtet hen til Oluf.

På bordet foran ham lagde hun en stor, gammeldags revolver, hvis mørke løb skinnede blankt i lyset.

"Her har du, hvad du ønskede, og nu venter jeg dit svar!"

Hun talte langsomt, idet hun anspændte hele sin viljekraft, for at stemmen ikke skulle svigte hende, gik et par skridt tilbage og ventede – ligbleg, med blikket fast rettet mod Oluf.

Det afgørende øjeblik var inde. Kyllikki syntes, det var langt som evigheden, og hun ville være faldet om, hvis hun ikke havde følt sig så stiv som en isstøtte.

Oluf stirrede ubevægelig på hende som på et spøgelse. Én gang før havde han set hende sådan – den gang hun stod over for gamle Moisio. Denne lighed slog ham med en kvælende angst. – Revolveren på bordet svarede til klæderne, som Kyllikki den gang begyndte at tage af.

"Hvad mener du egentlig? Vil du gøre mig vanvittig?" råbte han kvalt, idet han fortvivlet rev sig i håret og styrtede mod døren.

Kyllikki mærkede blod og varme stødvis vende tilbage i legemet.

Oluf gik et par gange op og ned i stuen og fo'r igen mod Kyllikki. Forbitrelsen greb ham på ny, og han opkastede sig atter til dommer.

"Du trodser oven i købet!" råbte han bleg af vrede og stampede i gulvet. "Ved du, hvad du er? En løgner og meneder!

Og hvad du har gjort? Du har bedraget mig! Du har ødelagt min bryllupsaften! Du har ødelagt min lykke og min fremtid! – du har fornedret mig over for mennesker! Du er ikke ren og uskyldig, du er – – –"

Han kunne næppe mere tale. Han åndede heftigt, og stemmen var brudt, da han vedblev: "Og nu er regnskabets time kommet. Kender du en mand, en fyr, der var her i aften, en usling med rødt slips og en tyk sølvkæde over vesten? Lyv nu, om du tør!"

"Jeg kender ham rigtig godt."

"Naturligvis!" Han lo hårdt og nervøst. "Og det dyr kom til mig på min bryllupsaften og pralede af – – –"

Han holdt op for at pine hende.

"Af hvad?" spurgte Kyllikki åndeløs.

"Det, du godt ved – at du har tilhørt ham!"

Med tilfredshed så Oluf, at disse ord ramte hende som et piskeslag – netop som det havde været hans hensigt.

Kyllikki skælvede over hele kroppen. Hun følte, at hun hadede Oluf; hadede hele mandskønnet, af hvilket den ene bar falsk vidnesbyrd, og den anden rasede som en gal, der talte om sin bryllupsaften og sin lykke og fordrede renhed af andre, men ikke af sig selv. Hun følte, at nu måtte de tørne sammen, sønderslide hinanden uden frygt eller skånsel og knuse alt, hvis de ville bygge noget nyt op.

"Ja, hvad så?" spurgte hun koldt og med knejsende hoved.

"Hvad så!" skreg Oluf rasende.

"Ja, det er bare én mand. Har der ikke meldt sig flere?"

"Bare én! Gud i Himmelen, jeg dræber dig!"

"Gør det!" Hun kastede et trodsigt blik på Oluf og vedblev med kold og behersket stemme: "Hvor mange piger har du selv tilhørt?"

Oluf rallede, som havde han fået et knivstik i brystet. Han slog sig selv i hovedet med knyttede næver og rendte op og ned i stuen, mens han rev sig i håret: "Jeg dræber dig! Jeg dræber både dig og mig! Jeg dræber – dræber – –"

Han kastede sig ned på sofaen, flåede sin frakke op, så knapperne fløj af den, rev sin skjorte op i halsen. "Hvordan skal jeg udholde dette helvede? Ingen i verden har haft så frygtelig en bryllupsaften! Jeg er det ulykkeligste menneske!"

Kyllikki stod rolig og lod ham rase ud. Hun følte ligesom fastere grund under sig. Til sidst gik hun hen til Oluf, der vred sig på sofaen.

"Skal jeg hade og foragte dig, eller skal jeg elske dig?" sagde hun med rolig stemme. "Du lytter til en drukken mands løgne i stedet for at spørge den eneste, du kan stole på; og du giver mig ikke en gang en forklaring, da jeg beder om det. Det undrer mig slet ikke, at manden gjorde, som han gjorde, og på din bryllupsaften lod dig smage en dråbe af den gift, du sikkert har beredt så mange andre. Han, manden, er en slags ungdomsven af mig og søn af en rig bonde. Jeg har lige fra min barndom været så godt som bortlovet til ham. Da jeg var barn, betragtede han, som var flere år ældre end jeg, mig som sin kæreste og kyssede mig undertiden, før jeg endnu havde forstand på at blive vred over det. Men det er også alt, skønt uslingen nu i fuldskab og vrede har forsøgt at indbilde dig noget andet."

"Er det sandt, Kyllikki?" råbte Oluf og sprang op.

"Ja! Jeg er ren. Men du, har du i det hele taget ret til at fordre renhed af en kvinde?"

"Om jeg har ret til –!" bruste Oluf op; men standsede midt i sin ordstrøm, gemte hovedet i hænderne og lukkede sine øjne som for et ondt syn.

"Du havde fortjent," vedblev Kyllikki, "at det havde været, som du troede; sådan burde det have været! Det følte du selv, og derfor rasede du, som du gjorde, og truede med at dræbe mig."

Hun betragtede et øjeblik Oluf.

"Ren og uskyldig! Det er rigtigt, at I holder fast på den fordring, men har du én eneste gang i aften tænkt på, hvad jeg får, jeg, som er ren og uskyldig?"

"Pin mig ikke," klagede Oluf og vred sine hænder. "Jeg forstår det, og jeg har også tænkt på det!"

"Det har du vel – undertiden. Dit brev indeholdt nogle ord om det – dybtfølte ord. Jeg opfattede dem som en bøn om tilgivelse og kunne modtage alt, som det var; for da tænkte jeg mere på en anden end på mig selv. Men i aften – – –"

"Åh Gud, åh Gud for en elendighed – alt er forbi!" jamrede Oluf med gråd i stemmen og begyndte atter at rive sig i håret. "Denne aften! Denne aften, som har været min skønneste drøm – som jeg har ventet som en stor forsoningsdag. Alt er ødelagt – krone og slør, drømme og forhåbninger – ak, min bryllupsnat – den blev mig nægtet!"

Han kastede sig ned med hovedet i sofapuden og brast i den vildeste gråd.

"Din bryllupsnat?" sagde Kyllikki med skælvende stemme. "Du har jo allerede haft mange bryllupsnætter! Men *min* bryllupsnat" – stemmen svigtede – "den har aldrig været, og

den kommer aldrig!" Hun brast i fortvivlet gråd og sank ned i det andet sofahjørne.

Brudekammeret var fuldt af gråd og veklager, af suk og tårer. Kyllikkis gråd lød som en skærende klage, og Oluf vred sig i smerte som et hjælpeløst barn.

Han for sammen, som om han vågnede af en drøm, da han følte, at han uden at vide det var gledet helt hen til Kyllikki. Han sank ned på gulvet foran hende, slyngede sine arme om hende og gemte sit ansigt i hendes skød. "Dræb mig!" råbte han fortvivlet. "Tilgiv mig og dræb mig så!"

Da hun mærkede hans arme om sig, ophørte hun at skælve og følte sin gråd og smerte forsvinde i hans faste omfavnelse.

"Hvorfor svarer du ikke?" jamrede Oluf. "Hvis du ikke kan tilgive mig, så dræb mig i det mindste, ellers gør jeg det selv."

Men Kyllikki svarede ikke. Hun bøjede sig frem, stak sine hænder ind under hans arme og begyndte at hæve ham op, langsomt og kraftigt, til hun fik ham helt op, og trykkede ham hårdt ind til sig.

Oluf følte en dulmende varme, og han slog sine arme om hendes hals, som et barn, der taknemmelig lægger sig ind til sin moder: "Knug mig til døde, så har jeg ikke flere ønsker!"

Hun tav blot og trykkede ham ind til sig. Længe sad de som børn, der er trætte af at græde.

"Oluf," sagde Kyllikki endelig, idet hun gjorde sine arme fri, "da du bad mig blive din, sagde du, at det ikke var for at dele lykken med dig, men for at lide og stræbe med dig."

"Det var den gang," hviskede Oluf, "og selv da håbede jeg dog på lykke."

"Men det må vi netop tænke på nu. Dette er vor første prøvelse."

"Og den har knust alt, alt!"

"Ikke alt. Den har knust vor bryllupsnats salighed, alt det andet har vi tilbage."

"Nej, forsøg ikke at narre både dig selv og mig. Og hvad bryder jeg mig om mig selv. Jeg har fortjent det, men du, du som må –" "ikke et ord mere om det, Oluf," afbrød Kyllikki ham; "hverken nu eller i fremtiden. Jeg har allerede glemt det – –"

"Glemt alt?"

"Alt – for din skyld, Oluf!" sagde hun varmt. "Man kan ikke få alt, hvad man ønsker og håber, og kan vi end ikke fejre vor bryllupsnat som brud og brudgom, så kan vi i det mindste være venner og kammerater."

"Ulykkeskammerater," sukkede Oluf tungt, og de krøb tæt ind til hinanden som to vildfarne, sønderrevne sjæle, der kun har hinanden at stole på.

"Oluf," hviskede Kyllikki noget efter, "vi må gå til ro, du er så træt." Deres blik fløj samtidig til den hvide brudeseng, de så forskrækkede på hinanden og læste i hinandens øjne som i en opslået bog.

"Skal vi ikke blive her på sofaen den korte tid, der er tilbage, til det bliver morgen?" spurgte Kyllikki; hendes stemme skælvede.

Oluf tog hendes hånd og trykkede den tavs til sine læber.

Da Kyllikki rejste sig for at hente puderne, faldt hendes blik på bordet. Idet hun søgte at aflede Olufs opmærksomhed, tog hun noget der, lagde det i dragkisten og låsede skuffen. Et taknemmeligt blik fra Oluf fulgte hende til sengen.

Men da hun ville tage de to blændende hvide puder, på hvis kniplinger den lykkelige brud under arbejdet med bankende hjerte havde trykket sine længslers jublende kys, begyndte hendes skuldre at skælve, og hun blev stående med ryggen vendt mod Oluf, som om hun ordnede noget.

Olufs øjenlåg sitrede, og hede tårer randt ned over hans kinder. Han rejste sig og gik tæt hen til hende.

"Kyllikki," sagde han bedende, "har du tilgivet alt?"

"Ja, alt!" svarede hun med øjne, som strålede gennem tårer, og slog sine arme om Olufs hals. "Tilgiv mig min barnagtighed!"

Da sluttede Oluf hende i jublende tak til sit hjerte – – –

"Sluk ikke lysene endnu, Oluf, lad dem brænde hele natten," bad Kyllikki, der havde lagt sig til hvile på sofaen.

Oluf nikkede og lagde sig hos hende med fødderne på en stol og hovedet i hendes arm.

"Giv mig din hånd!" bad han.

To par mørke øjne hviskede med hinanden som ensomme stjerner på en halvmørk efterårshimmel, mens jorden sukkede i nattens favn.

4. del

Søvngængeren

Han var søvngænger, skønt han næppe turde tilstå denne underlige og uhyggelige kendsgerning for sig selv.

Den urolige sjæl står op og vandrer sine egne veje. Legemet følger kun ubevidst med. Øjnene er åbne, men ser kun så meget, som den enerådige sjæl tillader.

Den klatrer som et egern op på taget, den går hen ad smalle tagrygge i svimlende højder. Den åbner vinduerne og bøjer sig ud over mørke dyb, og den leger med skarpe våben, som var det legetøj den, der vågner og ser det, gennemrystes i hele sit væsen, for han forstår, at det er sjælen, der smyger sig hen ad natlige stier.

Oluf havde været søvngænger længe – næsten lige siden Kyllikki var blevet hans.

Bryllupsnatten var glemt, de kom aldrig med nogen hentydning til den. De havde forsøgt at smelte sammen på grundlag af alt det skønne og dybe, som havde så stærke rødder i deres sjæle, og på grundlag af alt det, fremtiden krævede af dem.

Oluf var stolt af sin hustru. Hun gik rundt i det nye hus som en sommersøndag, rolig, med klare øjne, altid omgivet af duften af enebær eller lyng.

Og han følte taknemmelighed, agtelse og kærlighed for hende, fordi hun var ham så øm og trofast en kammerat.

Men så kom dette søvngængeri, som en natfugl på lydløse vinger.

Han havde allerede længe gået i søvne uden at vide det, og endnu ville han ikke tro det, skønt han flere gange var vågnet næsten til fuld bevidsthed. Han var glad over, at Kyllikki ikke lod til at have mistanke, da hun intet havde sagt. Der var intet, han frygtede som det øjeblik, da hans kone ville vågne og hviske: "Er min arm ikke varm nok til at holde dig fast?"

I den sidste tid havde han følt sig urolig til mode ved den blotte tanke på denne mulighed. Og for at berolige sig havde han med dobbelt iver kastet sig over sit arbejde. Han arbejdede ikke blot på sit eget stykke jord, men tog fat på det store mose– og kæreområde, og deraf opstod efterhånden et stort tørlægnings– og opdyrkningsprojekt, der vedrørte hele landsbyen.

Det var en af disse stille skumringsstunder, da Oluf kom hjem fra arbejde, og bjælkerne i væggen ligesom hviskede i forventning.

Lydløs som skumringen smøg Kyllikki sig ind i hans udbredte arme; hendes øjne spurgte, hvad han havde på hjerte, og fortalte om hendes egne tanker og stemninger.

Oluf smilede, men han søgte ikke det inderste i Kyllikkis blik, og snart efter gled hans blik bort fra hende og stirrede langt bort, ligesom over dagens arbejde.

Der gik en stund.

Oluf løftede mekanisk hånden og løste Kyllikkis fletning, så hendes lange hår strømmede frit over skuldrene. Med et fraværende smil strøg han det silkebløde hår, svøbte det om sin hånd og lagde armen om hendes liv. "Min egen pige!" hviskede han med sløret blik og søgte hendes læber.

Under kysset følte Kyllikki, hvor hans arm skælvede. Hun så ham ømt i øjnene, men forfærdedes ved det sælsomme udtryk, der var i dem.

De var langt, langt borte fra hende.

Den underlige, uforklarlige uro, som allerede længe havde naget hende, hjemsøgte hende som en uhyre angst, og jo længere hun betragtede ham, des større blev angsten – og til sidst blev hun grebet af en usigelig uhygge.

Det var, som om sjælen var flygtet bort og kun havde ladet legemet tilbage i en stivnet omfavnelse.

Hun kom til at ryste, blev iskold og sled sig løs. Hun sank ned på slagbænken, og Oluf blev stående som forstenet uden at kunne røre sig.

I ét eneste nu var der sket en ulykke mellem dem, som ingen af dem vovede at nævne, men som afspejlede sig i deres blik med usvigelig vished.

Grunden under dem havde åbnet sig og var blevet til et dybt hav, der under sin urolige overflade havde blottet dybets skove af svajende alger og deres sælsomme beboere med famlende føletråde og stirrende øjne.

Det lammede deres kræfter og isnede deres blod. Den unge kvinde skælvede og skjulte grædende sit ansigt i hænderne ligesom for at afværge dette syn. "Din sjæl, din sjæl, Oluf!" klagede hun som et barn.

Oluf stod på grænsen mellem drøm og virkelighed; men da han så hendes sorg, var det, som han vågnede og forsøgte at slide sig løs af den skæbnesvangre fortryllelse.

"Kyllikki?" sagde han bønfaldende.

Hun så grædende op og betragtede ham, som man betragter en vildfremmed.

"Stakkels Kyllikki – – –" sagde Oluf med brudt stemme og satte sig i slagbænkens andet hjørne. Han skræmtes af sin egen stemme og kunne ikke fortsætte; han følte sig som et genfærd, der ikke vover at tale til et levende menneske.

Da Kyllikki så hans tavse kval, brød hendes egen angst frem med fortvivlelsens kraft.

"Jeg vidste, at ulykken ville komme," sagde hun med bævende stemme; "for i dit hjertes kamre har der boet så mange, at jeg til at begynde med ikke kunne håbe at få mere end en lille krog. Men jeg elskede dig så brændende hedt, og jeg følte mig så stærk, at jeg troede, jeg lidt efter lidt kunne erobre det ene kammer efter det andet, til alle nøglerne var i min hånd – men jeg har ikke formået det – –" Hun brast atter i gråd.

Oluf syntes, han måtte tale, men hans hjerte var som forstenet.

"Det er forfærdeligt for mig, nu jeg forstår det alt sammen og indser, hvor magtesløs jeg er," klagede hun atter. "Du flakker endnu bestandig rodløs om – – og jeg kan ikke holde dig fast – – og du flygter bort fra mig – – til dem, der venter på dig – –"

"Kyllikki!" jamrede Oluf angst, "du må ikke tale sådan. Du ved jo, at jeg kun vil være *din*, at jeg kun vil være hos *dig*!"

"Men du går alligevel – mod din vilje. Og de kommer smilende mod dig. Jeg er én og de er de mange. Og de besejrer mig, for jeg kan kun give, hvad én eneste kan. Men de andre hvisker uafbrudt til dig om det, som kvinder kun kan skænke én eneste gang i deres liv, hver på sin måde – –"

"Kyllikki!" afbrød Oluf med et bedende blik hendes heftige ord; men hun vedblev: "Og de hævner sig på mig, fordi jeg vil eje dig alene. Og når du ligger i mine arme, kommer de og hvisker og ler og glider ind mellem os, rækker læberne frem og – –"

"Kyllikki!" råbte Oluf og greb som en druknende hendes hånd.

"– – Og i de øjeblikke favner du *dem* og kysser *deres* læber!" endte Kyllikki med fortvivlelsens kraft, rykkede sin hånd til sig og brast i gråd.

Oluf sad som forstenet. Nu var det sagt – det, der som en forbandelse altid sneg sig i hans spor og bredte sig over alt som en usynlig gift.

Kyllikkis fortvivlelse voksede. Hvor havde de ikke levet et liv i skin og bedrag; de havde håbet, og de havde narret sig selv, skønt den nøgne sandhed skreg dem i møde.

"Hvis jeg i det mindste ejede det, jeg snart i to år har længtes efter, skulle jeg være tilfreds med min lod; for det kunne ingen i verden rive fra mig. Men – – og nu forstår jeg grunden – jeg har intet håb mere!" Hun gav sig helt hen i sin fortvivlelse.

Det var, som en knivsod havde truffet Olufs hjerte. Han havde forsøgt at trøste sin hustru, skønt han selv for længe siden havde ophørt at håbe. Skylden kunne kun være hans, og nu forstod han hvorfor. Han følte sig knust af denne smerte og blev siddende og stirrede ud for sig.

Da Kyllikkis gråd var stilnet lidt af, forskrækkedes hun over den knugende stilhed. Hun vendte sig hastigt mod Oluf, og da hun så hans smertefortrukne ansigt, angrede hun forfærdet sine ord.

"Oluf, kære Oluf!" sagde hun og greb hans hånd. "Hvad har jeg dog gjort! Jeg vil intet bebrejde dig. Skylden kan jo lige så godt være min – – – Den er meget snarere min end din."

Men Oluf var som stivnet; kun nu og da fo'r en skælven igennem ham.

Ved at se ham i denne tilstand blegnede hendes egen sorg, og en grænseløs ømhed og medlidenhed fyldte hende.

"Vær ikke så bedrøvet, Oluf!" bad hun indtrængende, som om hun undskyldte sig for en svær brøde. "Hvor kunne jeg dog være så ubetænksom og dum, så svag og selvisk – –"

"Nej," sagde Oluf. "Du var det, som du må og skal være: min samvittighed – ellers var du heller ikke en rigtig kammerat."

"Nej, Oluf, det var netop det, jeg glemte. De to ord, vort kammeratskab grunder sig på, er fælles lidelse og stræben, hører du, Oluf, – *fælles*." Hun lagde sig ind til ham og slog sine arme om ham.

"Du forstår det nok?" hviskede hun. "Det kommer af, at jeg elsker dig så højt! Jeg vil eje dig helt! Jeg slipper dig ikke – nej, nej, du skal se mig i øjnene. – jeg driver alle dem bort, der vil trænge sig imellem os, for jeg er stærk. Og du er kun min – hører du, Oluf, du er min, min! – Men hvorfor tier du? Tal – sig noget til mig!"

Hendes hjertes varme flammede som et mægtigt bål om ham, så han følte sine stive lemmer tø op og sit hjerte smelte.

"Hvor du er god, Kyllikki!" sagde han med tårer i øjnene. "Du er mit alt på jorden; uden dig ville jeg gå til grunde. Når bare jeg vidste én ting?"

"Hvad er det? Sig det, Oluf!"

"At du ikke foragter mig, men stoler på mig – på, at jeg kun vil tilhøre dig."

"Jeg stoler på dig," sagde Kyllikki; "jeg ved jo, at vi to stræber mod et fælles mål. Vi har fjender, der lurer på os; men dem skal vi besejre, kan du tro. Og du tager mig – helt – som den aften, da du rejste fra Kohiseva – –! Og jeg får dig helt – og – ikke sandt, Oluf? – måske får jeg også det, uden hvilket jeg ikke kan leve!"

Livets tråde

Kirkkala, 7. maj.

Du eneste!

Bliv ikke vred, fordi jeg skriver til dig – hvor skulle du vel kunne blive vred, fordi jeg kommer til dig, du, som er så god! Jeg ville helst ikke have gjort det, men jeg må – for jeg har så meget at fortælle dig.

Nu er det forår ligesom den gang, og da kommer længslen så stærkt over mig, at jeg må opsøge dig og tale med dig – så kan jeg vente igen til næste forår.

Du har vel nok følt, at jeg har været hos dig; nu kommer jeg på denne måde, da jeg ved et tilfælde har fået din adresse at vide.

Kan du huske det eventyr, jeg en gang fortalte dig? Det om pigen og den unge mand og mærket? Og hvad jeg bad om og fik? Jeg har ofte siden tænkt på, om du kunne have misforstået mig, da jeg blev så alvorlig og tankefuld – at du måske troede, at jeg ikke var helt sikker på mig selv, men tvivlede om, at jeg altid kunne blive ved at tilhøre dig, som jeg gerne ville. Men sådan var det ikke, kære Oluf; allerede den gang forstod jeg mig selv, skønt ikke så godt som nu.

O, hvor kærligheden er dyb og stærk!

I et digt, som jeg har læst – du kender det sikkert nok – står nogle ord, som siger det alt sammen:

> Det er blot et sekund, at lynet slår ned,
> men arret står evigt i stammens ved!

Sådan er det; der er intet at lægge til. Og sådan må det også være, for ellers var kærligheden intet værd.

Men dette forstår ikke alle; mennesker er så underlige. De undrer sig og spørger om alt muligt – for eksempel, hvorfor jeg bliver ved at være ene. De forstår ikke, at jeg slet ikke er ene – aldrig ene.

Men Oluf, hvis du anede, hvor jeg har kæmpet og lidt i dette år! Jeg ved næppe, om jeg tør betro dig det. Men jeg må gøre det, for jeg kommer jo netop til dig for at fortælle alt og derved føle mig lettet. Jeg har længtes så usigeligt efter dig, at jeg ikke forstår, at jeg har kunnet udholde at leve så længe på den måde. Oluf, Oluf, se ikke sådan på mig, jeg hvisker det kun sagte i dit øre – – – Jeg har været forpint af stygge tanker. Det var, som nogen gik bag efter mig og uophørligt hviskede: Se, her er en kniv, den er din ven, tag den og tryk den mod dit bryst! Du vil føle det som aftenvindens kølige pust over et ophedet ansigt! – Eller stemmen sagde: Ser du ikke, at nu er der vårflom i elven!

Forbi brønden vovede jeg næppe at gå, den drog mig så underligt med sit sorte øje, og jeg havde

sikkert givet efter, hvis du ikke havde reddet mig. Da jeg tænkte på, hvad du ville føle, når du fik det at høre, så jeg dig lyslevende for mig. Du så bebrejdende på mig, bare så og sagde ikke et ord, så jeg skammede mig over min vildfarelse og over, at jeg ville have tilføjet dig smerte. Og du nikkede til mig og tilgav mig og var ikke længere vred.

Siden håbede jeg, at du ved et under igen skulle komme til mig. Jeg håbede, at du skulle komme i fare, og at jeg kunne redde dit liv ved at ofre mit eget. At du skulle blive bidt af en hugorm – det hænder jo ofte. Du skulle komme en nat med fløterne, og allerede om morgenen skulle det spredes over hele byen: Har I hørt, at Fossefareren er blevet bidt af en hugorm! Han har allerede mistet bevidstheden!

Jeg skynder mig med de andre hen på pladsen, bøjer mig uden et ord ned til dig, trykker mine læber mod det giftige sår – og suger! Jeg føler, hvordan giften med dit blod strømmer over i mig som en stor og længe ventet lykke. Mit hoved bliver tungere og tungere, og jeg synker lidt efter lidt ned i græsset ved din side; men du er reddet og forstår, at jeg har været dig tro til døden.

Dette ventede jeg hvert forår.

Siden ønskede jeg, at du skulle blive syg.

Du skulle være syg længe, længe, og være så svag og blodfattig, at dit hjerte kun gav svage livstegn – du skulle allerede være besvimet. Så siger lægerne,

at hvis der fandtes et menneske, der ville lade noget af sit blod sprøjte ind i dig, så skulle du komme til live, for det er kun blod, du mangler – sygdommen er allerede overstået. Men der findes ingen, der vil; det er fremmede alle sammen.

Dette får jeg at høre og skynder mig til dig. Lægerne tager straks fat, for der er ingen tid at spilde. De åbner min pulsåre, og fra den ledes et rør til din. Det virker straks, du rører allerede hånden, skønt du endnu ikke er kommet til dig selv. "Lidt mere!" siger lægerne. "Det kan vi sagtens tage, hun smiler jo endnu." De ved ikke, hvor svag jeg er, og da du vågner op, ligger jeg kold og bleg, men mit smil er lykkeligt som en bruds, og du trykker brudgomskysset gå mine læber, for jeg er nu din blodbrud, der evigt er forenet med dig og altid lever i dit blod!!!

Men det var alt sammen kun drømme. Du blev hverken syg eller bidt af en hugorm, og til sidst vidste jeg slet ikke, hvor du var. Da ønskede jeg mig døden, for jeg var så svag. Og jeg ventede den dag efter dag, uge efter uge og skrev allerede mit afskedsbrev til dig. Men døden kom ikke – jeg måtte leve videre.

Jeg har været så syg, Oluf – det er mit hjerte. Måske har jeg alt for stærke følelser – allerede som barn kaldte de mig overspændt, og selv som ældre har jeg måttet høre ondt for det. Men hvor skulle jeg kunne glemme dig og de timer, der er hele mit

livs indhold. Hvor skulle jeg kunne glemme de aftener, da jeg sad på gulvet og omfavnede dine fødder og så dig ind i øjnene. Ak, Oluf, jeg føler det alt sammen endnu, og jeg skælver ved tanken om det.

Tilgiv mig, min ven, at det er sådan. Det føles heller ikke så tungt, nu da jeg har talt med dig og fortalt dig, at jeg altid er dig tro og altid er taknemmelig for, hvad du gav mig i de korte timer, jeg var hos dig. Jeg var så barnlig og enfoldig. Som jeg nu er, kunne jeg måske også have givet dig noget.

Hvor jeg ville have været lykkelig, hvis vi to altid kunne have været sammen – så havde jorden været et paradis og menneskene engle.

Endnu kan jeg ofte være uendelig lykkelig, skønt jeg blot i hemmelighed kan eje dig. I hemmelighed siger jeg dig god nat, og du hviler i min arm hver nat, uden at nogen ved det. Og, Oluf, det er så underligt, at jeg knap forstår det – nu, i den allersidste tid, har jeg undertiden følt det, som om du varm og levende havde siddet ved siden af mig og hvisket: "Min egen pige, min egen ven!" Så er jeg altid så lykkelig – – men bagefter græder jeg meget.

Der var endnu noget, men jeg tror næsten, jeg har glemt det. Det var – – det var – – jo, nu husker jeg det. Det var om det allerstørste og smukkeste, som jeg den gang bad dig om. Vil du vide, hvad det

er? Underet er sket, skønt ingen aner det. Jeg fik det alligevel af dig, det forår, jeg skrev til dig om, da jeg var så syg – og jeg kunne ikke leve uden det. Han er nu to år gammel. Gid du kunne se ham? Han ligner dig sådan! Vær ikke urolig, jeg skal nok opdrage ham godt. Hvert eneste sting på hans klæder har jeg selv syet; han ligner en prins – ingen andre har sådan et barn. Vi er altid sammen og taler om dig. Det er bare lidt kedeligt med moder, hun ser somme tider så underligt på mig og siger, at jeg taler med mig selv – hvor skulle hun også vide noget om min prins og hans fader, og at det er mit lille barn, jeg taler med.

Ja, hvad var der nu mere, jeg ville sige – jeg kan ikke længere huske det. Jeg er så glad nu, da jeg har fået fortalt dig det alt sammen. Og nu bliver det jo også sommer, og så har jeg det altid bedre. Det regnede nylig, men nu skinner solen, og fuglene kvidrer. Farvel, du min eneste, min sol og min sommer.

Din

Klematis.

Skriv ikke til mig, det er bedst, som det er. Jeg ved alligevel, at du ikke har kunnet glemme mig, og det er mig nok.

Mærket

Oluf syntes, jorden begyndte at vakle under hans fødder, at luften sitrede af hemmelige magter, der svævede om ham og hviskende sluttede et forbund – imod ham.

Før havde alt været så enkelt og ligetil. Ingen havde kunnet modstå hans vilje, og intet havde truet ham. Men nu truedes han – af noget ubekendt og hemmelighedsfuldt, som han anede og frygtede.

Han gjorde sig store anstrengelser for ligesom at samle våben og forbundsfæller. Han gik fra gård til gård for at få alle interesseret i udtørringen af kæret og mosen, og på det store fællesmøde holdt han en indtrængende og overbevisende tale –– der var malmklang i hans stemme, og hvert ord slog hovedet på sømmet. Sagen tog også straks en god vending. Man besluttede at lade en fagmand foretage undersøgelser og beregne omkostningerne ved foretagendet.

Men derefter fulgte en ventetid, der ligesom stjal hans kræfter. Han måtte atter finde på noget nyt, have vanskeligheder at overvinde, og så strejfede han en ugestid omkring i skovene mellem sit eget sogn og nabosognene. Der fandt han, hvad han søgte – ideen til en ny, mere direkte landevej end den gamle.

Det var en udmærket idé, det måtte enhver indrømme. Vejen ville blive af uberegnelig værdi for beboerne i Hirvijoki, men især for nabosognene, der fik vejen til stationen og møllen forkortet med godt to mil.

Atter vandrede Oluf fra gård til gård for at vinde de mest indflydelsesrige for sin plan og bryde modstandernes

indvendinger, allerede inden planen skulle forelægges på et møde.

Han begyndte med sit eget sogn og skyndte sig derefter at bearbejde bønderne i de andre sogne.

"Det er vel Inkala her?" spurgte Oluf en tjenestepige, som han mødte i gården. Både gården og folkene var ham fremmede.

"Ja, det er," svarede pigen.

"Er din husbond hjemme?"

"Nej, han kørte i morges til Muurila," svarede pigen.

"Nå, og når kommer han hjem?"

"Det ved jeg ikke – men min madmor ved det nok. Vær så god at gå ind – ad hoveddøren, hun er derinde. Jeg skal sige til hende, at her er fremmede."

Oluf gik op ad trappen.

Han var næppe nået helt op, da en ung, slank, blond kvinde viste sig i døren.

"God dag," hilste Oluf – men følte sig i næste nu som lammet.

Den blonde kvinde standsede, hendes læber rørte sig, men hun fik intet ord frem.

Stive og ubevægelige betragtede de hinanden.

En varm rødme steg op i hendes kinder, og hun gik beslutsomt frem imod ham. "God dag, Oluf!" sagde hun rask og venligt, skønt hun ikke kunne forhindre sin stemme i at vibrere lidt. "Velkommen, og sid ned!"

Men Oluf blev stående, som om lynet var slået ned og havde blændet ham.

"Du undrer dig vist over at finde mig her," begyndte kvinden med en stemme, som hun søgte at gøre fri og naturlig, skønt

ansigtet talte et andet sprog. "Jeg har allerede boet her i fire år –" Hun tav undselig og så ned.

"Såh? Tænk, så længe." – Mere kunne Oluf ikke få frem.

"Du har naturligvis intet hørt om, at jeg nu er her. Jeg har derimod af og til hørt lidt om dig og ved, at du bor her på egnen – –"

"Nej, jeg troede, det var helt fremmede mennesker, der boede her, og desuden – så langt borte – –"

"Ja, det er jo langt borte," faldt hun ivrig ind, glad over, at der viste sig et samtaleemne. "Alt her er helt anderledes end på min hjemegn, skønt der da ikke er så forfærdelig langt dertil. Det var jo både uvant og fremmed i begyndelsen, men nu føler jeg mig helt hjemme her. Vi er også ofte i mit hjem, og far og mor kommer en gang imellem på besøg – –"

"Ja, dine forældre, hvordan har de det?" spurgte Oluf lettet og med en klang af erindring i stemmen.

"Tak, de har det godt. Far var rigtignok temmelig syg i vinter, men nu har han det – – –"

I det samme gik døren op, og en lille purk trippede ind.

Kvinden rejste sig hurtigt og skyndte sig mod døren. "Hvad vil du? Kan du ikke se, her er fremmede – og dit forklæde er helt snavset."

"Jeg vil bare ind!" sagde drengen med et barns hårdnakkede stædighed og gik hen til moderen.

Oluf så på barnet som på en åbenbaring.

Kvinden stod bleg og rådvild med sin søn ved hånden.

"Gå så hen og sig god dag!" stammede hun endelig uden at vide, hvad hun skulle sige.

Drengen gik hen til Oluf, støttede sig mod hans knæ og så nøje på ham.

Som forheksede stirrede de på hinanden. Ikke et ord, ikke en bevægelse i deres ansigter, blot de undrende øjne, der søgte hinanden.

"Bor du langt borte, siden du ikke har været her før?" sagde den lille.

Oluf skælvede, da han nu atter hørte denne stemme, der allerede første gang havde fået hans hjerte til at banke.

"Hvad skal du egentlig her ind efter, min dreng?" sagde moderen hurtigt og tog barnet ved hånden. "Gå nu ind i stuen, mor kommer straks."

Drengen gik lydig, men vendte sig i døren og kastede et undrende og spørgende blik på moderen og den fremmede.

Han var gået, og den unge kone på Inkala sad alene tilbage i stuen.

Når hun tænkte over det, syntes hun næsten, det var en drøm. Var det virkelig Oluf, der havde været hos dem? Eller havde hun set syner ved højlys dag?

I begyndelsen havde det været helt naturligt. De var jo nok begge blevet overraskede ved at mødes så uventet; men de havde dog været temmelig rolige og havde talt frit sammen.

Men i samme nu barnet kom ind, var der gået et hemmeligt pust gennem stuen, og de var blevet to helt andre mennesker, der havde noget på samvittigheden fra gammel tid, de måtte gøre op.

Hun havde nok undertiden spurgt sig selv, om skæbnen, der en gang havde grebet hende med sin usynlige hånd, nogen

sinde skulle stille Oluf ansigt til ansigt med barnet; men hun havde jaget denne tanke bort som en ond drøm.

Og nu stod de der, disse to, som hvert eneste menneske ville have svoret på var fader og søn, og som dog ikke havde noget som helst med hinanden at gøre.

Det var, som stod hun og skulle gøre regnskab for sit liv.

Først over for sin søn, den gang han vendte sig i døren og spørgende betragtede dem med sine store, uskyldige barneøjne. Og så et tredobbelt regnskab over hele sin hemmelighed – for Oluf, for sin mand og for Gud!

Ingen uden Gud og hun selv havde kendt noget til den indtil denne dag. Nu kendte også han den, han, som sidst af alle skulle have haft det at vide.

Og han sad der stiv og spørgende og ventede en forklaring:

"Tusindfryd –?"

Hun ville gerne have fortalt ham det åbent og ærligt, som hun selv opfattede det. Hvor hun havde savnet ham og længtes efter ham og troet, at hun aldrig mere kunne elske nogen. Og hvordan han senere kom, hendes mand. Hvor stor og inderlig og uselvisk hans kærlighed havde været, at han ville tage den fattige husmandstøs til kone på sin gård. Og hvordan hun netop i den tid længtes efter støtte og venskab og til sidst selv troede, at hun elskede ham.

Nej, sådan kunne hun ikke fortælle det; der ville have været noget i det, der ikke var rigtigt – som om hun havde en forskellig forklaring til dem alle tre.

Til Oluf havde hun derfor kun sagt:

"Jeg elskede ham, det er sikkert. Men du så selv vort første barn –? Det er ufatteligt! Jeg har vel ikke helt kunnet glemme

den – den vinter. Anden forklaring kan jeg ikke tænke mig."

Og Oluf havde siddet sammensunken som over for en gåde, han ikke kunne løse.

Selv talte hun videre til gud, mens Oluf sad fordybet i sine tanker.

Du ved det, du ved det alt sammen! Først troede jeg mig fri for ham, men var det alligevel ikke endnu. Mit hjerte havde tilhørt ham, og kærligheden havde indgraveret hans billede i mit hjerte, så at jeg kun forstod kærligheden i skikkelse af ham. Og da jeg siden elskede for anden gang og bar vor førstefødte under mit hjerte, da – – – du, Gud, ved alt, du kender mine tanker og mit hjerte. Og du så også min sjælekamp, da barnet blev født – – og ved, at jeg ikke engang altid havde ønsket, det skulle have lignet nogen anden, hvor meget jeg end siden har lidt under det!

Og til sidst hviskede hun i tankerne til sin mand: Jeg har lidt så forfærdeligt under det for din skyld, du som er så god, som er den eneste, jeg elsker. Det er, som jeg havde været dig utro, og dog har mit hjerte været rent. Jeg har villet bære min hemmelighed alene, derfor har jeg ikke talt til dig om det. Men nu må jeg gøre det, og jeg er bedrøvet over, at nogen anden har fået det at vide før du.

Hun havde set det spørgende udtryk i Olufs øjne og havde vendt sig mod ham.

"Jeg behøver vel ikke at sige dig, hvor grænseløst jeg har lidt. Og da jeg for anden gang følte, at jeg skulle være mor, græd og bad jeg i hemmelighed. Min bøn blev hørt. Det er en pige – faderens udtrykte billede. Og dette har givet mig min fred og min lykke tilbage – –"

Hun havde hørt, hvor Oluf sukkede, set, hvor isen i hans øjne begyndte at smelte, og hun selv havde følt en grænseløs ømhed og trang til at tale med ham. Om alt det, hun i disse år havde grundet på, om livet og dets underlige veje og om kærligheden.

Mon han også havde grundet over disse spørgsmål, og til hvilket resultat og hvilken klarhed var han kommet? Hun selv var kommet til den anskuelse, at det for mennesker, der én gang er blevet ført sammen af skæbnen og fuldstændig har åbnet deres hjerter for hinanden, er meget svært at blive frie – især for kvinden.

Og den første kærlighed er så stærk, fordi man så længe har drømt om den og ventet den, at den som i et brændglas samler hele ens væsens stråler og siden brænder uudslettelige spor i sjælen.

Alt det ville hun gerne have sagt; men han var forblevet stum, som om disse år havde gjort dem fuldkommen fremmede for hinanden, som om de i virkeligheden ikke havde andet at tale om end denne ene ting. Og om dette ene bevægede hans tanker sig også nu, da han med et tungt suk sagde: "Sådan er livet – det, der er gjort, kan aldrig gøres ugjort – ingen kan undfly livet –!! Nej, vi slipper ikke udenom! Alle vore handlinger sætter sit stempel på os, følger som usynlige skygger i vore spor og kommer en gang over os, hvorhen vi så vil fly – det har jeg erfaret grundigt i den sidste tid."

"Har du også?" Hun havde atter følt den samme grænseløse ømhed og trang til at tale ud med ham. Hvor meget ville de ikke have haft at tale om – mange års tanker og erfaringer. Hun havde selv følt det så tydeligt, og hun havde også hørt det på hans stemme. Men nej. De havde været hinanden så uendelig

nær og dog så fjernt – nær i det, der tilhørte fortiden, og fjernt i alt, hvad nutidens var.

De måtte forblive tillukkede for hinanden, de havde set det i hinandens øjne, og det kunne ikke være anderledes.

Hvad der siden var sket, kunne hun ikke tydeligt huske – om de havde talt mere sammen eller blot tænkt? Hun huskede kun, at Oluf til sidst havde rejst sig og grebet hendes hånd.

"Tilgiv –!" sagde han, og i det ord havde han lagt en hel verden. Selv havde hun også kun kunnet stamme et bevæget: "Tilgiv!"

Hun vidste ikke rigtig, hvorfor de egentlig havde bedt hinanden om tilgivelse; hun havde blot følt, at det var rigtigt og smukt sådan, som en bod og en afslutning på noget, der havde været, så at de først nu var helt fri af hinanden.

Én ting huskede hun tydeligt – det var netop ved afskeden.

Hun havde følt en indre trang til at sige Oluf det. Det var en varm og oprigtig tanke, hun ofte havde tænkt ved sig selv.

"Jeg har hørt tale om din hustru, Oluf, og jeg er så glad ved, at hun er den, hun er. Netop sådan en hustru behøvede du. En hvilken som helst kunne ikke have slået til der!"

Havde hun sagt det højt? Hun troede det. Eller var det blot hendes blik, der havde sagt det. Det var muligt. Men Oluf havde i alt fald forstået hvert eneste ord; det læste hun i hans øjne.

Og så var han gået – som en, der har hastværk med at komme bort.

Pilgrimsfærden

Der kommer nok fremmede!

Så? Hvorfor?

Katten sidder på dørtærsklen til forstuen og vasker sig.

Oluf sidder og snitter – fordybet i sine tanker. Der er stille som i kirken, man hører kun knivsbladet skære i træet og urets langsomme dikken.

Oluf skærer sig et spadeskaft. Aspetræet er hvidt, og ærmerne i hans skjorte, som Kyllikki har vasket, er blændende hvide. Kyllikki er gået til byen.

Katten vasker sig med iver og alvor.

Der kommer fremmede!

Der er allerede skridt i forstuen.

Yderdøren knirker. Katten hopper forskrækket ud på gulvet. Oluf ser op fra arbejdet.

Den indtrædende er en dameklædt ung kvinde med opsat hår og koket sommerhat. Om hendes læber ligger et hånligt smil.

Et øjeblik står hun tøvende, som om hun ikke ved, hvad hun skulle sige.

"God dag," siger hun omsider i en påtaget fortrolig tone, går hen til Oluf og rækker ham hånden.

Oluf ser i tanker undersøgende på hende. Han synes, han skulle kende hende, og dog ved han ikke – han *vil* ikke kende hende igen.

"Hvor du gør store øjne! Kender du mig ikke igen – *din* egen?" Hun ler hånligt. "Eller har du måske set så mange rønnebærtræer og andre træer og bær og blomster på din vej, at du ikke mere kender forskel på dem?"

Spadeskaftet dirrer i Olufs hånd, og hans ansigt bliver hvidt som hans skjorte.

Kvinden ler ham ind i ansigtet og smider sig i sofaen.

"Nå, nu sidder vi her og glor på hinanden! Sådan gik det ikke til tidligere – kan du huske det?"

Oluf er sunket ned på en stol, svarer ikke, men ser kun på hende.

"Er din fyrstinde hjemme?" spørger hun hånligt.

"Nej." Der kommer noget truende i hans stemme.

Hun mærker det og retter sig op.

"Det er heldigt!" råber hun trodsigt. "Med hende har jeg intet at skaffe; men med dig har jeg et regnskab at gøre op. Det er nok også bedst for hende; jeg ville næppe være fruen videre velkommen!" Der var gift og galde i hendes latter.

Oluf følte på samme tid frysende medlidenhed med hende, der sad der og talte, og harme over hendes stiklerier til Kyllikki. Han skulle netop til at udbryde: Sig, hvad du vil om mig men hold hende udenfor! – da kvinden i det samme fortsætter:

"Nå, det er jo ingen nytte til, at vi bliver så højtidelige! Jeg er kommet for at se dig igen efter den lange adskillelse. Skal vi ikke tale sammen – om kærlighed? Nu kan jeg måske også snakke med om den ting!"

Da Oluf så det frække udtryk i hendes blik og hørte hendes kolde, klangløse latter, var det, som om hans hjerte frøs til is.

Men pludselig forsvinder både hånen og smilet fra hendes ansigt.

"Fy for Fanden; nu ved jeg, hvordan I mandfolk er!" råber hun og stamper i gulvet. "I er alle sammen dyr! Ja, du glor på mig! Glo væk! Du er ikke et hak bedre end de andre – skønt, du er

måske ikke fuldt så sjofel; ellers gad jeg vel heller ikke sidde her og snakke med dig. Men du skal vide, at jeg foragter og hader hver eneste af jer, og jeg kunne have lyst til at kradse øjnene ud på jer alle sammen og allerførst på dig!"

Hun var sprunget op og styrtede hen mod Oluf. Et vildt had luede i hendes store, brune øjne, og hendes ansigt var så fortrukket, at hun lignede en furie og ikke et menneske.

"Og jeres kærlighed?" ler hun hånligt og kaster sig igen i sofaen. "Ja, den kvidrer I om tidligt og silde, til I får os så nær, at dyret i jer kan springe løs på byttet. Skal jeg sige dig, hvem det er, I elsker? Det er jer selv, I forbandede skurke! Vi er bare dukker for jer, søde små killinger, som I leger med. I er som brølende løver – – der er kun én eneste ting, I vil!"

Hun talte med en så skærende hån, at det ikke engang faldt Oluf ind at forsvare sig. Han følte det, som havde han fået en dragt prygl, måske noget for kraftig, men ikke ufortjent.

"Hvorfor siger du ikke noget? Hvorfor tager du ikke dit køn i forsvar? Eller smider mig ud, fordi jeg rakker på jer? Hvad er det, I vil have hos os? – Kroppen! Og hvad mere? – Kroppen! – – Fy for pokker! Så kan I vel nok smiske og logre – – men bagefter –!"

Hun kastede et langt, foragteligt blik på Oluf og sad et øjeblik og ligesom ventede på svar.

"Hvorfor vrider du dig som en syg kat? Hvad går der af dig? Ja ja; du lever jo nu i den "hellige ægtestand", "én eneste hustrus mand"! – – ikke sandt? Ja, det er kønt med jeres hellighed! Kan I måske skifte ham ligesom slangerne? Nej, begæret er der stadig, og en skønne dag render det igen af med jer. Og jeres

koner? Skal jeg sige dig, hvad de føler, de er for jer? – Akkurat det samme som vi andre!"

Oluf blev rød af vrede: "Du er –"

"Rå! Ja, det ved jeg godt selv," afbrød hun. "Men ikke så rå og fræk som I mænd. For jer kan det såmænd være helt godt med ægteskab, for så er I da i det mindste nødt til selv at forsørge jeres unger – – Skønt, er der ikke nogle af jer, som har foreslået, at staten skulle forsørge jeres unger, så I rigtig kunne slå jer løs og elske i flæng? *Vi* skulle fornøje jer, og staten betale gildet, hahaha! – du gode gud, hvor I er ridderlige og ædle! Hos hvem af dyrene har I gået i lære – hos de gejle hanhunde, hva'?"

Oluf sad stum og betragtede næsten lammet hendes ophidsede ansigt. Han syntes, at han skimter en ung, barnlig pige med et rent, tillidsfuldt blik og lang fletning ned ad nakken.

"Nej, lad bare være!" råber hun med et trodsigt blik. "Jeg ved godt, hvad du tænker. Du væmmes ved mig, og du kan ikke få ind i dit ho'de, at jeg er den lille pige, der engang sad på dit knæ og så op til dig som til en gud. Men jeg er heller ikke den samme! Der er ikke andet end bitterhed tilbage! Fatter du ikke det? Ja, vi er onde og bitre og rå og modbydelige, men vi forstiller os i det mindste ikke; vi er os selv, forstår du!"

Hun springer op fra sofaen, går over gulvet, sætter sig i en stol ved siden af Oluf og taler nu lavt og indtrængende, som om hun ville gennembore ham både med øjne og stemme.

"Vi er *kvinder*, forstår du? Og vi længes *alle* efter kærlighed, *alle*, både gode og dårlige – eller nej – – der findes ikke gode eller dårlige kvinder – vi er alle ens. Vi længes alle efter jer, efter kærligheden – – men hvad så? Det ved du vist bedst! Svar mig,

som stod du for Guds åsyn, om en eneste af de piger, du har haft med at gøre, har begæret din krop? – Svar mig uden at lyve!"

"Nej; jeg indrømmer, du har ret," stammede Oluf.

"Nå, det er da altid noget, at du kan være ærlig! – – Netop det er den afgrund, som skiller os. For jer kommer det kun an på kroppen, men ikke for os. Vi kan også føle begær, når I selv har lært os det, men det, vi inderst inde begærer, det får vi ikke. I skænker os kun en rus – ikke andet. Og vi er godtroende som børn. I skuffer os, men vi bliver ved at håbe, vi søger og beder som tiggere, til vi til sidst lærer at forstå, at hos jer kan vi kun få tilfredsstillet sanserne – men aldrig hjertets krav!"

Oluf våndede sig, som var han blevet pisket og nu havde et øjebliks pusterum, mens pisken stadig svævede over ham.

"Sådan er I! I tager os, men hvorfor *beholder* I os ikke? Hvorfor giver I kun en glat guldring, eller penge, eller fine klæder? – Hvorfor får vi ikke jer selv, så helt som vi vil, og som vi længes efter at få jer? Forstår I da ikke, at for os er kærligheden hele livet, mens den for jer kun er en adspredelse. I begriber ingenting, I slår jer for brystet og vandrer jeres egne veje, fulde af beundring for jer selv."

Oluf var askegrå. Hans øjenlåg sitrede. Hånen var forsvundet fra pigens ansigt, og de hårde træk var blevet mildere. Hun tav et øjeblik, og da hun fortsatte, var hun helt forandret. Hun talte med blød og dæmpet stemme.

"Heller ikke du forstår det, Oluf. Jeg ved godt, hvad du nu tænker. Du spørger, hvad jeg anklager dig for, siden du ikke har haft med mig at gøre på samme måde som med de andre.

Det er også sandt, men alligevel har du mere skyld i, at jeg er, som jeg er, end nogen af de andre. Hvad bryder jeg mig om de andre? Der er ikke én af dem, der er noget værd; og det er mig ligegyldigt, om de eksisterer eller ikke. Men til dig har jeg været knyttet med faste bånd, skønt du måske ikke kan forstå det. Oluf, når jeg sad hos dig, mærkede jeg i mit legeme, at jeg tilhørte dig, og den følelse er aldrig rigtig forsvundet. Det er dig, jeg har søgt i alle disse år – kun dig og bedøvelse for den længsel, du skabte i mig. Det er dine kærtegn, jeg har tænkt på, når de andres rå hænder berørte mit legeme, det er med dig, jeg har syndet!"

Angstens sved perlede på Olufs pande. "Jeg forstår det godt," ville han råbe. "Nu forstår jeg! – – – Der er ikke mere noget, jeg ikke forstår!" Men han kunne ikke få et ord frem.

Hun havde flyttet sig nærmere og betragtede ham med hede øjne.

"Herregud, se nu ikke så fortvivlet ud!" råbte hun, kastede sig ned foran ham og slyngede sine arme om hans knæ. "Jeg anklager ikke særlig dig. Jeg talte før om at rive øjnene ud af hovedet på dig – det mener jeg ikke mere. Jeg er gal – vi er alle gale – vi har alle skyld. Foragt mig ikke, skyd mig ikke fra dig. Jeg er ussel og elendig; men forstår du ikke, at jeg har elsket dig, dig, og ingen anden!"

Oluf følte kun angst – som om hele hans fortid forvandledes til en stor, sort slange, der nu snoede sig om ham og truede med at kvæle ham.

"Lad mig ligge her – stød mig ikke bort! – bare et lille øjeblik, jeg skal straks gå. Vær ikke ked af det. Jeg anklager dig ikke. Du

vidste jo ikke, hvordan jeg var! Vi vidste jo ingenting, slet ingenting!"

Hun tav og så længe forskende på ham.

"Sig mig en ting," bad hun. "Har nogen af de andre også været hos dig? Ja, jeg ser det i dine øjne. Ingen af dem, der har haft med dig at gøre, kan nogen sinde glemme dig. Ak om du blot havde været som de andre; dem bryder man sig aldrig om at se igen. Men du var, som du var, og vi vender alle sammen tilbage til ham, der har taget vort hjerte. Somme tider tror vi, at vi hader ham; men det gør vi ikke. Og når livet har såret og plukket os, kommer vi tilbage til ham som – pilgrimme på bodsrejse for at bekende vore synder, for at mindes alt, hvad der var smukt og rent, for at græde over, at det ikke altid kunne forblive sådan."

Stemmen brast. Hun stødte til spadeskaftet, som Oluf stadig holdt i hånden, så det faldt i gulvet med et brag, greb hans hænder og trykkede grædende sit ansigt mod dem.

Oluf syntes, der blev mørkt i stuen. Han sad ubevægelig; hagen var sunket ned mod brystet, og tårerne dryppede fra hans øjne.

Der gik lang tid. Til sidst løftede hun sit forgrædte ansigt, satte sig ved Olufs fødder og så ham ind i øjnene.

"Vær ikke vred på mig, Oluf! Jeg *måtte* se dig og lette den byrde, der i disse år har tynget mit hjerte. Jeg har været så ulykkelig. Nu, da jeg ser dig sådan, forstår jeg nok, at du også har haft din byrde at bære. Tilgiv mig alt det rå, jeg har sagt. Forstår du ikke nok, at hvis jeg ikke havde sagt det, kunne jeg slet intet have sagt, men ville straks være bristet i gråd, da jeg så dig. – – Sagde jeg noget om din hustru? Nej – – vel? Hende

hader jeg ikke. Jeg ved slet ikke mere selv, hvad jeg sagde. Men det er bedre for mig nu, da jeg har set dig."

Hendes blik slap Oluf og stirrede langt bort.

"Oluf!" sagde hun lidt efter med en underlig glans i blikket. "Står der ikke i bøgerne, at pilgrimmene vendte hjem fra deres bodsvandringer med håb i sindet? – Hjem?" – Hun fo'r sammen, som vågnede hun af en drøm.

"Hvis jeg nu også vendte hjem? Hvad mener du om det, Oluf? Far og mor venter mig. Jeg ved, at de gerne tager mig tilbage, hvordan jeg så er – bare jeg vil komme hjem. Tænk Oluf, jeg har ikke været hjemme i to år – og hvordan har jeg ikke levet i den tid! Ja, jeg tager hjem! – nu med det samme. Lad mig bare sidde et øjeblik og se dig ind i øjnene ligesom den gang – inden jeg skal til at savne og længes igen."

Hun så længe på ham.

Oluf sad og stirrede, som om han så syner – syner, der som mørke skygger drog forbi ham.

"Hvor du har forandret dig, Oluf, siden jeg sidst så dig," sagde hun ømt. "Har du haft mange sorger?"

Oluf svarede ikke, han pressede læberne sammen og i øjnene skælvede tårer.

"Sådan er livet –!" sagde hun hulkende og gemte atter sit ansigt ved hans knæ.

Et øjebliks dyb, knugende tavshed.

"Nu går jeg," sagde hun omsider. "Er vi nu – –?"

Hun så på Oluf som et barn, der ikke kan finde det rigtige ord, men alligevel håber at blive forstået.

"Tager du nu hjem?" spurgte han indtrængende, som gjaldt det livet.

"Ja, men sig mig, er vi nu –?"

"Ja, det er vi!" sukkede Oluf, trykkede hendes hånd og rejste sig.

Da han fulgte sin gæst til døren, vaklede han som en beruset, støttede sig mod dørkarmen og så længe efter hende. Det var, som nattetågen steg op fra jorden og indhyllede alt i sit klamme svøb.

Regnskabet gøres op

Han sidder fordybet i tanker. Ikke en lyd høres i stuen.

Det banker – –

Han farer sammen, rejser sig og stirrer omkring sig med opspilede øjne, som om han havde glemt, hvor han var. Han ser mod døren, og som et isnende pust farer angsten igennem ham: Er der nu nogen igen?

Det banker på ny – –

Han springer op. Hans angst slår om i vildt raseri – han styrter mod døren.

"Kom ind!" råber han og slår døren på vid gab. "Pyntede og lasede, kloge og gale, kom kun ind alle sammen! Som en skoledreng har jeg stået til regnskab for jer, nu kan det være nok! Skynd jer ind *alle sammen* på en gang – for I kommer alligevel alle sammen. Nu skal vi gøre regnskabet op. Jeg skal gøre op med jer alle; kom, jeg er parat!"

Men han råber ud i den tomme forstue, og da han endelig mærker det, synker hans mod. Han føler sig som en kæmpe, der ikke har fået ram på sin lurende fjende.

Det banker – –

"Er jeg da besat af Djævelen –? Ind med jer til regnskab!"

Han vender sig om.

Det banker igen, og nu opdager han en lille fugl, som sidder ved vinduet og titter ind i stuen med klare øjne.

"Nå, det var dig? Væk med dig – ud i skoven! Ved du da ikke, hvad der dvæler i menneskenes boliger? Lystne, begærlige øjne, stønnende suk og blødende hjerter. Ud i skoven med dig og kom aldrig tilbage til denne elendighedens hjemstavn!"

Men fuglen ser ham lige i øjnene.

"Forstår du da ikke? Væk med dig!"

Han banker på ruden. Fuglen flyver bort.

Atter stivner hans blod, og pulsene hamrer af kvælende angst.

"Jeg ved det godt, I kommer ikke endnu. I kommer én for én. I vil sønderslide mig stykke for stykke. Som hævnende og straffende skygger følger I bestandig i mine spor, for at jeg altid skal føle jeres brændende blikke i min nakke. Hver lyd får mig til at dirre; hvert fremmed kvindeansigt bringer mit hjerte til at standse. Og har jeg en sjælden gang glemt jer og er begyndt at leve op, så kommer en af jer igen – som en genganger – mærket af livets klo – –"

Han satte sig tungt.

"Hvorfor forfølger I mig egentlig, skønt jeg allerede er som et jaget og dødtræt dyr. Er det, fordi jeg engang har elsket jer? Har I glemt, hvad I da lovede hinanden? At vi altid kun skulle mindes hinanden med tak! Vi var rige og strøede guldet ud med begge hænder. Hvorfor kommer I da nu som tiggersker og klager over jeres fattigdom, skønt I ved, at jeg er endnu fattigere end I? Eller kommer I kun for at græde med mig, for at sørge over, at vi, der engang var så rige, nu står med tomme hænder – –?"

"Nej, I kommer for at fordre! Er I gale? Jeg digtede jo sange til jer. Livet var et digt, og kærligheden var som røde blomster mellem stroferne. Hvorfor kommer I da nu og vil indbilde mig, at digtet er forvandlet til en regning og de røde blomster til tal, der viser beløbets størrelse? Bort med jer! Lad mig i fred! Jeg

kan intet betale. Ved I da ikke, at jeg allerede har pantsat alt, hvad jeg ejer – – til sidste stump!"

Han overvældedes af en sådan angst, at den kolde sved sprang frem på hans pande.

"Pantsat! Hvad fik da du i pant, du ulyksaligste af dem alle? Du var en fyrstinde iblandt dem, den eneste, der ikke bøjede knæ for mig, men gik frem imod mig som en jævnbyrdig. Din skæbne blev den elendigste – levninger fik du, usle laser, som havde været for ringe for en tigger – –"

I det samme følte han et stød inde i brystet og snappede efter vejret; derpå en heftig hjertebanken, og blodet fo'r ham til hovedet.

Han blev vild af rædsel.

Atter et stød – samme uhyggelige tomhedsfølelse – og et øjeblik efter den samme vanvittige hjertebanken. Instinktmæssigt griber han om sit håndled og søger efter pulsen. Nogle hurtige slag –så et ophold – den slår ikke mere – – er det forbi med ham? Han blegner og sveder angstens sved – – Nu går det løs igen, pulsen slår ikke, den jager af sted i vildeste fart – –

Han springer op som for at undfly tilintetgørelsen, går nogle skridt, standser og venter. Anfaldet kommer ikke igen, hjertet begynder at falde til ro, men han har stadig en underlig fornemmelse i brystet. Han er bange for at falde og sætter sig ned.

Var det livet, der slog med sin tunge hånd? Skal mit regnskab nu gøres op? Er mennesket kun en fremmed gæst og livet værten, som optegner al vor gæld i sin store bog? Jeg burde jo kende dig, liv – jeg har før set et glimt af dit ansigt – – –

Det er en tyk bog, du har! Nå, du vil have den sag først? Ja, naturligvis, det tænkte jeg nok, det er jo hovedposten i hele vor slægt. Gik det ikke far på lignende måde? Mor talte noget om det! – og farfar? – –

Du nikker og beder mig se tilbage ad de veje, hvor jeg ser mine egne spor. Jeg adlyder dig og højagter dig for, at du ikke begynder at prædike om synd og himmel og helvede; i så fald måtte du have gjort bogen op alene. For elskov er vort kød og blod og drager os som en magnet, og vi nutidsmennesker gyser ikke tilbage af frygt for synd og straf – vi kan jo bagefter få tilgivelse gennem bønner og anger!!! Men viser din bog på den ene side vore handlinger og på den anden deres følger, og viser den os deres sammenhæng og deres indflydelse på hele vor skæbne, da står vi for dig med sænket hoved og forstår, at dit regnskab er skrevet med vort eget blod.

Han stirrer frem for sig, som om han virkelig så noget.

– – Du åbner din bog og viser mig, hvordan min konto er ført. Alle de streger og linjer forstår jeg ikke. Her er min vej, og der er mine handlinger; det forstår jeg nok. Og dette er mennesker, jeg er kommet i berøring med. Men alle disse linjer? Og til to forskellige sider?

Følgerne! siger du.

Er det muligt? De linjer, som løber sammen her, forstår jeg nok, det er mig selv. Men de der, som går til alle mulige andre sider og fortsættes i det uendelige?

Følgerne! siger du atter – for andre!

Angstens sved bryder frem på hans pande.

Jeg har allerede i nogen tid forstået, at der findes sådanne linjer – men så mange?

Ja, alt hvad der har følger og virkninger!

Er mennesket da ikke frit?

Jo, men fra dets handlinger udgår følgernes fine tråde, der ofte afgør menneskeskæbner – Ser du –?

Nej, nej; luk din bog, jeg har set nok! Hvem tænker vel på din store bog, når skæbnen er ham god. Jeg lo ad dem, der spildte deres ungdom med forsagelse og faste. Jeg lo ad dine love, for jeg kunne nyde kærlighedens frugter uden at frygte dens lænker, og jeg var stolt over, at ingen ville råbe "Far!" efter mig. Men mange år efter krydses nu min vej af mennesker, der taler om bånd. Og på min vej fører du et barn, hvis moder jeg aldrig har ejet, og siger: "Se, jeg har love, som du ikke kender." Og nu, da jeg bønfalder dig om et barn til mig selv og hende, for hvem det er en livssag, så vender du mig ryggen og råber hånligt til mig: "Glæd dig nu og nyd kærligheden, du har fået det, som du ville!"

Han skælvede som et espeløv og fik atter den underlige fornemmelse i brystet. Han ventede et nyt anfald og tænkte, om det mon skulle blive det sidste –

Døren gik op.

"God dag, min ven, her har du mig igen. Det varede så længe, fordi – – – men herregud, hvad er der i vejen? – – Du er jo helt – –"

Hun skyndte sig hen til ham.

Oluf samler alle sine kræfter og smiler roligt:

"Tag ikke sådan på vej, du gør mig jo helt forskrækket. Det er ingenting. Jeg blev blot pludselig utilpas – – det har stået i kroppen; jeg har følt det længe – det går straks over."

Kyllikki så fast på ham. "Oluf – –?" sagde hun alvorligt.

"Jeg forsikrer dig, det er, som jeg siger."

"Hele din tilstand forsikrer noget andet. Der *er* noget og har allerede været det længe, skønt du ikke har villet tale om det. Men hvis – –"

"Nå ja, selv om der skulle være en ubetydelighed," sagde Oluf utålmodig, "så kan du vel forstå, at det kun er noget, som angår mig selv."

"Har nogen af os noget, der ikke angår den anden?"

Oluf tav et øjeblik.

"Ja, hvorfor ikke? Når det er noget, der kunne gøre det sværere for den anden."

"Nej, netop ikke så!" svarede Kyllikki varmt.

Hun hentede en pude.

"Du er træt, Oluf, du skal lægge dig ned og hvile!" sagde hun, idet hun lagde puden på sofaen og fik ham til at lægge sig.

"Og så fortæller du mig det alt sammen! Du kender mig jo!" Hun satte sig hos ham og strøg trøstende og beroligende hans pande, der var våd af sved.

Der gik et øjeblik, inden Oluf kunne fatte sin beslutning.

"Ja, jeg kender dig jo," sagde han sagte og tog hendes hånd fast i sin.

– – –

Det var næsten mørkt, da de atter rejste sig. Begge var blege, men de så på hinanden som mennesker, som nød og angst endelig har forenet helt.

"Hvil dig nu lidt, mens jeg sørger for aftensmaden," sagde Kyllikki og skød ham varsomt tilbage mod puden.

"Og i morgen begynder vi en ny dag," hviskede hun med strålende øjne, idet hun trykkede et let kys på hans blege pande.

Ventetiden

Gården uden husmor, 6. september.

Du velsignede!
Lige nu fik jeg dit brev. Du kan ikke tænke dig, hvor jeg har længtes efter det. Jeg havde sendt pigen til stationen efter det, hvis jeg ikke havde vidst, at du først skrev til vor egen postdag.

Og du er rask! Det er også hovedsagen, det er overhovedet det eneste, jeg bryder mig om i øjeblikket. Og du er så glad og stærk, at du kunne flytte bjerge. Det kan jeg ikke rigtigt sige om mig selv. Jeg har været nedtrykt.

Jeg har angret, at jeg lod dig rejse, eller rettere sagt, at jeg sendte dig af sted. Jeg troede, at jeg ville være roligere for dig, når du var der; men det var en fejltagelse. Det kunne jo lige så godt ske her! Først nu forstår jeg, hvor fast jeg er vokset sammen med dig; så fast, at jeg slet ikke kan klare mig uden dig!

Gid det snart var overstået, så du kunne komme hjem – du og *han*!

Og så må jeg fortælle dig noget, som jeg helst vil tie om, men mellem os to må intet være hemmeligt – ikke engang en tanke: Kyllikki! Lige fra du rejste, har angsten igen været over mig, som om jeg kun kunne være tryg i din nærhed. Jeg kan nemlig ikke blive fri for den følelse, at alt ikke er forbi endnu,

men kun afventer det belejlige øjeblik. Prøv at forstå mig! Du ved, hvor usigeligt jeg led i de to år, da livet nægtede os to det, som forundes den usleste tigger. Og du ved, at jeg næsten blev forrykt af glæde, da vor bøn blev hørt. Men nu, da vi kan tælle dagene, til denne glæde helt skal åbenbares for os, overvældes jeg atter af angst. Alt vil nok gå godt, det er jeg sikker på, så livskraftig som du er. Men jeg frygter hævnens gud, den usynlige hånd, der just i glædens stund kan skrive sit "mene tekel"! Tænk, hvis barnet blev vanskabt på sjæl eller legeme? Det er en rædsel at tænke det. Og hvad skulle jeg gøre? Jeg kunne kun bøje mit hoved og erkende, at jeg var ramt af skæbnens hånd.

Du kan ikke tænke dig den angst, der var over mig i min ensomhed i går aftes. Jeg tryglede og bad om, at straffen ikke måtte ramme dig eller ham, der var uden skyld, men blot mig alene – hvis det, jeg har lidt, endnu ikke er nok. Dertil kom, at en spætte satte sig på muren lige under vinduet og begyndte sin underlige banken. Og lidt efter begyndte en skade at skratte på taget som en grinende djævel. Det løb mig koldt ned ad ryggen.

Du ler vist af, at jeg endnu er sådan en stakkel; men det kunne jo være et af skæbnens sælsomme spil, som jeg før har set – jeg var jo desuden så ødelagt og nedbrudt ved den tid, da han blev til.

Nu, da jeg har læst dit brev, er jeg roligere igen, men helt og holdent kan jeg ikke frigøre mig for

den angst, inden jeg har set ham med mine egne øjne.

Tilgiv at jeg skriver om dette, men jeg måtte tale med dig derom, og jeg ved, at det ikke indvirker på dig.

Jeg har også haft glæder. Jeg har ordnet dit værelse, – dit og hans. Du får det jo snart at se, men jeg kan ikke lade være at fortælle dig lidt om det. Jeg har lagt linoleum på gulvet, for i den stue, hvor I skal bo, må der ikke være træk. Men da det var lagt på, fik jeg næsten dårlig samvittighed. Det koster jo ikke store sager, men det er dog linoleum, og der er mange børn, der mærker frosten gennem gulvsprækkerne. Jeg fik lyst til at rive det af, og dog – hvad er vel for godt for ham? Jeg ville gerne lægge to lag linoleum på i hans stue.

Og så har jeg gode nyheder til dig! Den nye landevej er allerede under arbejde. – og dårlige nyheder har jeg også. Planen om opdyrkningen af mosen truer med at blive til intet, nu da det hele er ordnet, og vi burde skride til værket. Uenighed og smålighed, rigtig bondestædighed – naturligvis med Tapola Antti i spidsen. Sådan nogle usselrygge! Jeg havde lyst til at give dem en knyttet næve i ansigtet. Og jeg har også slået. Jeg har dundret som Moses på Sinai bjerg, raset og tordnet og knust deres usle guldkalv. Sagen *skal* føres igennem, hvad det så gælder! Hvis jeg ikke

kan få andre til at gå med, begynder jeg alene. I morgen skal vi have møde igen.

Når I kommer hjem, begynder jeg først for alvor at tage fat! Gid han blev sådan, at vi en gang sammen kunne tage fat på kæret. Og gid jeg kunne flyve! Så behøvede jeg ikke at sidde og svede over dette ark papir.

Hold dig sund og rask, og gid alle gode ånder må beskytte dig og ham!

Skriv snart – skriv straks!

Din ventende ven.

---

8. september.

Du!

Dit brev var som selve dit bankende hjerte. Hvert ord var dig selv, og det belyste en side hos dig, jeg ikke kan skatte for højt.

Du er bekymret; men din bekymring er overflødig. Kunne vort barn blive vanskabt på legeme eller sjæl? Aldrig! At der vil komme flere prøvelser for os, er klart. Det, som skal ske, det sker, og vi tager roligt imod det med forenede kræfter. Men med vort *barn* har det intet at gøre! Du var ganske vist nedslået den gang, men *sund* på sjæl og legeme. Og jeg føler mig så kraftig og fuld af livsglæde, at det må gå over i ham! Mit hjerte strømmer over af kærlighed og tro til dig og af tro

på fremtiden, og jeg ved, at det vil have indflydelse på ham.

Skaden og spætten, som du skrev om, har du opfattet forkert. Skaden bragte dig hilsen fra mig, den stakkel kan jo ikke gøre for, at dens stemme ikke er kønnere. Og spætten! Forstår du ikke, at den pillede ormene bort fra det hus, hvori *han* skal bo, på hvis sind ingen orm skal få lov at gnave. Sådan er forklaringen!

Men jeg er så lykkelig over, at du skrev om det, for det viser mig, at han netop vil blive sådan, som vi håber. Nu forstår jeg, hvor grænseløst du må have lidt i disse år. Du duer ikke til at handle urigtigt, Oluf! Selv jeg som kvinde kunne begå en brøde og bære bevidstheden derom bedre end du. Hvor jeg elsker dig netop sådan! Og hvor jeg er glad og taknemmelig over, at mit barns fader er sådan! En vågen og fintmærkende samvittighed – det er det bedste, du kan give ham i arv foruden alt det andet, du giver ham.

Jeg er sikker på, det bliver en dreng, og jeg føler på mig selv, at han bliver sådan, at han kan arbejde sammen med dig på at rydde ny jord.

Og hans stue! Du gør mig helt forbavset! Du udstyrer den jo som for en dronning og en arveprins! Jeg kunne også sige: tag det bort igen – men hvem har ret til at tage det bort, der er gjort af *kærlighed*, for det var jo en kærlighedsgerning og ikke en unødig luksus!

Og du kæmper stadig for dit kær! Sådan skal det også være, ellers havde det ingen værdi. I hvert fald er sejren dig vis. Tag kun fat, tag fat både for mig og ham! Hvor det er skade, at han ikke straks, vi kommer hjem, kan begynde arbejdet sammen med dig!

Vi længes efter at komme hjem, og måske behøver vi ikke at vente længe. Men hvis det var nødvendigt, kunne jeg vente her, så længe det skulle være. Vi har det bedre end nogen sinde. Tænk dig, jeg er så glad, at jeg er begyndt at synge, som da jeg var ung pige.

Hvad siger du til det? Tænk, om han skulle blive degn, og du blev ene på dit kær!

Elskede. Elskede! Jeg kysser dig lige ved hjertet. De varmeste hilsener fra os begge – jeg ved, at du snart skriver til os.

Kyllikki, der venter på modernavnet.

Fødehjemmet, d. 10. Kl. 11 form.

Kære far!

Nu er du det endelig! Glæd dig! En søn naturligvis! I morges kl. 6. Alt vel. Vi er begge raske, *han* er sundheden selv, stor og kraftig og levedygtig. Og en stemme! Han vil kunne føre kommandoen i din mose, kan du tro. Jeg har endnu ikke fået set meget

på ham, han ligger her ved siden af mig, jeg kan se hans hånd stikke frem mellem puderne. Det er ikke en fed og slap hånd, men stor og kraftig – *din* hånd. Han kommer til at dyrke jorden. Og sjælen? *Dit* blik! Nu får jeg ikke lov til at skrive mere; du hører igen fra os med næste post. Jeg kysser ham fra dig, og dig kysser jeg i tankerne.

Den lykkelige mor.

Hjemkomsten

Den synkende høstsol lo over engene, blinkede i ruderne og smilede til skoven i det fjerne – luften var sval.

Oluf var underlig til mode i dag. Han gik som på gløder og kunne ikke holde sig i ro et øjeblik, urolig og dog smilende. Han havde sendt en karl med vogn til stationen, og den lille tjenestepige havde han sendt til byen et godt stykke borte, for han måtte absolut være ene. Han skyndte sig ind i kammeret, kastede et undersøgende blik rundt, så på termometret på væggen og lo.

"Nu begynder her vist at blive tilpas!"

Han gik atter ind i stuen. Over ilden sang kaffekanden sin muntre og stilfærdige vise. Foran ovnen lå en god favnfuld fyrreknuder.

Oluf tog kanden af ilden, kom lidt i en kop og hældte det tilbage igen. Derpå stak han hænderne i bukselommerne og gik fløjtende og smilende op og ned i stuen.

Hvad mon hun tænker, når jeg ikke selv tager imod hende ved toget? Nå, hun forstår det nok!

Han skyndte sig igen til ovnen, tragtede atter kaffen og smagte samtidig på den.

Jo, den *er* god, det er sikkert!

Han tog en klud, tørrede kanden omhyggeligt af, stillede den på ovnkanten og kastede et utålmodigt blik på uret.

Nu skulle de være i Aittamäki eller i det mindste ved Simola – –

Han skyndte sig til skabet, bredte en hvid serviet på bakken, stillede kaffekopper, flødekande og sukkerskål derpå og satte

bakken på bordet.

Sådan ser det pænt ud.

Atter så han utålmodigt på uret.

Nu er de nok allerede i svinget ved Vääräkowa – Gud ved, om de kører det stykke i trav? – Bare de ikke kører for hurtigt! Nå, Kyllikki passer nok på.

Han blev mere og mere let til mode – som var al legemlig tyngde svundet bort. Han gik op og ned, så hvert minut ud ad vinduet og vidste ikke, hvad han skulle tage sig til.

"Så!" udbrød han efter at have set på uret. "Om ti minutter er de her!"

Han sprang hen til ovnen og kastede nogle tørre stykker brænde på.

Inde fra kammeret hentede han en lille kurveflettet seng – hans eget arbejde.

Det hvide lagen hang ud over kanten, det lille rødblomstrede tæppe og den hvide hovedpude så så indbydende ud.

Se så, sagde Oluf til sig selv, idet han stillede sengen foran ilden og trak sofaen hen ved siden af. Der bærer jeg ham straks hen, og her skal vi sidde.

Og nu, da alt var i orden, blev han grebet af en så frydefuld forventning, at han næppe vidste, om han gik på jorden eller svævede i luften. Han kiggede ud ad vinduet og gik så ud på trappen, hvorfra han havde bedre udkig over vejen. Han spejdede og lyttede, gik tilbage i stuen og ville atter gå ud for at gå dem i møde, men turde ikke forlade ilden.

Bag træerne i vejsvinget dukkede endelig et brunt hestehoved frem. Da slog hans hjerte, så han længe ikke kunne røre sig af pletten. Han stod blot og stirrede gennem vinduet på hesten og

køretøjet, på Kyllikki med det hvide tørklæde om hovedet – og på det, hun holdt i favnen.

– – –

Nu var de ved ledet.

Barhovedet sprang han som en hvirvelvind ned ad trappen.

"God dag! Velkommen!" råbte han jublende på lang afstand.

"God dag!" lød Kyllikkis bløde, skælvende stemme, og hendes øjne strålede.

"Giv mig ham! Giv mig ham!" råbte Oluf og strakte armene ud imod hende.

Smilende rakte Kyllikki ham en lille, ulden bylt.

Olufs hænder dirrede, da han holdt den i sine arme.

"Hjælp hende ned af vognen, Antti! Og kom igen om lidt; jeg beder dig ikke ind nu i – i den travlhed!" sagde Oluf til kusken.

Kusken lo og Kyllikki lo. Men det så Oluf ikke, han skyndte sig allerede mod døren med sin bylt. Da han havde gået nogle skridt, standsede han dog og lettede lidt ved det yderste tæppe.

Et lille, rødt ansigt og to klare øjne blev synlige.

Oluf følte så heftig en glæde, at han måtte trykke bylten ind til sit bryst, ellers var den faldet fra ham.

Han dækkede hurtigt det lille ansigt og løb ind.

Kyllikki så efter ham med strålende øjne, og da hun kom ind i stuen bagefter ham, standsede hun glad overrasket ved døren. Med et eneste blik så hun ildens venlige hilsen, den lille seng, som hun ikke havde haft mindste anelse om, sofaen ved siden af og kaffebakken på bordet.

Men Oluf stod bøjet over sengen.

"Jeg kan vel løsne lidt på tæpperne?" spurgte han, idet han hurtigt tog sikkerhedsnålene af.

"Ja, det kan du godt!" lo Kyllikki og begyndte at tage overtøjet af.

Oluf havde fået den lille ud af tæpperne. "Sikken en lang karl!" Han lagde ham om på siden: "Og rask som en soldat!" Derpå betragtede han længe barnets klare, kloge øjne og ansigtet, hvori han syntes at finde træk, der lovede godt for fremtiden.

"Min kæreste lille skat!" råbte han henrykt, idet han løftede ham i vejret og trykkede et let kys på hans pande.

Den lille gav ikke en lyd fra sig, men så blot opmærksomt på faderen.

"Har du slet ingen stemme? Kan du ikke le lidt?"

Han begyndte at blinke med øjnene. Han vyssede og smækkede med læberne, som om han lokkede ad en sky fugleunge – han havde aldrig set nogen gøre det, det kom af sig selv.

"Han ler! Han ler! Det var ret!"

Kyllikki var gået hen bag ved ham. Lænet mod sofaen betragtede hun smilende dem begge.

"Og hænderne! Rigtige arbejdshænder! Mor får nok ret. Nej, sikke næver! Rigtige små muldvarpe–poter til at grave i kærjord!" Jublende kyssede han de små hænder.

"Men, kære barn, hvor dine negle er lange!"

Han skyndte sig hen til Kyllikkis sykurv og vendte tilbage med en lille saks. "Far skal nok klippe dem, ja, det skal han!"

Han knælede ved sengen.

"Du skal ikke være bange, lig nu stille, rigtig stille og pænt – sådan! Nej. Far er slet ikke hårdhændet, skønt han er så stor!" Han klippede neglene og kyssede de små fingre.

Drengen lo. Kyllikki lænede sig mod sofakanten, hendes smil blev dybt af lykke.

"Se så, nu er vi færdige! Sikken en dreng! Sikken en dreng, Kyllikki!" råbte han og vendte sig.

"Men kæreste Kyllikki, står du der. Hvor jeg er et asen, der sådan har glemt dig. Velkommen, Kyllikki, velkommen, min kæreste ven!" Han slog armene om hende. "Hvor du er frisk og blomstrende! Du er jo helt forynget! Tak for alt – mor!"

"Tak selv!" svarede Kyllikki bevæget og kærtegnede den lille seng med øjnene.

Oluf førte hende til sofaen, og de så på hinanden – øjnenes tyste helligdagssprog. – –

"Nej, hør nu," udbrød Oluf pludselig. "Jeg er aldeles tummelumsk! – jeg har jo lavet kaffe, og nu – –"

Han rejste sig og stillede kaffekanden på bakken.

"Har du lavet kaffe?" spurgte Kyllikki med glade øjne.

"Ja, hvem ellers? Denne gang havde ingen anden fået lov til det. Kom, Kyllikki!"

De satte sig ved bordet og drak uden at sige et ord. De så kun på hinanden.

Barnet klynkede, de rejste sig begge hurtigt.

"Nå, hvad er der så med drengen? – – Blev han så ked af det?" sagde Kyllikki ømt og lagde ham i Olufs arme. Oluf sendte hende et taknemmeligt blik og trykkede den lille til sit bryst. I denne stund blegnede og svandt alt. Han følte varmen fra det lille legeme. Han blev så rørt, at hans arme begyndte at skælve. Uden at kunne tale rakte han barnet tilbage til Kyllikki.

Hun lagde det ned i sengen, puslede den og trak tæppet op, så man kun så det lille ansigt.

"Hvor meget er der dog ikke betroet en, når man får sådan et lille liv i sin varetægt," sagde Oluf med bævende stemme, da de havde sat sig i sofaen. "Det er noget så ophøjet, at man knap kan tro på det!"

"Og alligevel er det sådan," svarede Kyllikki. "Ved du, hvad jeg tror? At tilgivelse og forsoning er meget mægtigere i vort liv end hævn og straf."

Oluf nikkede og trykkede sagte hendes hånd. Han fæstede atter blikket på det lille ansigt på den hvide pude, og over hans eget ansigt bredte sig langsomt et alvorligt, næsten mørkt udtryk.

"Oluf," sagde Kyllikki varsomt og tog hans hånd. "Vil du sige mig, hvad du tænker på lige nu?"

Han svarede ikke straks.

"Nej, nej, du skal alligevel ikke sige det – jeg forstår det godt. Men hvorfor skal vi tænke på det nu? Og – han har jo i det mindste forældre, der har gjort rige erfaringer – måske behøver han ikke at gå i vore fodspor – –"

"Det var netop det, jeg tænkte på," svarede Oluf.

De tav, men varme ønsker flagrede beskyttende om den lille hvide seng.

"Se," sagde Kyllikki lidt efter, "han er faldet i søvn – se hvor dejlig han er!"

Det var, som et varmt solskin havde fyldt stuen helt ind i krogene.

"Oluf?" sagde Kyllikki, idet hun rejste sig og kastede et spørgende blik mod kammerdøren.

Hans ansigt klarede op, og de listede på tåspidserne hen til døren. Oluf åbnede den, og Kyllikki blev længe stående på

tærskelen i undren over stuen, der med det nye, hvide tapet så meget større og lysere ud end før.

Hun vendte sig og greb Olufs hånd, hendes strålende blik sagde ham, hvad hun tænkte og følte.

Oluf slog armen om hendes liv. I hans øjne dukkede en pludselig erindring frem.

"Jeg har jo fortalt dig," sagde han drømmende, mens de gik tilbage til stuen, "hvordan min søster Maja en gang kom for at kalde mig hjem, mens jeg endnu drev om i verden?"

"Ja, det har du, og det var så smukt, at jeg aldrig skal glemme det."

"Og hvordan vi så også kom hjem, og hvordan vi begyndte at – – –"

De var nået hen til vinduet.

"– – –Se derover!" afbrød Oluf pludselig sig selv og pegede ud.

Nede i dalen lå Isosuo–kæret uoverskuelig stort foran dem. Ved udkanten var to store afløbskanaler påbegyndt, og foran var der myldrende fuldt af folk, der ryddede skov, mens andre arbejdede ved udgravningerne. Kanalerne lignede to mægtige, fremadstræbende hære mod fremtidens fjerne land. Aftensolen kastede sit røde skær over de arbejdende mænd; hist og her blinkede en økse eller bladet på en spade, og vandet glitrede som sølv i afløbsgrøfterne.

"Åh –!" udbrød Kyllikki henrykt. "Dette er vejen, der skal føre os til målet."

Oluf slog armene om hende og så hende ind i øjnene, som indesluttede han i dette blik alt, hvad de sammen havde set og gennemlevet, lidt og håbet.

"Ja, dette er vejen for os og for ham!" sagde han sagte og knugede Kyllikki fastere til sit bryst.

Om "Den blodrøde blomst"

Forfatter: Johannes Linnankoski (1869–1913).
Org.udg: *Laulu tulipunaisesta kukasta*, Werner Söderström, Porvoo, Finland 1905.
Denne udgave efter: Johannes Linnankoski: *Den blodrøde Blomst*, paa Dansk ved Charlotte Hauch. 3. udgave. Gyldendal, København 1948 *(1. udgave af denne oversættelse udkom 1907)*.
Oversætter: Charlotte Hauch (1874–1932).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter akvarel af Albert Edelfelt (1854–1905): *I vattnet*.

ISBN 978-87-7628-493-0
3. udgave, første udgave ISBN 978-87-7979-311-8 (Ølstykke 2013).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk